

НАУЧНЫЙ
ФОРУМ
nauchforum.ru

ISSN: 2542-2162

№19(155)
часть 3

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

СТУДЕНЧЕСКИЙ ФОРУМ

Г. МОСКВА

Электронный научный журнал

СТУДЕНЧЕСКИЙ ФОРУМ

№ 19 (155)
Май 2021 г.

Часть 3

Издается с февраля 2017 года

Москва
2021

Председатель редколлегии:

Лебедева Надежда Анатольевна – доктор философии в области культурологии, профессор философии Международной кадровой академии, г. Киев, член Евразийской Академии Телевидения и Радио.

Редакционная коллегия:

Арестова Инесса Юрьевна – канд. биол. наук, доц. кафедры биоэкологии и химии факультета естественнонаучного образования ФГБОУ ВО «Чувашский государственный педагогический университет им. И.Я. Яковлева», Россия, г. Чебоксары;

Ахмеднабиев Расул Магомедович – канд. техн. наук, доц. кафедры строительных материалов Полтавского инженерно-строительного института, Украина, г. Полтава;

Бахарева Ольга Александровна – канд. юрид. наук, доц. кафедры гражданского процесса ФГБОУ ВО «Саратовская государственная юридическая академия», Россия, г. Саратов;

Бектанова Айгуль Карибаевна – канд. полит. наук, доц. кафедры философии Кыргызско-Российского Славянского университета им. Б.Н. Ельцина, Кыргызская Республика, г. Бишкек;

Волков Владимир Петрович – канд. мед. наук, рецензент АНС «СибАК»;

Елисеев Дмитрий Викторович – канд. техн. наук, доцент, начальник методологического отдела ООО "Лаборатория институционального проектного инжиниринга";

Комарова Оксана Викторовна – канд. экон. наук, доц. доц. кафедры политической экономии ФГБОУ ВО "Уральский государственный экономический университет", Россия, г. Екатеринбург;

Лебедева Надежда Анатольевна – д-р филос. наук, проф. Международной кадровой академии, чл. Евразийской Академии Телевидения и Радио, Украина, г. Киев;

Маршалов Олег Викторович – канд. техн. наук, начальник учебного отдела филиала ФГАОУ ВО "Южно-Уральский государственный университет" (НИУ), Россия, г. Златоуст;

Орехова Татьяна Федоровна – д-р пед. наук, проф. ВАК, зав. Кафедрой педагогики ФГБОУ ВО «Магнитогорский государственный технический университет им. Г.И. Носова», Россия, г. Магнитогорск;

Самойленко Ирина Сергеевна – канд. экон. наук, доц. кафедры рекламы, связей с общественностью и дизайна Российского Экономического Университета им. Г.В. Плеханова, Россия, г. Москва;

Сафонов Максим Анатольевич – д-р биол. наук, доц., зав. кафедрой общей биологии, экологии и методики обучения биологии ФГБОУ ВО "Оренбургский государственный педагогический университет", Россия, г. Оренбург;

С88 Студенческий форум: научный журнал. – № 19(155). Часть 3. М., Изд. «МЦНО», 2021. – 112 с. – Электрон. версия. печ. публ. – <https://nauchforum.ru/journal/stud/155>

Электронный научный журнал «Студенческий форум» отражает результаты научных исследований, проведенных представителями различных школ и направлений современной науки.

Данное издание будет полезно магистрам, студентам, исследователям и всем интересующимся актуальным состоянием и тенденциями развития современной науки.

Оглавление

Рубрика «Юриспруденция»	7
ВЗАИМООТНОШЕНИЯ СЛЕДОВАТЕЛЯ, РУКОВОДИТЕЛЕЙ СЛЕДСТВЕННЫХ ОРГАНОВ И ПРОКУРОРА С ТОЧКИ ЗРЕНИЯ ДЕЙСТВУЮЩЕГО УПК РФ ХОДЕ ДОСУДЕБНОГО ПРОИЗВОДСТВА Ахметзянов Марат Шафкатович Валиев Габдрахман Хаматханович	7
ОСОБЕННОСТИ ДОПРОСА ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ УБИЙСТВА МАТЕРЬЮ НОВОРОЖДЕННОГО РЕБЕНКА Богатырева Ханна Муратовна	11
СРАВНЕНИЕ ОРГАНИЗАЦИИ ДОПОЛНИТЕЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ И РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ Васильев Арсен Александрович Атласова Саргылана Серафимовна	15
ПРОБЛЕМЫ КВАЛИФИКАЦИИ ИЗНАСИЛОВАНИЯ И ДЕЙСТВИЙ СЕКСУАЛЬНОГО ХАРАКТЕРА, СОВЕРШЕННЫХ В ОТНОШЕНИИ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНЕЙ ПОТЕРПЕВШЕЙ, ЗАВЕДОМО НЕ ДОСТИГШЕЙ ЧЕТЫРНАДЦАТИЛЕТНЕГО ВОЗРАСТА Габидуллина Зиля Газинуровна Камалиева Лиана Александровна	17
ДОГОВОР КОММЕРЧЕСКОЙ КОНЦЕССИИ: ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА Губарь Константин Владимирович	20
ФАКТОРЫ, ВЛИЯЮЩИЕ НА РАСПРОСТРАНЕНИЕ КОРРУПЦИИ В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ Дмитриев Никита Юрьевич	23
ХАРАКТЕРНЫЕ ГРУППЫ СЛЕДОВ, ВЫЯВЛЯЕМЫЕ ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ ПРЕСТУПЛЕНИЙ, СВЯЗАННЫХ С НЕЗАКОННЫМ ОБОРОТОМ НАРКОТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ Заргарова Елизавета Сергеевна Мамхягов Зураб Зунелевич	27
ЗАКОНОДАТЕЛЬНАЯ РЕГЛАМЕНТАЦИЯ И СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА ПРЕСТУПЛЕНИЯ ПРОТИВ МИРА И БЕЗОПАСНОСТИ ЧЕЛОВЕЧЕСТВА Манвелян Армен Ерджаникович Морозов Сергей Львович	30
ТАКТИКА ПРОВЕДЕНИЯ РОЗЫСКА ВОЕННОСЛУЖАЩИХ, УКЛОНЯЮЩИХСЯ ОТ ИСПОЛНЕНИЯ ОБЯЗАННОСТЕЙ ВОЕННОЙ СЛУЖБЫ И ПРАВОВЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЕЁ ПРОВЕДЕНИЯ Пасько Никита Эдуардович	33
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ НА ОСУЖДЁННОГО К ЛИШЕНИЮ СВОБОДЫ Пермякова Светлана Анатольевна Агильдин Владимир Валерьевич	36

ОТДЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ КРИМИНАЛИСТИЧЕСКОЙ ХАРАКТЕРИСТИКИ ИЗНАСИЛОВАНИЙ Перова Анастасия Павловна Шарипова Амина Курамагомедовна	39
ОСОБЕННОСТИ ЗАЩИТЫ ПРАВА ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ В ИНДУСТРИИ ВИДЕОИГР Попугаева Анастасия Андреевна	42
СОЗДАНИЕ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ ТРУДОВЫХ СУДОВ: ЗА ИЛИ ПРОТИВ Смирнова Юлия Олеговна	45
ПРИМЕНЕНИЕ 3D МОДЕЛИРОВАНИЯ ПРИ ОСМОТРЕ МЕСТА ПРОИСШЕСТВИЯ Темриева Айлар Максатмураловна Бояркина Арина Александровна Чесноков Виктор Сергеевич	47
ОСОБЕННОСТИ ЗАЩИТЫ ПРАВА НА ТОВАРНЫЙ ЗНАК В РОССИИ Токарь Кристина Александровна	49
ИСТОРИЯ СТАНОВЛЕНИЯ СУДОПРОИЗВОДСТВА С УЧАСТИЕМ ПРИСЯЖНЫХ ЗАСЕДАТЕЛЕЙ Филипова Анастасия Алексеевна Корнелюк Оксана Владимировна	51
К ВОПРОСУ О ГРАЖДАНСКОМ ПРОЦЕССУАЛЬНОМ ПРАВОПРЕЕМСТВЕ Шаша Диана Рашидовна Крылова Екатерина Владимировна	54
Papers in English	57
Rubric «History and archeology»	57
TASKS OF CIVIL DEFENSE Mahsudbek Shodiyev	57
Rubric «Medicine and pharmacology»	59
FACTORS THAT HAVE A POSITIVE IMPACT ON HUMAN HEALTH Lupanova Alina Yurievna Bogachev Roman Evgenievich	59
Rubric «Pedagogy»	62
SPORTS AT SCHOOL Irina Apanasova	62
WORKING WITH ANTONYMS AS A MEANS OF FORMING A STUDENT'S SPEECH CULTURE Valeria Mironenko	64
THE BENEFITS OF BASKETBALL FOR SCHOOLCHILDREN Daria Poddubrovskaya	67
IMPLEMENTATION OF THE METHOD OF VISIBILITY IN THE TEACHING OF THE RUSSIAN LANGUAGE Valeria Stasenko	70

FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF PHYSICAL QUALITIES IN PRIMARY SCHOOLCHILDREN Nikita Sylka	72
Rubric «Psychology»	74
THE COMPLETENESS OF THE FAMILY AS A FACTOR IN THE FORMATION OF THE "I-CONCEPT" OF ADOLESCENTS Anton Nagaitsev Larisa Miroshnichenko	74
CORONAVIRUS: MENTAL REACTIONS TO THE VIRUS Dmitry Rubanov Larisa Miroshnichenko	76
Rubric «Philology»	78
THE COVERAGE OF UZBEK-AMERICAN RELATIONS ON THE INTERNET Nafosat Sultonova	78
PECULIARITIES OF SPEECH REALIZATION OF THE CONCEPT «SOUL» IN THE RUSSIAN LINGUISTIC WORLDIMAGE Natalya Zhdanova	80
Rubric «Chemistry»	82
MOTIVATION TECHNIQUES IN ACTIVITY-ORIENTED CHEMISTRY LESSONS Anna Chuikova G. Maltseva	82
Rubric «Economics»	84
THE ROLE OF THE STATE IN REGULATING EMPLOYMENT Gennady Kolesnik	84
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ АУЫЛШАРУАШЫЛЫҚ МАҚСАТТАҒЫ ЖЕРЛЕРДІ ҰТЫМДЫ ПАЙДАЛАНУ ТУРАЛЫ Орақбаева Айгерім Бақытжпнқызы Шамишева Нургуль Каршыгаевна	86
Қазақ тілінде мақалалар	89
Бөлім «Саясаттану»	89
ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІК ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚЫТАЙДЫҢ АЗЫҚ- ТҮЛІК САЯСАТЫНЫҢ ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ Ерен Сымбат Қырғызбайқызы Байсултанова Кулипа Чарипкановна	89
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МЕН ҚЫТАЙ ХАЛЫҚ РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АҚПАРАТТЫҚ ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ САЯСАТЫ ҚАЛЫПТАСУЫНЫҢ САЯСИ-ҚҰҚЫҚТЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ Әбдуали Ардақ Алданазарқызы Омарова Мадина Аманбайқызы	95

Бөлім «Техникалық ғылымдар»	100
ПОЛИПРОПИЛЕННЕН ЖАСАЛҒАН АЛЫНАТЫН ҚОРҒАНЫС ҚАБАТЫ БАР ГАЗ ҚҰБЫРЛАРЫ Ерман Назерке Жеңісбекқызы Селенова Багадат Саматовна	100
АҚЫЛДЫ ҮЙДІ БАСҚАРУҒА АРНАЛҒАН "SMARTHOMEHELPER" ЧАТ-БОТ КӨМЕКШІСІН ЖАСАУ Ерланұлы Абылай	103
Бөлім «Физикалық-математикалық ғылымдар»	105
МАТЕМАТИКАЛЫҚ ЕСЕПТЕРДІ ШЕШУДІҢ АЛГОРИТМДІК ӘДІСІ Өзбақан Зарина	105

РУБРИКА

«ЮРИСПРУДЕНЦИЯ»

ВЗАИМООТНОШЕНИЯ СЛЕДОВАТЕЛЯ, РУКОВОДИТЕЛЕЙ СЛЕДСТВЕННЫХ ОРГАНОВ И ПРОКУРОРА С ТОЧКИ ЗРЕНИЯ ДЕЙСТВУЮЩЕГО УПК РФ ХОДЕ ДОСУДЕБНОГО ПРОИЗВОДСТВА

Ахметзянов Марат Шафкатович

магистрант,

Набережночелнинский институт (филиал) КФУ,

РФ, г. Набережные Челны

Валиев Габдрахман Хаматханович

канд. ист. наук, доцент,

Набережночелнинский институт (филиал) КФУ,

РФ, г. Набережные Челны

RELATIONS BETWEEN THE INVESTIGATOR, HEADS OF INVESTIGATIVE BODIES AND THE PROSECUTOR FROM THE POINT OF VIEW OF THE CURRENT CODE OF CRIMINAL PROCEDURE OF THE RUSSIAN FEDERATION DURING PRE-TRIAL PROCEEDINGS

Marat Akhmetzyanov

Master's student,

Naberezhnye Chelny Institute (branch) KFU,

Russia, Naberezhnye Chelny

Gabdrakhman Valiev

Cand. ist. Sciences, Associate Professor,

Naberezhnye Chelny Institute (branch) KFU,

Russia, Naberezhnye Chelny

Аннотация. В статье рассмотрена проблема взаимоотношения прокурора со следователем, руководителем следственного органа на основании УПК РФ.

Abstract. The article deals with the problem of the relationship between the prosecutor and the investigator, the head of the investigative body on the basis of the Criminal Procedure Code of the Russian Federation.

Ключевые слова: УПК РФ, прокурор, следователь, руководитель следственного органа.

Keywords: Criminal Procedure Code of the Russian Federation, prosecutor, investigator, head of the investigative body.

Одним из шагов по обеспечению независимости следователя от прокуратуры стал закон, запрещающий прокурору привлекать к административной ответственности по статье 17.7 КоАП РФ следователя, не отвечающего законным требованиям прокуратуры. Было введено примечания, по которому ст. 17.7 КоАП РФ не применяется в отношении возникших

в связи с надзорной деятельностью прокуратора за органами дознания и предварительного следствия[2].

До принятия этого закона Верховный Суд РФ еще в 2004 году изложил свою позицию о недопустимости привлечения следователей к административной ответственности по ст. 17.7 КоАП РФ[2] за неисполнение законных требований прокуратора. Эта позиция не была на практике.

На наш взгляд, рассматриваемый «иммунитет» следователя от привлечения к административной ответственности по ст. 17.7 КоАП РФ[2] должен быть исключен из российского законодательства.

Во-первых, это противоречит требованиям закона «О прокуратуре РФ» [3].

Прокурорский надзор это гарантия защиты прав личности в уголовном судопроизводстве. В целях эффективного осуществления надзора в соответствии с законом «О прокуратуре РФ» [3] УПК РФ[1] уполномочен требовать и проверять законность и обоснованность ряда решений следователя. Части 1 и 3 статьи 6 Закона «О прокуратуре РФ» не только требуют безусловного выполнения требований прокуратора, вытекающих из его законных полномочий, но и устанавливают правило, согласно которому невыполнение требований прокуратора влечет за собой ответственность, установленную законом.

Во-вторых, эта характеристика правового статуса следователя не имеет разумного обоснования. В существующей редакции полномочия прокуратора не посягают на самостоятельность следователя. Цель прокурорского надзора в этой области заключается в обеспечении верховенства прав и защиты прав человека в уголовном судопроизводстве [4]. Аналогичные цели прокурор ставит при надзоре за другими видами государственных органов, включая, например, те, которые осуществляют оперативно-розыскную деятельность. В чем основное различие между следователем при исполнении своих профессиональных обязанностей и сотрудником оперативного подразделения, налоговым инспектором или начальником отдела Федеральной налоговой службы по субъекту Российской Федерации, который может быть привлечен к административной ответственности за отказ выполнить законные требования прокуратора [4]. На наш взгляд, они должны нести одинаковую ответственность за совершение подобных незаконных действий. Сегодня законодатель действительно позволяет следователю игнорировать требования прокуратора: ответственности за это не будет, если позиция следователя будет согласована и утверждена вышестоящим руководством.

В-третьих, рассматриваемая норма неоправданно снижает эффективность прокурорского надзора. Если сравнить надзор прокуратора с другими типами контроля над деятельностью следователя, предусмотренных УПК: ведомственный и судебный, то эта разница очевидна: руководитель следственного органа, а также суд, они оба имеют право отменять незаконные решения и (или) необоснованными следователя, и имеют рычаги влияния на него, только прокурор не имеет возможности обеспечить соблюдение его требований. В том числе предусмотрено ч.6 ст. 37 УПК РФ[1] не предусматривает какого-либо рода ответственность за ситуации, когда Генеральный Прокурор РФ устанавливает факт нарушения закона в действиях органов и должностных лиц, и они отказываются выполнять требования прокуратора.

Вышеупомянутое расширение гарантий независимости следователя от прокуратора сопровождалось увеличением зависимости следователя от руководителя следственного органа. Современное процессуальное законодательство в этой части гораздо менее соответствует принципу независимости следователя, чем было в советское время.

Таким образом, полномочия руководителя следственного органа включают в себя гораздо больший круг полномочий по надзору за следователем. Ст. 39 УПК РФ устанавливает новые полномочия: для проверки материалов расследования сообщения о преступлении или материалы уголовного дела; отменять незаконные решения и (или) необоснованные следователя; давать указания следователю о направлении расследования; выбора меры пресечения в отношении обвиняемого (подозреваемого); утвердить решение следователя о прекращении уголовного дела, а также об осуществлении государственной защиты, продлить до десяти дней срок, в течение которого следователь рассматривает жалобы.

Таким образом, действующее законодательство наделяет руководителя следственного органа широчайшими полномочиями по контролю за деятельностью следователя. Он имеет право не только отменять незаконные и (или) необоснованные решения следователя, но и давать ему указания по делам, находящимся в его производстве; поручать расследование конкретного дела, а также снимать дело с производства одного следователя и передавать его другому; разрешить продление срока следствия, а также ходатайствовать перед судом о применении меры пресечения или провести расследование, требующее решения суда и т.д.

Обратим внимание на ряд недостатков процессуального закона в том, что касается регулирования такого ведомственного контроля.

П.1 и 6 ч.1 ст. 39 УПК [1] содержит одинаковые полномочия руководителя следственного органа по изъятию уголовного дела у следователя, в производстве которого оно находилось. Пункт 1 сформулирован настолько широко, что включает в себя и право отстранять следователя от производства расследования в случаях выявления нарушений следователем норм УПК. При этом, на наш взгляд, нет оснований трактовать пункт 6 части 1 статьи 39 УПК РФ, позволяющий следователю, как должностному лицу правоохранительного органа, вообще отстраняться от выполнения своей работы по расследованию всех дел, находящихся под его юрисдикцией. С учетом вышесказанного включение руководителя с аналогичными полномочиями в перечень процессуальных полномочий является излишним. Кроме того, это может ввести сотрудника правоохранительных органов в заблуждение, учитывая сходство терминов «отстранение следователя от следствия» и «временное отстранение работника от исполнения служебных обязанностей».

Часть третья ст. 39 УПК [1] предусматривает право следователя обжаловать указания руководителя следственного органа руководителю вышестоящего следственного органа. Применение этого права ставит вопрос о толковании термина «указание». В толковом словаре русского языка объясняет значение этого слова следующим образом: «инструкции, объяснения, инструкции о том, как действовать» [5]. Если понимать указания руководителя следственного органа в таком, широком, смысле слова, то получается, что любые решения руководителя следственного органа, содержащие в себе указание, что должен сделать следователь: принять дело к своему производству, передать дело руководителю следственного органа, а также указания, перечисленные в п.3 ч.1 ст. 39 УПК, могут быть обжалованы в порядке, предусмотренном ч.3 ст. 39 УПК. Можно толковать термин «указания» в ч.3 ст. 39 УПК, и как включающий в себя лишь собственно указания, предусмотренные п.3 ч.1 ст. 39 УПК [1].

На наш взгляд, широкое толкование термина «указание» является правильным. Это согласуется с п.7 ч.1 ст. 39 УПК, предусматривающим право вышестоящего руководителя следственного органа отменять незаконные и (или) необоснованные постановления нижестоящего руководителя следственного органа в порядке, установленном УПК. Поскольку нигде больше, кроме ч.3 ст. 39 УПК, не закрепляется порядок отмены постановлений руководителя нижестоящего следственного органа, можно сделать вывод: толкование взаимосвязанных ч.3 и п.7 ч.1 ст. 39 УПК позволяет следователю обжаловать любые постановления руководителя следственного органа, которые возлагают на следователя какие-либо обязанности. Поскольку п.25 ч.1 ст. 5 УПК под постановлением понимает любое решение руководителя следственного органа, принятое в ходе досудебного производства, любое из решений, принятых руководителем в соответствии с ч.1 ст. 39 УПК может быть предметом ведомственного контроля по жалобе (письменным возражениям) следователя.

Список литературы:

1. Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации от 18.12.2001 №174-ФЗ (ред. от 30.04.2021) // Собрание законодательства РФ. 2001. № 52 (ч. I). Ст.4921.
2. Кодекс Российской Федерации об административных правонарушениях от 30.12.2001 № 195-ФЗ (ред. от 30.04.2021, с изм. от 17.05.2021) // Собрание законодательства РФ. 2002. № 1 (ч. I). Ст.1.

3. Федеральный закон «О прокуратуре РФ» от 17.01.1992 N 2202-1(последняя редакция) // Собрание законодательства РФ. 1995. № 47. Ст.4472.
4. Горюнов В.В. Процессуальная самостоятельность следователя в свете реформы следственного аппарата // Российский следователь. 2018. № 19. С. 13 -16.
5. Ожегов С.И., Шведова Н.Ю. Толковый словарь русского языка [Электронный ресурс]. URL: <http://ozhegov.textologia.ru/defmit/ukazame/?q=742&n=-184979> (дата обращения: 21.05.2021 г.).

ОСОБЕННОСТИ ДОПРОСА ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ УБИЙСТВА МАТЕРЬЮ НОВОРОЖДЕННОГО РЕБЕНКА

Богатырева Ханна Муратовна

студент

*Саратовской государственной юридической академии,
РФ, г. Саратов*

FEATURES OF INTERROGATION IN THE INVESTIGATION OF THE MURDER OF A NEWBORN CHILD BY A MOTHER

Hanna Bogatyreva

Student,

*Saratov State Academy of Law,
Russia, Saratov*

Аннотация. В данной статье раскрываются особенности проведения тактики и организации допроса по уголовным делам об убийстве матерью новорожденного ребенка. Анализируются типичные следственные ситуации и тактические приемы допроса.

Abstract. This article reveals the specifics of conducting tactics and organizing interrogation in criminal cases about the murder of a newborn child by a mother. Typical investigative situations and interrogation tactics are analyzed.

Ключевые слова: следственные действия, допрос, следственная ситуация, тактический приём.

Keywords: investigative actions, the interrogation, investigative situation, tactical technique.

В ст. 106 УК РФ законодатель декларирует нам одно из самых сложных и тяжело раскрываемых в правоприменительном аспекте преступлений [1].

В соответствии с отчетом о числе осужденных по всем составам преступлений УК РФ и иных лиц, в отношении которых вынесены судебные акты по уголовным делам за 6 месяцев 2020 года, всего по ст. 106 УК РФ было осуждено 31 человек [2].

Несмотря на то, что данное общественно опасное деяние относится к числу привилегированных составов преступлений и встречается в правоприменительной практике реже, чем другие преступления против жизни и здоровья, данное преступление посягает на жизнь новорожденного ребёнка, поэтому предусматривает строгую уголовную ответственность за убийство матерью новорожденного ребёнка.

Убийство матерью новорожденного ребенка характеризуется специфическими признаками в связи с психологическим и эмоциональным состоянием самого субъекта преступления [3, с. 3]. Разработка правильной методики и организации расследования, установление всех обстоятельств, подлежащих доказыванию по данному уголовному делу, повысит эффективность борьбы с данным видом преступления.

Производимые следователем в соответствии с УПК процессуальные действия, направленные на собирание и проверку доказательств по уголовному делу, именуются следственными действиями.

Одним из самых распространенных и важных следственных действий в рамках расследования преступлений, связанных с убийством новорожденного ребенка, является допрос его биологической матери. Чаще всего допрос является следственным действием, которое носит безотлагательный характер, т.е. его отсрочка которого может привести к

потере доказательственной информации, несмотря на то, что в УПК РФ допрос к неотложным следственным действиям не относится [4, с. 11].

В. К. Весельским, закрепил три основных стадии в тактической подготовки и проведении допроса:

1) организационный — обеспечение техническими средствами, определение времени и порядка проведения допроса, привлечение иных лиц к участию;

2) содержательный — определение полноты имеющихся фактических обстоятельств дела на данном этапе расследования и обстоятельств, подлежащих дальнейшему установлению;

3) тактический — установление соответствующих приемов, которые направлены на решение конкретных задач допроса и дачу правдивых показаний (следователь определяет какого свидетеля допросить раньше, какую информацию необходимо проверить для выявления ложных показаний, какой уровень «готовности» допрашиваемого для реализации намеченных тактических приемов) [5, с. 66-67].

По данной категории дел допрос должен также носить незамедлительный характер, в силу особенности субъективных признаков состава преступления, предусмотренного ст. 106 УК РФ, которые выражаются в том, что данное общественно опасное деяние предусматривает в качестве обязательного признака эмоции, а также специальный субъект преступления, находящийся в сложном психофизическом состоянии, в силу многих факторов (сложные роды, психотравмирующая ситуация и т. п.), следовательно, данное следственное действия будет достаточно непростым.

Тактика проведения допроса складывается в зависимости от ряда факторов следственных ситуаций, с которыми следователь сталкивается на первоначальном этапе планирования расследования. К таковыми факторам относятся следующие: оценка подозреваемой своего общественно опасного деяния, количество доказательной информации, которой располагает следователь, а также знание тактических особенностей проведения допроса и их использование в правоприменительной практике.

Проанализируем типичные следственные ситуации, которые складываются на первоначальном этапе расследования:

1. Когда подозреваемая признает вину и дает правдивые показания, которые будут зафиксированы в протоколе допроса и выступать в качестве доказательства;

2. Подозреваемая отрицает свою виновность, затем дает ложные показания, либо отказывается от дачи показаний. [6, с. 43]

Бесспорно, наиболее благоприятно складываются обстоятельства дела для органов предварительного расследования, когда виновная признает свою вину, её показания зафиксированы в протоколе допроса и несут доказательственную информацию в совокупности с другими доказательствами. Однако, это не говорит о том, что следователь должен халатно относиться к тактике проведения допроса. Особенность такой тактики будет заключаться в том, в целях оказания психологической помощи матери, совершившей убийство новорожденного ребенка, необходимо обеспечить для участия в допросе психолога. Врач психолог установит психологический контакт с допрашиваемой, его помощь способствует адаптации женщины, так как под влиянием психотравмирующей ситуации, из-за переживаний по факту совершенного преступления, женщина может замкнуться в себе, давать частичные показания, отказываться от их дачи. При этом психолог впоследствии может дать предварительную информацию о ее психическом состоянии в момент совершения преступления и после, в результате которой следователь может проверить версии об инсценировке обстоятельств преступления, а также впоследствии поставить вопросы перед экспертом. Специалист в области судебной медицины поможет следователю в части использования специальной терминологии в сфере акушерства.

Следователь также должен будет установить психологический контакт с допрашиваемой и предложить форму «свободного рассказа», затем четко конкретизировать наряду с обстоятельствами, характеризующими личность виновного, следующие сведения: время (во время или сразу же после родов в течении 24 часов), место совершения данного

преступления; каким способом и с помощью каких орудий, средств было осуществлено данное деяние; место и способ сокрытия трупа новорожденного; психофизиологическое состояние виновной в момент совершения преступления; наличие следов, оставленных на месте совершения убийства, объективная сторона преступления может также выражаться и в бездействии: обвиняемая обоснованно рассчитывала на наступление смерти новорожденного (например, отказ от кормления).

Раскрываемость преступлений, связанных с убийством матерью своего новорожденного ребенка достаточно низкая в РФ, в связи с чем нередко следователи сразу начинают в рамках тактики проведения допроса проверять версию о заранее спланированном преступлении, что негативно сказывается на личности подозреваемой, приводит к эмоциональным переживаниям женщины, которой приходится в рамках допроса отвечать на наводящие вопросы, явно свидетельствующие о виновности в совершении преступления, что противоречит общим положениям проведения допроса, закрепленных в УПК РФ. Затем следователь принимает процессуальное решение о проведении с участием виновной дополнительных следственных действий (очных ставок и т. д.), не привлекая к участию в следственных действиях психолога и адвоката.

Сложнее будет принимать процессуальные решения в рамках следственной ситуации, когда подозреваемая отрицает свою вину или отказывается от дачи показаний. В данном случае сторона обвинения должна отталкиваться от полноты собранных следователем доказательств по делу.

Если следователь не установит психологический контакт с подозреваемой, которая отказывается давать показания или сообщает ложную информацию, то целесообразнее всего использовать тактический прием, сущность которого заключается в очередном предъявлении отдельных доказательств (сведения об образе жизни подозреваемой, протоколы осмотра, показания свидетелей, протоколы обыска, протокол осмотра детализации о соединениях между абонентами и (или) абонентскими устройствами и т.д.), а затем предъявление всей совокупности доказательств в целом. Этот прием имеет характер внезапности, создаёт впечатление полной информированности следователя об обстоятельствах совершенного преступления, позволяет наблюдать за реакцией и поведением матери-детоубийцы.

А. А. Закатов также выделяет следующие методы воздействия на подозреваемых, которые отрицают свою вину в совершении преступления: 1) убеждение подозреваемого в том, что правдивые показания впоследствии способствуют смягчению наказания; 2) убеждение допрашиваемого в том, что его правдивые показания не имеют особого значения для разоблачения соучастников, так как следователь обладает достаточными сведениями; 4) убеждение его в том, что правдивые показания не приведут к разглашению интимных сторон жизни и не нанесут вреда его родным [6, с. 51].

Необходимо также отметить, что матери-детоубийцы обычно не имеют судимостей и криминальной профессионализации, следовательно, в силу особого эмоционального и физиологического состояния сложно адаптируются в условиях предварительного расследования, поэтому наряду с обязательным участием психолога в проведении допроса и иных следственных действиях, следует внести изменение в целях реализации гарантий прав на защиту, следует закрепить в УПК РФ положение об обязательном участии защитника в ходе проведения допроса и иных следственных действий по данному составу преступления, даже при наличии отказа от помощи защитника.

Исходя из всего вышесказанного можно сделать вывод, что одним из основных следственных действий в рамках раскрытия преступления, предусмотренного ст. 106 УК РФ является допрос, для которого необходимо выработать определенную организацию и тактику, чтобы установить психологический контакт следователя с подозреваемой или обвиняемой.

Список литературы:

1. Аксенова Л. Ю. Тактические и психологические аспекты допроса // Психопедагогика в правоохранительных органах. – 2019. – Т. 24. – № 1(76). – С. 111-117.
2. Весельський В. К. Сучасні проблеми допиту (процесуальні, організаційні іт тактичні аспекти) : Автореф. Дис. канд. юрид. наук. – Київ, 1999. – 126 с.
3. Судебный департамент при Верховном Суде РФ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.cdep.ru/index.php?id=79> (дата обращения 17.05.2021).
4. Уголовный кодекс Российской Федерации от 13.06.1996 № 63-ФЗ (ред. от 24.02.2021) // Собрание законодательства РФ. – 1996. – № 25. – Ст. 2954.
5. Закатов А. А. Ложь и борьба с нею // Проблемы психологии следственной деятельности. – Волгоград. – 1984. – С. 192.
6. Капица, Т. А. Организация первоначального этапа расследования убийства матерью новорожденного ребенка: Автореф. дис. канд. юрид. наук. – Краснодар, 2014. – 206 с.

СРАВНЕНИЕ ОРГАНИЗАЦИИ ДОПОЛНИТЕЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ И РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

Васильев Арсен Александрович

Северо-Восточный федеральный университет им. М.К. Аммосова,
РФ, г. Якутск

Атласова Саргылана Серафимовна

научный руководитель,
Северо-Восточный федеральный университет им. М.К. Аммосова,
РФ, г. Якутск

Аннотация. В данной статье будут рассмотрены и сравнены законы об образовании двух стран России и Республики Беларусь по поводу дополнительного образования взрослого населения, с целью выявления степени понимания законов гражданами, общих и противоречивых сторон

Ключевые слова: Дополнительное образование, Республика Беларусь, Российская Федерация, Взрослый человек.

Дополнительное образование взрослого населения имеет не очень долгую историю, но за то время пока существует стало неотъемлемой частью жизни социума, что в купе с ускорением научно-технического процесса и перехода на постиндустриальную экономику сделало вопрос совершенствование юридического регулирования как никогда актуальным, как и их понимания со стороны взрослого населения.

Поскольку Россия и Белоруссия являются членами многих организаций и имеют долгую совместную историю, именно сравнение этих двух государств, с целью выявления общих и противоречивых сторон приведет к дальнейшему совершенствованию нормативно-правовых актов двух стран.

Под дополнительное образования для взрослого населения РБ в её кодексе отводится целый раздел, который состоит из 3 глав и 15 статей, что даже при поверхностном сравнении с РФ, где всего 2 статьи, говорит о количественном преимуществе РБ. Однако в данных нормативно-правовых актов по-разному понимается суть дополнительного образования, так пункт 1 статьи 75 закона об образовании РФ говорит о том, что дополнительное образование направлено прежде всего на организацию свободного времени взрослого населения, другими словами на досуг, тогда как в Белоруссии под дополнительным образованием взрослых имеются ввиду, согласно статье 242. программы повышения квалификации, переподготовки, стажировки и т.д. В целом кодекс РБ строит данный раздел по базовому закону логики «от простого к сложному», начиная от общего описания структуры дополнительного образования к его формам, времени и заканчивая учреждениями, где можно получить данное образование, виды его аттестации и методические рекомендации.

Другими словами, простому гражданину РБ, для того чтобы получить дополнительное образование достаточно открыть советующий раздел Кодекса об образовании, и он получит исчерпывающую информацию по данному вопросу, тогда как в Законе об образовании РФ во-первых нет разграничений по дополнительному образованию молодого населения и взрослого, а во-вторых понимается совсем другое, а именно организация досуга граждан.

Однако, все-таки нужно признать, что Россия не сильно отстало в плане регулирование данной сферы жизнедеятельности человека, так в законе об образовании статье 76 «Дополнительное профессиональное образование» разъясняется, что дополнительное образование происходит с использование типовых профессиональных программ, которые в полной мере и определяют содержание, сроки, формы и т.д. дополнительного образования. Более того в отличии от РБ в РФ переподготовка служащих регулируется отдельным

Федеральным законом от 27.07.2004 г. № 79-ФЗ «О государственной гражданской службе Российской Федерации». Который по основным параметрам, вместе со статьями из Закона об образовании повторяют содержание 14 раздела Кодекса Белоруссии.

Однако такое широкий разброс источников информации, во-первых, порождает бюрократическую волокиту, когда разные нормативно-правовые акты ссылаются друг на друга или дублируют функции, во-вторых, из-за отсутствия единого закона о дополнительном образовании затрудняет понимание данной сферы простому гражданину.

Резюмирую, можно сказать, что принятие единого федерального закона, в том виде в котором он существует в Белоруссии, а именно, как составная часть единого образовательного кодекса облегчит и устранил те проблемы, что уже давно имеются в российском образовательном праве.

Список литературы:

1. Федеральный закон от 29.12.2012 N 273-ФЗ (ред. от 08.12.2020) "Об образовании в Российской Федерации" (с изм. и доп., вступ. в силу с 01.01.2021) URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_140174/ (дата обращения 22.03.2021).
2. Кодекс Республики Беларусь об образовании от 13 января 2011 г. (последнее дополнение 23 июля 2019 год) №243-З URL: <https://www.pravo.by/document/?guid=3871&p0=hk1100243> (дата обращения 22.03.2021).

ПРОБЛЕМЫ КВАЛИФИКАЦИИ ИЗНАСИЛОВАНИЯ И ДЕЙСТВИЙ СЕКСУАЛЬНОГО ХАРАКТЕРА, СОВЕРШЕННЫХ В ОТНОШЕНИИ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНЕЙ ПОТЕРПЕВШЕЙ, ЗАВЕДОМО НЕ ДОСТИГШЕЙ ЧЕТЫРНАДЦАТИЛЕТНЕГО ВОЗРАСТА

Габидуллина Зия Газинуровна

магистрант,

Набережночелнинский институт (филиал) КФУ,

РФ, г. Набережные Челны

Камалиева Лиана Александровна

канд. юрид. наук, доцент,

Набережночелнинский институт (филиал) КФУ,

РФ, г. Набережные Челны

Аннотация. В статье рассмотрены проблемы квалификации преступлений против половой неприкосновенности и половой свободы в случае, когда потерпевшему лицу не исполнилось четырнадцать лет.

Ключевые слова: малолетние, УК РФ, потерпевший, не достигшие четырнадцать лет, действие, преступление, половой контакт.

Квалификация преступлений против половой свободы и неприкосновенности в отношении лица в возрасте до четырнадцати лет имеет определенную сложность на практике.

В данном случае речь идет о насильственных преступлениях против половой неприкосновенности лица, предусмотренных пунктом «а» части 3 и пунктом «б» части 4 статьи 131 УК РФ и частью 2 статьи 133 УК РФ.

Для квалификации рассматриваемых преступлений в отношении лиц в возрасте до 14 лет важен термин «насилие», при котором пострадавшим наносится вред. Необходимо изучить пункт 2 постановления Пленума Верховного суда РФ от 4 декабря 2014 года. В нем говорится, что насилие опасно и безвредно для жизни и здоровья, насилие, а также избиение и другие насильственные действия, которые физически вредят жертве или ограничивают ее свободу. В этом случае, если в ходе изнасилования или совершения сексуальных преступлений потерпевший нанес незначительный или средней тяжести вред здоровью, данное действие квалифицируется статьями 131 и 132 УК РФ. В случае умышленного причинения тяжких телесных повреждений здоровью требуется дополнительная квалификация по соответствующей части статьи 111 УК РФ [2].

Интерпретация и понимание состояния беспомощности жертвы из-за изнасилования и сексуального насилия особенно сложно на практике, особенно у лиц в возрасте до четырнадцати лет.

Изучим понятие беспомощности. Для этого следует изучить пункт 5 Пленума Верховного суда РФ от 4 декабря 2014 года № 16 «О судебной практике по делам о преступлениях против половой неприкосновенности и сексуальной свободы». Беспомощное состояние человека-это состояние, связанное с беспомощностью жертвы в силу ее психологического и физиологического состояния, а также возраста и других причин, по которым он не мог понять направленных на него действий или не мог оказать сопротивление обидчику [2].

Приведенное выше объяснение показывает, что состояние беспомощности жертвы - это как физическая, так и психологическая беспомощность. При физической беспомощности жертва не может предотвратить изнасилование, а при психической беспомощности она не может понять или правильно оценить характер и значение преступлений, совершенных против нее[3].

В то же время, как показывает криминалистическая практика и различные исследования в уголовном праве и криминологии, причины и обстоятельства беспомощности при совершении преступлений, предусмотренные статьями 131 и 132 УК РФ, могут быть самыми разными.

В судебной-медицинской теории и практике часто поднимаются вопросы классификации изнасилований как других сексуальных преступлений в отношении лиц в возрасте до четырнадцати лет, в частности по статье 131 УК и части 2 статьи 133 УК РФ. Согласно статье 132 УК РФ, уголовная ответственность за гомосексуализм, лесбиянство, а также иные половые действия предусмотрена насильем или угрозой его применения в отношении потерпевшего или иных лиц или с использованием беспомощности потерпевшего. Жертвами таких преступлений могут стать как девочки, так и мальчики в возрасте до четырнадцати лет.

При определении квалификации этих преступлений Пленум Верховного суда РФ в пункте 9 Постановления от 4 декабря 2014 года отмечает, что если преступник совершил изнасилование либо иной акт сексуального насилия в отношении одной и той же жертвы, то его действия должны быть квалифицированы по совокупности преступлений, предусмотренных статьями 131 и 132 УК РФ, независимо от времени совершения этих преступлений [2].

Статья 133 УК РФ предусматривает следующие методы принуждения (они указаны в диспозиции настоящей статьи) - принуждение лица к совершению полового акта, гомосексуализм, а также иных сексуальных действий путем вымогательства, угрозы уничтожения, повреждения или конфискации имущества или с использованием материальной или иной зависимости потерпевшего.

В связи с высокой общественной опасностью данного преступления законодатель Федеральным законом от 29 февраля 2012 г. 14-ФЗ, существенно разъяснил в редакционной форме положение части 1 настоящей статьи [1]. И ввел ч.2 ст. 133 УК РФ, в которой установил уголовную ответственность за принуждение к действиям сексуального характера, совершенным в отношении лиц, не достигших четырнадцати лет.

В отличие от изнасилования (статья 131 УК РФ) и действий сексуального характера (статья 132 УК РФ), при принуждении к половым актам методы воздействия на потерпевших сильно различаются, что строго установлено законодателем в части 1 статьи 133 УК РФ.

Проведенное исследование позволяет сформулировать следующие выводы:

1. Состояние беспомощности лиц в возрасте до четырнадцати лет определяется как физическое бессилие жертвы, при котором жертва не может противостоять насильнику. При психологической беспомощности она не может правильно понять или оценить характер и значение преступных действий, совершенных со своим обидчиком.

2. Разделение изнасилований и преступлений по статье 132 УК РФ должно осуществляться на основе объективной стороны, которая, несмотря на общую черту насилия, характеризуется различными действиями и методами сексуального характера, а также способами удовлетворения сексуальных потребностей.

3. Статья 131 УК РФ в отличие от статьи 132 УК РФ, методы воздействия на потерпевшего очень различны и очень разнообразны. При принуждении к половому акту последствия для потерпевшего весьма разнообразны, что исчерпывающе указано законодателем в диспозиции части 1 статьи 133 УК РФ.

Как видно из содержания большинства нововведений, предложенных в настоящем параграфе, не могут быть реализованы в рамках официальной (судебной) и научной (доктринальной) интерпретации. Необходимо систематически реконструировать не только нормы уголовной ответственности за сексуальные преступления, но и весь Уголовный кодекс Российской Федерации, включая его общую часть. Эта фундаментальная задача может быть решена только в рамках новой кодификации российского уголовного права.

Список литературы:

1. Федеральный закон от 29 февраля 2012 г. N 14-ФЗ «О внесении изменений в Уголовный кодекс Российской Федерации и отдельные законодательные акты Российской Федерации в целях усиления ответственности за преступления сексуального характера, совершенные в отношении несовершеннолетних» // Собрание законодательства Российской Федерации. 2012. №10.Ст. 1162.
2. Постановление Пленума Верховного суда РФ от 4 декабря 2014 г. № 16 «О судебной практике по делам о преступлениях против половой неприкосновенности и половой свободы личности» // Бюллетень Верховного суда РФ. 2015. № 1. Бюллетень Верховного Суда РФ. 2015. № 1.
3. Трубинская, А. С. Проблемы квалификации насильственных половых преступлений против несовершеннолетних / А. С. Трубинская. — Текст : непосредственный // Право: история, теория, практика : материалы V Междунар. науч. конф. (г. Санкт-Петербург, июль 2017 г.). — Санкт-Петербург : Свое издательство, 2017. — С. 114-117. — URL: <https://moluch.ru/conf/law/archive/227/12355/> (дата обращения: 20.05.2021).

ДОГОВОР КОММЕРЧЕСКОЙ КОНЦЕССИИ: ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА

Губарь Константин Владимирович

студент,

Сибирский юридический университет,

РФ, г. Омск

COMMERCIAL CONCESSION AGREEMENT: GENERAL CHARACTERISTICS

Konstantin Gubar

Student, Siberian Law University,

Russia, Omsk

Аннотация. Договор о коммерческой концессии является одним из наиболее противоречивых и наименее изученных соглашений для российского законодательства и практики. В связи с этим возникает много вопросов при реализации. И в первую очередь вопрос о связи этого договора с лицензионным договором.

Abstract. The commercial concession agreement is one of the most controversial and least studied agreements for Russian legislation and practice. In this regard, many questions arise during implementation. And first of all, the question of the relationship of this agreement with the license agreement.

Ключевые слова: договор коммерческой концессии; лицензионный договор; лицензионное соглашение.

Keywords: commercial concession agreement; license agreement; license agreement.

Стоит отметить, что некоторые ученые считают, что договор коммерческой концессии является своего рода лицензионным соглашением [1, с. 100]. Они утверждают, что можно обладать исключительными правами на результаты интеллектуальной деятельности, но только в двух формах: это может представлять собой отчуждение исключительного права в сочетании с тем, что все исключительные права на сделку передаются правообладателю или просто предоставление права на использование эксклюзивных прав. Однако для того, чтобы сделать определенные выводы и определить, является ли коммерческий концессионный договор независимым, необходимо заключить два общих и разных соглашения. В соответствии с соглашением о коммерческой концессии владелец авторских прав предоставляет пользователю право на компенсацию в течение определенного периода времени или без указания права на использование комплекса исключительных прав владельца авторских прав в бизнесе пользователя, включая право на вознаграждение за товарные знаки, знаки обслуживания и права на других лиц. Объекты исключительных прав, указанные в договоре, в частности фирменное наименование, секрет производства (ноу-хау).

Настоящее соглашение является согласованным, обременительным и взаимоисключающим в соответствии с его правовыми характеристиками. Стороны являются правообладателями, то есть теми, кто предоставляет право использовать свои деньги, а пользователь является лицом, которому эти права предоставляются. Предмет договора всегда является необходимой предпосылкой для разграничения гражданского договора с другими. В этом случае товар представляет собой серию исключительных прав на название компании и (или) торговое наименование, товарный знак и торговую информацию. Коммерческая лицензия не помечена точным указанием цели договора, хотя это может быть указано в договоре [2, с. 7].

По мнению Ф.И. Дубовик, право на использование результата интеллектуальной деятельности или средства индивидуализации, принадлежащего лицензиату на основании

лицензионного соглашения, не является субъективным гражданским правом, а лицензионное соглашение представляет собой соглашение о предоставлении/передаче такого субъективного гражданского права [3, с. 114]. В свою очередь А.А. Пиленко рассматривал «патентное право, как право запрета, адресованное всем третьим лицам». Возможность использовать результат интеллектуальной деятельности обеспечивается правом запрещать его использование всем остальным, а не правом использовать его самостоятельно. «Положительная возможность фабрикация – это не правовая концепция, а экономическая функция правового института запрета». Юридическая природа этого соглашения соответствует соглашению о коммерческой концессии. Объектом является передача отдельных объектов с исключительными правами, т.е. могут передаваться только определенные объекты с интеллектуальной собственностью. Цель может быть использована только для предпринимательской деятельности, и эта цель должна быть изложена в соглашении. В отличие от коммерческого концессионного договора, лицензионное соглашение предполагает большую свободу и независимость пользователя в использовании переданных исключительных прав. Еще одно различие может быть сделано в отношении ответственности [4, с. 65].

Таким образом, лицензиар не несет ответственности за качество товаров и услуг лицензиата, в то время как стороны несут субсидиарную ответственность по договору коммерческой концессии. Договор коммерческой концессии предусматривает право первого отказа пользователя от заключения нового договора, но расторжение лицензионного соглашения не имеет таких последствий. Среди общих характеристик такие причины, как юридическая характеристика, форма контракта, срок действия, цена, содержание (условие), обязательство не конкурировать на согласованной территории и заключение субконтрактов.

Данное положение кажется довольно спорным, и вопрос в том, является ли лицензионное соглашение отдельным соглашением определенного рода или клановым соглашением, которое следует понимать, как соглашение любого рода, результатом которого является передача лицензионного соглашения в полном исключительном праве.

В связи с этим некоторые ученые рассматривают лицензионное соглашение как самостоятельный тип гражданского законодательства, другие – как коллективное понятие, объединяющее все известные договорные формы отчуждения исключительных прав [5, с. 117]. Итак, сторонник первого подхода О.А. Рузакова, систематизирующая договоры на создание результатов интеллектуальной деятельности и распоряжение исключительными правами на три группы, включает лицензионные соглашения в независимую вторую группу – соглашения о предоставлении прав на использование результатов интеллектуальной деятельности.

Аналогичной позиции придерживается и М.А. Мирошникова заявляя, о смешанной природе договора купли-продажи материального носителя программы для электронно-вычислительных машин, содержащего элементы авторского лицензионного договора. Таким образом, характеризуя лицензионное соглашение как соглашение, в соответствии с которым владелец исключительного права на объект интеллектуальной собственности (лицензиар) предоставляет или обязуется предоставить другой стороне (лицензиату) право использовать этот объект в объеме, предусмотренном договором.

Исходя из вышеизложенного, мы можем определенно заключить следующее: коммерческое концессионное соглашение и лицензионное соглашение являются двумя различными институтами гражданского права, они независимы, независимы друг от друга и имеют одинаковую юридическую силу.

Правовыми проблемами, возникающими при расторжении договора коммерческой концессии, являются отсутствие в законе регулирования одностороннего отказа от договора пользователем. Так, в статье 1037 Гражданского кодекса Российской Федерации подробнейшим образом указаны случаи отказа правообладателя от исполнения договора, в то время как пользователь выступает ущемленной стороной в обязательстве [6, с. 94]. Получается, не смотря на возможные нарушения обязательств, вытекающих из договора коммерческой концессии, а также гражданского законодательства со стороны правообладателя, пользователь

не может в одностороннем порядке расторгнуть указанный договор. Полагается, что в данном случае законодатель противоречит принципу свободы договора и указывает на возможность отказа от расторжения одной из сторон, что является грубым нарушением. Также проблемой видятся и «незавершенные» обязательства при прекращении договора. Так, например, сторонами по договору коммерческой концессии могли быть оговорены условия о ежемесячной оплате цены, в то время как договор расторгается до истечения срока оплаты по договору. Правообладатель настаивает на выплате полной суммы, причитающейся за пользование товарного знака в течение месяца, в то время как пользователь настаивает на отказе в выплате в связи с незавершенным периодом пользования. Разумным в данном случае представляется расчет суммы оплаты исходя из количества дней фактического пользования товарным знаком, однако если ни одна из сторон не идет на уступки, то чем руководствоваться – законодатель не указывает. Полагается, что уточнение указанной коллизии в законе было бы весьма уместно для практики договоров исследуемого типа, а также для обычаев делового оборота в целом. Таким образом, при заключении, исполнении и расторжении договора коммерческой концессии существует ряд правовых проблем и пробелов законодательства, которые, полагается, требуют значительного вмешательства со стороны законодателя. Однако их разрешение позволит всем участникам концессионных отношений, включая третьих лиц, улучшить свои взаимоотношения, и наиболее выгодным образом использовать франшизы.

Список литературы:

1. Сосна С.А., Васильева Е.Н. Франчайзинг. Коммерческая концессия./ М.: ИКЦ Академкнига, 2005, с.2385.ШацМ. Актуальные проблемы составления договора коммерческой концессии и возможные перспективы его практического применения // Международный журнал гуманитарных и естественных наук. – 2018 - № 1 – С. 100.
2. Косьяненко Е.М. Правовые проблемы квалификации договора коммерческой концессии субъектами малого бизнеса России // Бизнес, менеджмент и право. 2018. № 4.С.7.
3. Соломонов Е.В., Юрицин А.А. Существенные условия договора коммерческой концессии вестник омского университета. Серия «право». 2015.№ 3 (44). С. 114.
4. Рузакова О.А. Проблемы построения системы договоров о создании результатов интеллектуальной деятельности и распоряжении исключительными правами // Интеллектуальная собственность: Авторское право и смежные права. – 2018 – № 6. – С 65.
5. Мерзликина Р.А. Право интеллектуальной собственности. – М., 2018 –С. 327.
6. Кочян А.Е., Масленникова Л.В. К вопросу о понятии и сущности коммерческой концессии (франчайзинга) // Эпомен. 2018. № 16. С. 94.

ФАКТОРЫ, ВЛИЯЮЩИЕ НА РАСПРОСТРАНЕНИЕ КОРРУПЦИИ В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Дмитриев Никита Юрьевич

студент

Высшей школы государственного аудита

Московского государственного университета имени М.В. Ломоносова,

РФ, г. Москва

FACTORS INFLUENCING THE SPREAD OF CORRUPTION IN THE RUSSIAN FEDERATION

Nikita Dmitriev

Student of the Higher School of State Audit,

Lomonosov Moscow State University,

Russia, Moscow

Аннотация. Данная статья посвящена изучению факторов, влияющих на распространение коррупции в Российской Федерации. На основе анализа ведущих мнений ученых и практикующих юристов дается авторское понимание причин высокой коррупции в российском обществе, а также предлагаются пути их устранения на основе актуализации российского уголовного законодательства.

Abstract. this article is devoted to the study of the factors influencing the spread of corruption in the Russian Federation. The author, based on the analysis of the leading opinions of scientists and legal practitioners, gives his author's understanding of the reasons for the high corruption in Russian society, and also suggests ways to eliminate them based on the updating of Russian criminal law.

Ключевые слова: уголовное право; коррупция; антикоррупционное законодательство.

Keywords: criminal law; corruption; anti-corruption legislation.

Коррупция является одним из самых деструктивных факторов, влияющих на развитие общества, благополучие населения, возможность осуществлять защиту прав и свобод человека, гарантированных международными актами и национальным законодательством.

Такое государство неизбежно будет отставать в своем развитии, поскольку коррупция разрушает не только экономическую и социальную основу общества, но и существенным образом влияет на его морально-нравственную составляющую, порождая в социуме депрессивные явления, отсутствие инициативы и веру в справедливость и действенность закона.

Проблемами противодействия коррупции занимаются на международном и национальных уровнях, создаются специальные органы по противодействию ей, которые действуют в том числе как на государственном, так и на частном уровне, а также проводятся фундаментальные работы по исследованию причин ее возникновения и выработки наиболее действенных методик ее искоренения.

В настоящей статье хотелось бы затронуть основной вопрос, который имеет значение для российского общества – почему в России такой уровень коррупции и каковы причины этого явления?

Также логично оценить возможность использования положений уголовного законодательства Российской Федерации по противодействию ей.

Первое на что следует обратить внимание – это наличие разных научных мнений и даже направлений по поводу причин, которые порождают это социальное явление. В научной

литературе выделяются следующие виды научных школ, исследующих вопросы возникновения коррупции.

Одной из них является традиционная школа, которая в качестве причины коррупции рассматривает наличие в обществе определенного культа силы, который проявляется в том, что есть определенный «хозяин», под которым понимается, как правило, представитель государственной власти, наделенный не только возможностью применять силовые методы воздействия со стороны государства по отношению к гражданам своего государства, но и также обладать определенной способностью влиять на процессы, происходящие в обществе, которая носит в чем то даже сакральный характер [6].

Второй подход (интеракционный) связывает коррупцию с наличием проблем во взаимодействии между членами общества.

В силу различных исторических, социальных, географических и иных причин люди выстраивают неправильное взаимодействие между друг другом, что порождает девиантное поведение между членами общества и влияет на невозможность выстраивать контакты на основе принципов морали и нравственности [1].

Имеется также и марксистско-ленинский подход, основывающийся на диалектическом подходе к действительности, и связывающий возникновение коррупции с наличием различных социальных классов и борьбы между ними [2].

В свою очередь нам кажется, что для Российской Федерации характерен целый перечень факторов, которые ведут к возникновению коррупции как социального явления.

Их можно разделить на несколько групп – исторические, экономические, политические, правовые, социальные и нравственные.

Первая группа причин – это исторические причины. Россия на протяжении многих веков проходила определенные кризисы, которые на глобальном уровне меняли жизни людей.

Эти кризисы были связаны с войнами, революциями и проводимыми реформами, которые сформировали определенное состояние нестабильности в обществе, а также особенности управления им, что породило вторую группу причин – социальные причины.

К социальным причинам можно отнести сформировавшийся в России порядок управления обществом.

Для управления обществом в России достаточно характерным явлением представляется определенный культ власти, которая превышает правовых норм. Такое понимание, по сути, и является определенной нормой, которая влияет на развитие общества.

Таким образом, коррупционное управление представляется в российском обществе как определенное вполне себе нормальное явление.

Экономические причины коррупции также достаточно важны для России. Наша страна является одним из наиболее богатых ресурсами государств, которые, к сожалению, не всегда правильно распределялись.

В свою очередь это повлекло за собой возникновение определенных экономических кризисов, а также не способность обеспечить и мотивировать в особенности государственный аппарат осуществлять свою деятельность честно. До настоящего времени при задержании лиц за коррупционные преступления одним из мотивов совершаемого деяния является «маленькая зарплата» [8].

Нравственные причины коррупции связаны с укоренившимся в правосознании общества правового нигилизма, терпимости к коррупционным преступлениям, «романтизации» воровских понятий и пренебрежением к правовым нормам и работе правоохранительных органов.

При этом, как отмечают отдельные ученые проводившие исследования в данной области, особую роль в формировании коррупционного поведения занимают обычаи и традиции общества [5].

Отдельно стоит затронуть такую группу причин как политические причины. Причем такие причины можно было бы обозначить в качестве управленческих, поскольку они фактически обусловлены стилем управления, сложившимся в нашем государстве.

Ученые-криминологи, занимающиеся исследованиями в области причин возникновения коррупции, выделяют, что к такого рода причинам можно отнести стиль управления и назначения людей на должности.

В России в основном это происходит «по связям», когда назначение на должность происходит не путем выбора наиболее достойного с профессиональной точки зрения кандидата, а лица, которого обладает нужными личными связями [4].

Другим фактором, влияющим на возникновение коррупции представляется сложившаяся бюрократическая система, которая предполагает получение разрешения на совершение каких-либо юридических действий после одобрения со стороны соответствующего чиновника.

При этом в качестве средства по противодействию коррупции в данной сфере достаточно хорошо себя зарекомендовали процедуры получения соответствующих государственных услуг через специальные электронные сервисы, где минимизируется личный контакт с представителем государственной власти.

К большому сожалению, в России наблюдается нехватка эффективно работающих институтов гражданского общества, которые могли бы также осуществлять влияние на противодействие коррупции.

Правовые факторы, также влияют на возникновение коррупции в Российской Федерации.

Это объясняется недостаточным урегулированием вопросов противодействия коррупции на нормативном уровне.

Например, в антикоррупционном законодательстве достаточно много пробелов, позволяющих уходить от ответственности.

К примеру, одной из проблем уголовного права, на которую обращают юристы-ученые, является проблема определения лица, которое должно привлекаться к уголовной ответственности за взяточничество и другие коррупционные преступления [3].

В связи с этим мы также хотим обратить внимание на то, что субъект коррупционных преступлений должен быть уточнен и более конкретизирован в соответствующих положениях Уголовного кодекса Российской Федерации.

На основании вышеизложенного можно сделать вывод, что коррупция выступает предпосылкой для создания, изменения и развития российского антикоррупционного законодательства.

Факторы, влияющие на распространение коррупции в Российской Федерации имеют многолетний исторический характер, который обусловлен особенностями эволюционного развития нашего государства, а также происходившими в нем кризисами.

При этом коррупционные факторы можно обобщить в несколько групп по сущностным признакам – исторические, политические (управленческие), экономические, социальные, правовые и нравственные факторы возникновения коррупции.

Противодействие коррупции требует целого комплекса мер со стороны государства, к которым можно отнести необходимость актуализации антикоррупционного законодательства, в том числе положений Уголовного кодекса РФ, касающихся вопросов установления ответственности за коррупционные преступления, а также потребности в выработке новой социальной политики, которая формировало бы нетерпимость к коррупционным проявлениям в российском обществе.

Список литературы:

1. Багмет М.А. Причины и условия коррупционной преступности в органах внутренних дел // Российский следователь. 2019. № 12. С. 56-59.
2. Иголкин А.А. Ленинский нарком: у истоков советской коррупции // Новый исторический вестник. 2004. № 1. С. 18-54.

3. Кузнецов А.П. Противодействие коррупции: предложения по совершенствованию уголовного законодательства // Социально-политические науки. 2016. № 2. С. 15-23.
4. Платов Е.В. Причины коррупции в России // Наука. Общество. Государство. 2018. Т 6. № 24. С. 23-28.
5. Сайгитов У.Т. Специфика причин коррупции в Республике Дагестан // Коррупция: политические, экономические, организационные и правовые проблемы: сб. мат. конф. 2011. С. 334-340.
6. Трунцевский Ю.В. Причины бытовой (повседневной) коррупции // Государственная власть и местное самоуправление. 2020. № 6. С. 50-56.
7. Уголовный кодекс Российской Федерации от 13.06.1996 № 63-ФЗ (ред. от 05.04.2021) // СЗ РФ. 1996. № 25. Ст. 2954.
8. Шукин С.Ю. Факторы, детерминирующие преступления против государственной службы, совершаемые сотрудниками уголовно-исполнительной системы // Уголовно-исполнительная система: право, экономика, управление. 2018. № 3. С. 34-36.

ХАРАКТЕРНЫЕ ГРУППЫ СЛЕДОВ, ВЫЯВЛЯЕМЫЕ ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ ПРЕСТУПЛЕНИЙ, СВЯЗАННЫХ С НЕЗАКОННЫМ ОБОРОТОМ НАРКОТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ

Заргарова Елизавета Сергеевна

студент

Юридического института Северо-Кавказского федерального университета,
РФ, г. Ставрополь

Мамхягов Зураб Зунелевич

научный руководитель, старший преподаватель,

кафедра уголовного права и процесса

Юридического института Северо-Кавказского федерального университета,
РФ, г. Ставрополь

Современность и антисоциальный образ жизни молодежи, а также низких слоев населения способствует распространению в социуме наркотических средств. Такие операции обозначаются в качестве оборота вредных веществ, при осуществлении которых наступает уголовная ответственность.

Понимание наркотических средств происходит с нескольких точек зрения – медицинской и юридической [2].

Во-первых, с медицинской точки зрения, согласно которой такие вещества – это средства, оказывающие негативное и психотропное влияние на выполнение человеком обычных функций: разговора, ходьбы, реакции.

Наркотическое воздействие на организм происходит либо в сторону ухудшения самочувствия – потеря координации, субординации, опьянение, либо в сторону перевозбуждения – состояние эйфории, навязывания идей о сверхспособностях лица.

Во-вторых, с юридической стороны, где наркотические средства – это то, что может быть признано опасным для общества вне зависимости от объема, вида, типа.

При деяниях с подобными наркотическими веществами, согласно юридическому принципу, наступает уголовная ответственность.

Определение наркотических веществ с двух позиций позволяет увидеть и рассмотреть состав преступлений и правонарушений, выделив возможные пути их распространения:

- при личном контакте;
- в тайных местах;
- через договорные лица;
- прочие способы.

Ситуации, в которых констатируется оборот наркотических средств, всегда берутся на контроль правоохранительными органами, поскольку являются нарушениями статьи 228.1 Уголовного Кодекса Российской Федерации, согласно которой возникает следующая ответственность [1]:

- за незаконное производство и сбыт – наказание в виде лишения свободы на срок от четырех до восьми лет с ограничением свободы на срок до одного года либо без такового;
- за сбыт наркотической продукции в административных учреждениях, через средства массовой информации – наказание в виде лишения свободы на срок от пяти до двенадцати лет со штрафом в размере до пятисот тысяч рублей или в размере заработной платы или иного дохода осужденного за период до трех лет либо без такового и с ограничением свободы на срок до одного года либо без такового.

Каждая ситуация, в которой происходит оборот наркотических средств, индивидуальна.

Единственными схожими чертами представляется наличие участников оборота и следов.

Определение следа возникает на основе теории криминалистики, где выделяются два аспекта:

- чисто криминалистический;
- процессуальный [4].

В первом аспекте под следом понимается более широкое и информативное определение, состоящее из всей совокупной информации о поисковых операциях, действующих лицах, предположениях.

Процессуальное значение следа состоит в том, что информация, полученная с его помощью, используется для формирования доказательственной базы уголовного дела и находит свое отражение в процессуальных документах.

И чисто криминалистическое, и процессуальное значения представляют не только остаточное явление после оборота наркотических средств, но и фактически выполненное действие, которое могло быть зафиксировано в точный промежуток времени.

В практических условиях криминалистики следы объединяются по группам, содержание которых позволяет более точно раскрыть характер преступления. Среди таких групп выделяются [5]:

- следы выращивания наркотического сырья;
- следы изготовления наркотических средств;
- следы транспортировки наркотических веществ;
- следы хранения и сбыта наркотических средств.

Определение состава следов происходит на основании самого названия группы.

Так для первой группы характерна первая стадия «работы» с наркотическими средствами, например, в процессе посадки наркотисодержащих растений, остатков ростков для их дальнейшего разрастания.

Такие следы можно найти в процессе слежки за потенциально возможным лицом, занимающимся сбытом наркотикосодержащих веществ (марихуанны, головок мака, конопли и прочего).

При установлении места произрастания таких «диких» средств вероятно ограждение территории, фиксация материала и устранение зарослей.

Вторая группа представляется технологическим порядком создания наркотических средств, где следы могут быть заметны по рецептуре наркотика, при производстве, обработке и добавке средства в какие-то неприметные продукты.

Именно в таком виде возможен оборот наркотиков в местах скопления людей и при передачи продуктов осужденным лицам.

Следы, относящиеся к такой категории, устраняется в ходе тщательных уборок помещений, сборки оборудования и его ликвидации.

Следы, возникающие при транспортировке наркотических средств, определяются при исследовании:

- упаковок (бумажной фурнитуры, фольги, сигаретной обертки, специальных контейнеров);
- денег и тайников, связанных с возможностью скрытой передачи средств;
- вещей быта, одежды, обуви с вшитыми тайниками.

Транспортировка наркотических средств – сложная процедура, которая заранее предопределяет опасность противоправного деяния, но не останавливает лицо, которое надеется на благоприятность исхода. Как показывает практика, в процессе передачи наркотических средств большинство случаев оборота раскрывается правоохранительными органами, так как это упрощает механизм определения участников дела.

Следы четвертой группы связываются с условиями хранения и сбыта наркотических средств.

Данные условия также способствуют заранее спланировать тактику захвата и отслеживания правонарушителей.

Следы при хранении и сбыте наркотических веществ могут быть на руках участников, одежде, проявляться специфичным запахом, при их внутривенном введении должны оставаться раны на руках.

Данная группа следов наиболее обширна по содержанию по той причине, что хранение наркотиков может быть долгим процессом, тогда как их потребление происходит ежедневно.

Получается, что оборот наркотических средств – противозаконен, регулирование осуществляется правоохранительными органами в соответствии со статьей 228.1 Уголовного Кодекса Российской Федерации.

Все операции, связанные с наркотическими веществами, решаются в судебном порядке, причем участники оборота и применения средств подвергаются наказанию в зависимости от признания их вины и участия.

Как раз таки определение следов оборота, сбыта, хранения позволяет констатировать вовлеченность лиц в данный процесс и представляет основу для возбуждения уголовных дел.

Следы по рассматриваемой нами категории преступлений выявляют, как правило, при проведении таких следственных действий, как: осмотр места происшествия, участков местности, предметов и документов, телеграфной и почтовой корреспонденции; освидетельствования задержанных; обыска помещений, транспортных средств и личного обыска задержанных.

Таким образом, группы следов представляют собой доказательную часть в уголовном законодательстве и криминалистике, что в целом способствует большему выявлению случаев оборота запрещенных веществ.

Список литературы:

- 1 Российская Федерация. Уголовный кодекс Российской Федерации: статья 228.1 от 13.06.1996 № 63-ФЗ (ред. от 05.04.2021 с изм. от 08.04.2021) // Справочно-правовая система «Консультант Плюс»: [Электронный ресурс] / Компания «Консультант Плюс».
- 2 Аверьянова, Т. В. Криминалистика. Учебник / Т. В. Аверьянова, Ю. Г. Корухов. – М.: НОРМА, 2019. – 928 с.
- 3 Бертовский, Л. В. Криминалистика / Л. В. Бертовский. – СПб.: Проспект, 2021. – 1024 с.
- 4 Ищенко, Е. П. Криминалистика XXI века: стратегия и тактика развития / Е. П. Ищенко. – СПб.: Проспект, 2019. – 208 с.
- 5 Карагодин, В. Н. Криминалистика. Учебник 1-я часть / В. Н. Карагодин, Н. Б. Вахмянина. – СПб.: Проспект, 2021. – 256 с.

ЗАКОНОДАТЕЛЬНАЯ РЕГЛАМЕНТАЦИЯ И СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА ПРЕСТУПЛЕНИЯ ПРОТИВ МИРА И БЕЗОПАСНОСТИ ЧЕЛОВЕЧЕСТВА

Манвелян Армен Ерджаникович

магистрант,

Российский Государственный Университет Правосудия,

РФ, г. Иркутск

Морозов Сергей Львович

научный руководитель,

канд. юрид. наук, доцент,

Российский Государственный Университет Правосудия,

РФ, г. Иркутск

Аннотация. Преступления против мира и безопасности являются центральным звеном в уголовной политике каждой страны. Сохранение мира – приоритетное направление любого правового государства. Для этого необходимо вести постоянную работу по совершенствованию внутреннего и внешнего законодательства и принимать законные меры по международному сотрудничеству, а также сохранению безопасности страны.

Abstract. Crimes against peace and security are Central to every country's criminal policy. Preserving peace is a priority for any legal state. To do this, it is necessary to constantly improve internal and external legislation and take legal measures for international cooperation, as well as to preserve the country's security.

Ключевые слова: мир; безопасность; преступления; международное сотрудничество; преступления против мира и безопасности; человечество

Keywords: peace; security; crimes; international cooperation; crimes against peace and security; humanity

Преступления против мира и безопасности представляют собой самые жёсткие проявления агрессии. Отличительной особенностью выступает тот факт, что такие преступления касаются не конкретного человека, всего общества и зачастую перерастают в мировой масштаб. Сегодня мы видим, как проявляются разные формы террористических и экстремистских действий, направленных на уничтожение человечества. По этой причине актуальным становится вопрос, как на законном уровне регулировать такие глобальные проблемы и защитить мир от истребления.

Достаточно большое количество преступлений против мира и безопасности совершается по признакам расовой, национальной, культурной принадлежности, тем самым идёт полное нарушение п.2 ст.19 Конституции РФ, согласно которому все равны независимо от возраста, пола, расы, нации, языка, происхождения...[1. П.2 ст.19].

Вооружённые конфликты становятся неотъемлемой частью нашей жизни. Но для чего они нужны? Многие авторы относят возникновение таких античеловеческих действий ещё к древнему миру, когда достижение цели сопровождалось любыми действиями[4. С.205]. Как говорят: «На войне все средства хороши».

К войнам России не привыкать. В период царей русский народ только и делал, что жил в ожидании окончания вооружённых конфликтов. Но те времена закончились, а жестокие способы завоевания остались.

Выделяют следующие причины такого поведения:

1. Различия правовых семей государств.
2. Политическое устройство.
3. Осуществление внутренней и внешней политики.

4. Конкуренция между государствами, которая иногда доходит до такого, что для завоевания господствующего положения в ход идут все формы, даже если они незаконные.

5. Различия в геополитических интересах[5. С.30].

В этот список можно также добавить такие человеческие качества, как злоба, зависть, жажда крови и мести.

Три последних пункта особенно выражено стали проявляться в момент наступления общемирового политического и экономического кризиса, что привело к международным конфликтам в таких странах, как Афганистан, Ирак, Ливия, Сирия. И, что характерно, население этих государств отличается «горячим» характером. Как правило, там проживают люди восточной культуры, которые по своей натуре мстительны и кровожадны.

Перечень преступлений, посягающих на мир и безопасность, закреплён в действующем уголовном законодательстве Российской Федерации. Так, глава 34. Уголовного кодекса РФ включает в себя следующие античеловеческие противоправные деяния:

- Планирование, подготовка, развязывание или ведение агрессивной войны;
- Публичные к развязыванию агрессивной войны;
- Реабилитация нацизма;
- Разработка, производство, накопление, приобретение или сбыт оружия массового поражения;
- Применение запрещённых средств и методов ведения войны;
- Геноцид;
- Экоцид;
- Наёмничество;
- Нападение на лиц или учреждения, пользующиеся международной защитой;
- Акт международного терроризма[2. Гл.34].

От одних только названий мурашки бегут по коже. Самое главное, что объектом посягательств таких преступлений выступают важные составляющие: жизнь, здоровье, национальное имущество, нормальное функционирование государства и его населения, существование в целом[8. С.56]. Причём в момент международных конфликтов страдают не только воюющие между собой государства, но и все остальные.

На сегодняшний день мы имеем хорошее подспорье для борьбы с мировыми преступлениями:

1. Создано специальное объединение – ООН, которое поддерживает уровень международного взаимодействия, но этот «орган» исчерпывает себя постепенно, и встаёт вопрос о его преобразовании, либо создании нового объединения, которое будет отвечать современной мировой ситуации.

2. Имеется система международных правовых норм, которая является высшей в иерархии законодательных актов любого государства. Ни один Указ, Федеральный Закон и иной акт не должен противоречить нормам международного права.

3. Подписаны международные договоры с государствами о мирном сотрудничестве и поддержании безопасности.

4. Постоянно принимаются новые законодательные акты, направленные на сохранение человечества.

5. Специальные правоприменительные акты (УК РФ) имеют положения, закрепляющие санкции в отношении лиц и государств, которые нарушают мирное существование, создают угрозу для человечества, проводят террористические, экстремистские и иные жестокие действия, направленные на истребление мира.

Правовое регулирование рассматриваемой проблемы осуществляется на основе Римского статуса Международного уголовного суда и отдельных конвенций, касающихся данного вопроса[3].

Так если у нас имеются все средства для борьбы с преступлениями против мира и безопасности, почему же эти преступления совершаются вновь и вновь?

К сожалению, запреты, содержащиеся в уголовном законодательстве, применяются не в полном объёме и носят больше предупредительный характер[7. С.201]. Это говорит о том, что нужно пересматривать положения нормативных правовых актов и применять их на деле так, как указывает их содержание.

Постоянные кризисные ситуации, возникающие в разных государствах, приводят к расслоению и получению желаемого с помощью войн, терроров, захватов. Политика каждого государства должна разрабатываться таким образом, чтобы она могла иметь «подспорье» в любой ситуации, даже самой плачевной и имела возможность обеспечить своих граждан всем необходимым.

Не стоит оставлять без внимания тот факт, что у некоторых представителей нации в крови вражда и соперничество. Это может сопровождаться и наличием психических заболеваний. Люди, которые постоянно жили в условиях войны, привыкают к такому режиму и уже не могут по-другому. Соответственно, их поведение должно быть взято на особый контроль как со стороны государства, так и специализированными учреждениями.

Законодательная база любого государства должна всегда работать наперёд, не смотря на то, что сегодня царит мир и спокойствие. Никто не может гарантировать того, что завтра ситуация резко не изменится в худшую сторону.

Список литературы:

1. Конституция Российской Федерации. Принята Всенародным голосованием 12.12.1993 г. (ст.57), (с учётом поправок внесённых Законами Российской Федерации о поправках к Конституции Российской Федерации от 30.12.2008 № 6 – ФКЗ, от 30.12.2008 № 7 – ФКЗ, от 5.02.2014 № 2 – ФКЗ, от 21.07.2014 № 11 – ФКЗ). [Электронный ресурс] URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_28399/0b06250202d2c93c3deb42ea66061c6db8df37ef/ (дата обращения 10.05.2020 г.).
2. Уголовный Кодекс Российской Федерации от 13.06. 1996 г. № 63 -ФЗ (гл. 34), (ред. от 07.04.2020) (с изм. и доп., вступ. в силу с 12.04.2020) [Электронный ресурс] URL:http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/7e5a0d04ae10661ffcce8092137d0245e1b3abbc/ (дата обращения 10.05.2020 г.).
3. Римский статут Международного уголовного суда (Рим, 17 июля 1998 г.) [Электронный ресурс] URL: [https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/rome_statute\(r\).pdf](https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/rome_statute(r).pdf) (дата обращения 10.05.2020 г.).
4. Авакьян С.А. Конституционное право России: учеб. курс. М., 2011 Т. 1., 380 С.
5. Новичков В.Е. Преступления против и безопасности человечества: проблемы конфликта российского, зарубежного и международного права // Таврический научный обозреватель. № 4. Апрель (2). С.30.
6. Антонян Ю.М. Антинаучные попытки оправдания нацизма в современной России // Российский криминологический взгляд. 2008 № 4. С. 341.
7. Игнатов А.Н. Уголовное право России: Учебник для вузов / Игнатов А.Н., Красииков Ю.А. - М.: Издательская группа «НОРМА», 2019 - 639 С.
8. Кибальник А.Г. Соломоненко И.Г. Преступления против мира и безопасности человечества. С-Петербург, 2008. 250 С.
9. Криминология. Учебник для бакалавров / отв. Ред. Эминов В. Е. - М.: Проспект, 2020. 368 С.

ТАКТИКА ПРОВЕДЕНИЯ РОЗЫСКА ВОЕННОСЛУЖАЩИХ, УКЛОНЯЮЩИХСЯ ОТ ИСПОЛНЕНИЯ ОБЯЗАННОСТЕЙ ВОЕННОЙ СЛУЖБЫ И ПРАВОВЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЕЁ ПРОВЕДЕНИЯ

Пасько Никита Эдуардович

*Военный университет МО,
РФ г. Москва*

Аннотация. Своевременный розыск спасает жизни и судьбы военнослужащих

Ключевые слова: уклонение от исполнения обязанностей военной службы, розыск

В публикации рассматривается порядок, сроки и алгоритм действий сотрудников военной полиции в отношении военнослужащих, уклоняющихся от исполнения обязанностей военной службы. Основное внимание уделяется мерам по совершенствованию розыска военнослужащих. Своевременное принятие мер по розыску военнослужащих оказывает непосредственное влияние на неотвратимость наказания виновных лиц и эффективность осуществления правосудия. В соответствии с п. 11 ст. 20 Устава военной полиции Вооруженных Сил РФ, основной функцией военной полиции является организация в Вооружённых Силах РФ мер по розыску и задержанию военнослужащих уклоняющихся от прохождения военной службы, а так же оказание содействия органам внутренних дел Российской Федерации в розыске и задержании военнослужащих, самовольно оставивших воинскую часть (место службы), подозреваемых и обвиняемых в совершении преступлений, осужденных, скрывшихся от органов предварительного следствия и суда.

В приказе Министра обороны РФ «Об организации и принятии в Вооруженных Силах Российской Федерации мер по розыску военнослужащих, уклоняющихся от прохождения военной службы» от 18.06.2018 года № 330, отражены мероприятия проводимые органами военной полиции по организации и принятию в Вооруженных Силах РФ мер по розыску военнослужащих, уклоняющихся от прохождения военной службы.

Военный комендант гарнизона или лицо его замещающее, осуществляет руководство деятельностью подчиненных по розыску военнослужащего в соответствии с планом розыска военнослужащего, согласованного с начальником территориального гарнизона, военным прокурором и начальником территориального МВД, для чего в военной комендатуре создается постоянно действующая оперативная группа в составе: двух – трёх военнослужащих с обязательным включением в группу начальника отделения (дознания, дисциплинарной и административной практики) (далее – группа розыска).

Основанием для организации розыска военнослужащего, уклоняющегося от исполнения обязанностей военной службы, является отсутствие военнослужащего в воинской части или месте службы без уважительных причин свыше 1 часа (для военнослужащих, проходящих военную службу по призыву), и 5 часов (для военнослужащих, проходящих военную службу по контракту).

Для эффективного осуществления первоначальных розыскных мероприятий сотрудники военной полиции должны располагать как можно большим объёмом информации о разыскиваемом лице, о его взаимоотношениях в воинском коллективе, о его личных связях, наклонностях, об особенностях психики и поведения, о совершении им других правонарушений (в том числе уклонялся ли военнослужащий ранее от исполнения обязанностей военной службы, где и при каких обстоятельствах был разыскан). Данной информацией должностные лица военной полиции могут располагать из сообщения командования воинской части, которая направляется в орган военной полиции в установленный срок, с приложением фотографии, биографических данных, сведений о месте проживания родственников, знакомых, сведения об одежде, документах, особых приметах и других обстоятельств, характеризующих

личность военнослужащего, а так же сведения об обстоятельствах его уклонения от военной службы.

Военный комендант гарнизона, получив сообщение от командира воинской части, организует работу оперативной группы, проводит розыскные мероприятия в соответствии с планом розыска, который с целью розыска военнослужащего, осуществляет следующий порядок действий:

1) Выставляются патрули, группы розыска от воинских частей и задержании в местах предполагаемого нахождения военнослужащего, в районе ответственности и в ближайших населённых пунктах, расположенных за пределами гарнизона, организует оцепление и осмотр отделенных участков местности, заброшенных строений, чердаков, подвалов и других мест, в которых может появиться военнослужащий, выставляются патрули военной полиции на железнодорожных станциях, платформах пригородных поездов, автовокзалов (станциях), аэропортах (аэродромах).

2) Проверяются адреса места жительства военнослужащего, при данном розыскном мероприятии, следует обратить особое внимание на следующие обстоятельства: живёт ли военнослужащий один или с семьёй (сожителями), снимает квартиру или она находится в собственности военнослужащего, образ жизни военнослужащего (употребляет ли алкоголь, как часто и т.д.), в случае участия в адресной проверке участкового уполномоченного МВД РФ установить, обращались ли ранее соседи с жалобами на нарушение общественного порядка в отношении разыскиваемого лица. В случае если по указанному адресу никого нет, то следует опросить соседей по следующим вопросам: когда и при каких обстоятельствах они видели последний раз военнослужащего, с кем и когда видели, охарактеризовать военнослужащего как соседа, выяснить у опрашиваемых, имеются ли у них данные о возможном местонахождении военнослужащего и т.д.

3) Организуется мониторинг социальных сетей военнослужащего посредством глобальной сети «Интернет» (Instagram, ВКонтакте, Одноклассники и т.д.), а так же мониторинг в сети «Интернет» (WhatsApp, Viber, Telegram).

4) Информация в виде ориентировки направляется в территориальный орган МВД РФ (для получения информации о перемещении военнослужащего по территории Российской Федерации на наземном и воздушном транспорте посредством информационной базы «Розыск-Магистраль»), ближайшие военные комендатуры, медицинские учреждения и иные регистрирующие, контролирующие органы и организации.

5) Производится опрос сослуживцев, разыскиваемого военнослужащего, с целью установления взаимоотношений с окружающими, о наличии конфликтов с сослуживцами, командирами, гражданскими лицами, наличие личных проблем, знают ли они о возможном местонахождении военнослужащего и его связях. В том числе органами военной полиции оповещаются близкие родственники скрывшегося военнослужащего, которым разъясняется юридические последствия совершенного военнослужащим деяния.

6) Направляются запросы в информационные филиалы банков (по открытым банковским счетам, полученным кредитам, иным обстоятельствам), в военные комиссариаты (о постановке на воинский учёт), миграционные службы территориальных органов МВД РФ (о получении, замене паспорта) органы ГИБДД МВД РФ (о регистрации на имя разыскиваемого автотранспортных средств, а так же полученных им административных правонарушений), в органы ЗАГС (о регистрации, расторжении брака, сведения о детях) и т.д.

На протяжении всего времени розыска военнослужащего организуется обмен и получении информации с задействованными в розыске воинскими частями в районе ответственности, военными комендатурами территориальными органами МВД РФ, а так же другими правоохранительными органами, службами и организациями, производится анализ такой информации, после чего уточняются задачи оперативной группе для дальнейшего планирования в работе. В процессе выполнения таких мероприятий может быть получена дополнительная информация о разыскиваемом военнослужащем, на основании которой выдвигаются версии и формируется план дополнительных розыскных мероприятий.

По каждому военнослужащему, уклоняющемуся от прохождения военной службы в органе военной полиции заводится розыскное дело, где отражается проведение розыскных мероприятий.

Основанием для исключения военнослужащего из списка уклоняющегося от прохождения военной службы является:

доставление (самостоятельное прибытие) военнослужащего в воинскую часть, военную комендатуру, в орган МВД и иной правоохранительный орган;

получение в установленном порядке информации (документов), подтверждающей задержание военнослужащего, уклоняющегося от прохождения военной службы, или его смерть.

Список литературы:

1. Указ Президента РФ от 10.11.2007 N 1495 (ред. от 01.02.2021) "Об утверждении общевоинских уставов Вооруженных Сил Российской Федерации" (вместе с "Уставом внутренней службы Вооруженных Сил Российской Федерации", "Дисциплинарным уставом Вооруженных Сил Российской Федерации", "Уставом гарнизонной и караульной служб Вооруженных Сил Российской Федерации").
2. Устав военной полиции Вооружённых Сил РФ, утверждённым Указом Президента РФ от 25.03.2016 г. № 161.
3. Приказ Министра обороны РФ «Об организации и принятии в Вооруженных Силах Российской Федерации мер по розыску военнослужащих, уклоняющихся от прохождения военной службы» от 18 июня 2018 г. № 330.
4. Положение об организации и осуществлении розыска и идентификации лиц, согласованного Судебным департаментом при Верховном Суде Российской Федерации и утверждённого совместным приказом Министерства внутренних дел РФ, Министерства юстиции РФ, Министра здравоохранения РФ, Министра РФ по делам гражданской обороны, чрезвычайным ситуациям и ликвидации последствий стихийных бедствий, Министра обороны Российской Федерации, Председателя Следственного комитета РФ от 01 марта 2018 г. № 117дсп/40дсп/88н/82дсп/114дсп/17дсп.

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ НА ОСУЖДЁННОГО К ЛИШЕНИЮ СВОБОДЫ

Пермякова Светлана Анатольевна

студент,
ФГБОУ ВО Байкальский государственный университет,
РФ, г. Иркутск

Агильдин Владимир Валерьевич

научный руководитель,
канд. юрид. наук, доцент кафедры Уголовное право, криминология и уголовный процесс,
ФГБОУ ВО Байкальский государственный университет,
РФ, г. Иркутск

ACTUAL PROBLEMS OF LEGAL REGULATION OF EDUCATIONAL IMPACT ON A PERSON SENTENCED TO IMPRISONMENT

Svetlana Permyakova

Student of the Faculty of Nation Security
Baikal State University,
Russia, Irkutsk

Аннотация. В данной статье рассматривается проблема соотношения понятий «исправление осуждённого» и «воспитательные работы» в Уголовно-исполнительном кодексе Российской Федерации с изучением также закрепления данных понятий в международном законодательстве.

Abstract. This article examines the problem of the relationship between the concepts of “correction of a convict” and “educational work” in the Criminal Executive Code of the Russian Federation, also studying the consolidation of these concepts in international law.

Ключевые слова: уголовно-исполнительное законодательство; воспитательные работы; исправление осуждённого; формы и методы воспитательной работы.

Keywords: penal legislation; educational work; correction of a convict; forms and methods of educational work.

Исправление осуждённого является одной из целей Уголовно-исполнительного кодекса Российской Федерации. Статья 110 Уголовно-исполнительного кодекса Российской Федерации закрепляет норму, посвящённую формам и методам воспитательной работы с осуждёнными к лишению свободы.

В части 1 данной статьи сказано, что «в исправительных учреждениях осуществляется нравственное, правовое, трудовое, физическое и иное воспитание осуждённых к лишению свободы, способствующее их исправлению.» Однако эти методы фиксируются в законе общими фразами без какой-либо конкретики. Тем не менее, материально-техническая база для осуществления воспитательной работы раскрыта достаточно подробно. В части 3 данной статьи приводится ссылка на Постановление Правительства РФ от 02.08.1997 N 974 «Об утверждении норм создания материально-технической базы для организации воспитательной работы с осуждёнными в исправительных учреждениях.»

Возможно, что чёткая регламентация действий воспитательного характера не зафиксирована в законодательстве по следующей важной причине: «Воспитательная работа с

осуждёнными проводится с учётом индивидуальных особенностей личности и характера осуждённых и обстоятельств совершенных ими преступлений.» [3]

В связи с тем, что к каждому осуждённому требуется индивидуальный подход, трудно регламентировать в законодательстве применяемые к осуждённым действия.

К международным актам, регулирующим применение мер воспитательного характера по отношению к заключённым причислены следующие: Минимальные стандартные правила обращения с заключёнными (1955 г.) и Европейские пенитенциарные правила (2006 г.), в которых указывается, что исправление – основная цель наказания в виде лишения свободы.

Так, в статье 58 Минимальных стандартных правил обращения с заключёнными сказано, что «целью и оправданием приговора к тюремному заключению или вообще к лишению свободы является в конечном счёте защита общества и предотвращение угрожающих обществу преступлений. Этой цели можно добиться только в том случае, если по отбытии срока заключения и по возвращении к нормальной жизни в обществе правонарушитель оказывается не только готовым, но и способным подчиниться законодательству и обеспечивать своё существование.» [2]

Таким образом, законодатель поясняет, что воспитательные меры, применимые к правонарушителю, должны способствовать безопасному существованию в обществе его самого и людей, его окружающих.

Если обратиться к Европейским пенитенциарным правилам, то в статье 3 сказано следующее: «Цели исправительного воздействия на осужденных состоят в том, чтобы сохранить их здоровье и достоинство и, в той степени, в какой это позволяет срок заключения, способствовать формированию у них чувства ответственности и навыков, которые будут содействовать их реинтеграции в общество, помогут им следовать требованиям законности и удовлетворять свои жизненные потребности собственными силами после освобождения.» [1]

Оба международных акта содержат в себе подробное объяснение исправления осуждённого, однако самого термина «воспитание» в них нет.

На мой взгляд, требуется разъяснение, что представляет из себя термин «воспитание» в контексте закона. В части 1 статьи 110 Уголовно-исполнительного кодекса, как ранее отмечалось, перечислены виды воспитания. Однако не сказано в каких действиях проявляется это воспитание. Отсутствует конкретика, в которой должны быть указаны часы работы с осуждённым по каждому из видов воспитания, отсутствует перечисление, в чём конкретно это будет проявляться: в уроках, общении с психологом, чтении книг, уборке территории – это не разъяснено, к сожалению, ни в кодексе, ни в каких-либо подзаконных актах.

Если обратиться к общей структуре кодекса, то она носит противоречивый характер в части терминологии. К примеру, в статье 9 кодекса применяется термин «исправление осуждённого», далее в части 2 данной статьи обозначается, что следующие направления работы являются составляющими исправления осуждённого: «установленный порядок исполнения и отбывания наказания (режим), воспитательная работа, общественно полезный труд, получение общего образования, профессиональное обучение и общественное воздействие.» [4]

В статье 110 УИК РФ уже говорится о «воспитательных работах», а не об «исправлении осуждённого», но при этом при указании видов воспитания, указывается, к примеру, трудовое, несмотря на то, что труд ранее в статье 9 подразумевался под термином «общественно полезный труд» наравне с «воспитательной работой». В этом плане, появляется вопрос: труд является составной частью воспитательной работы или это отдельное, равноценное ей, средство исправления осуждённого? Или законодатель ставит знак «равно» между понятиями «воспитательная работа» и «исправление осуждённого»? К сожалению, этот вопрос остаётся открытым.

На мой взгляд, конкретика в законодательстве в регулировании процесса воспитательного воздействия на осуждённого позволила бы улучшить показатели исправления, а также выстроила бы более чёткую систему действий администраций исправительных учреждений.

Список литературы:

1. Европейские пенитенциарные правила [Электронный ресурс]. Электронный фонд правовых и нормативно-технических документов [официальный сайт]. URL: <https://docs.cntd.ru/document/901732870> (дата обращения: 16.05.2021).
2. Минимальные стандартные правила обращения с заключенными [Электронный ресурс]. Организация Объединённых Наций [официальный сайт]. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/prison.shtml (дата обращения: 16.05.2021).
3. Соков А. В. Воспитательное воздействие на осуждённых к лишению свободы [Электронный ресурс] // Адвокат Соков А. В. : [сайт]. [2013] URL: <https://sokov-av.ru/vospitatelnoe-vozdfejstvie-na-osuzhdennyix-k-lisheniyu-svobodyi> (дата обращения: 16.05.2021).
4. Уголовно-исполнительный кодекс Российской Федерации от 08.01.1997 N 1-ФЗ (ред. от 05.04.2021) [Электронный ресурс]. КонсультантПлюс[официальный сайт]. URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_12940/96b96954939c0b7a44989a0798a178283af8ddd4/ (дата обращения: 16.05.2021).

ОТДЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ КРИМИНАЛИСТИЧЕСКОЙ ХАРАКТЕРИСТИКИ ИЗНАСИЛОВАНИЙ

Перова Анастасия Павловна

студент

*ФГБОУ Саратовская государственная юридическая академия,
РФ, г. Саратов*

Шарипова Амина Курамагомедовна

студент

*ФГБОУ Саратовская государственная юридическая академия,
РФ, г. Саратов*

SELECTED ASPECTS OF THE CRIMINALISTIC CHARACTERIZATION OF RAPE

Anastasia Perova

Student

*Saratov State Law Academy,
Russia, Saratov*

Amina Sharipova

Student

*Saratov State Law Academy,
Russia, Saratov*

Аннотация. Одним из наиболее часто совершаемых преступлений против половой неприкосновенности личности является изнасилование, расследование которого сопровождается рядом особенностей. Прежде всего эти особенности обусловлены необходимостью вмешательства в личную (интимную) жизнь граждан.

Abstract. A number of features traditionally accompanies the investigation of crimes against morality. The presence of some of them is due to the difficulties that arise due to the need to intervene in the intimate component of a person's life.

Ключевые слова: жертва, насильник, способ совершения преступления, место преступления, личность преступника

Keywords: the victim, the rapist, the method of committing the crime, the crime scene, the identity of the criminal.

Одним из наиболее часто совершаемых общественно опасных деяний против половой неприкосновенности личности является изнасилование. Особенность расследования данного вида преступления связано с непосредственным вмешательством в интимную жизнь граждан, а также с возможностью необоснованного возбуждения уголовного дела, так как для этого необходимо заявление самой потерпевшей.

В связи с этим следователю необходимо провести ряд мер, направленных на предупреждения необоснованного возбуждения уголовного дела. Для этого следователь чаще всего предпринимает такие меры, как предупреждение за ложный донос и проведение личной беседы, в процессе которой непосредственно устанавливаются факты и признаки совершенного деяния. На первоначальном этапе расследования следователю необходимо произвести осмотр места совершения преступления, при этом необходимо понимать, что данное следственное действие является неотложным. При осмотре места совершения преступления необходимо

привлечение самой потерпевшей, а также судебных медиков, которые могут обнаружить важные для следствия следы и иные доказательства [2, с. 344].

В процессе расследования уголовного дела особое внимание необходимо уделить взаимоотношениям всех участников процесса, в особенности взаимоотношениям лица, совершившего преступления и потерпевшей. Именно взаимоотношения участников данного преступления оказывают большое влияние на ход расследования, так как некоторые из них могут подвергаться психологическому влиянию со стороны родственников или же близких насильника, а также влияние могут оказывать и родственники самой потерпевшей [1, с.25].

Как и при характеристике иных видов преступлений, в криминалистической характеристике изнасилований принято выделять следующие элементы: обстановка совершения преступления, способ совершения, место преступления, личности насильника и потерпевшей.

Рассматривая обстановку, следователю необходимо исходить из нескольких доводов. В первую очередь необходимо выяснить имело ли место искусственное создание такой обстановки преступником, а также была ли она изменена при непосредственном совершении насильником общественно опасного деяния.

Отдельным аспектом при характеристике обстановки совершения изнасилования являются взаимоотношения, которые имелись до момента совершения преступления, а также при непосредственном его совершении.

Таким образом, при сборе информации о характеристике места преступления следствие может получить необходимую информацию о факторах и условиях, которые способствовали совершению данного деяния, а также о событиях, которые прямо или косвенно могли на это повлиять.

Характеризуя способ совершения изнасилования можно выделить несколько этапов: подготовительный, этап непосредственного совершения общественно опасного деяния и сокрытие следов преступления. Сразу же стоит отметить, что возможно отсутствие какого-то из этапов, связано это с прежде всего с обстановкой совершения преступления.

Так, если изнасилование было внезапным и незапланированным, то возможно отсутствие подготовительного этапа, а также этапа сокрытия преступления. Если же рассматривать изнасилования, при доведении потерпевшей до беспомощного состояния, то здесь явно прослеживается подготовительный этап – покупка спиртного, спаивание потерпевшей (если не в добровольном порядке).

Таким образом, можно сделать вывод о том, что подготовка к совершению преступления заключается в подыскании места, средств и орудий, а также выслеживание жертвы.

Что касается сокрытия следов, то здесь возможны следующие действия – удаление следов преступления и сокрытие с места преступления.

Также, необходимо понимать, что в целях сокрытия своей личности преступник может использовать маски или же закрыть лицо своей жертве.

Для совершения изнасилований характерно вечернее и ночное время суток, чаще всего в теплое время года.

Если рассматривать вопрос о личности насильника, то здесь можно выделять несколько групп преступников. В первую группу следует относить лиц, имеющих какие-либо психические аномалии. Во вторую группу можно отнести лиц, цинично настроенных против женского пола, преследующих примитивные цели. Достаточно часто данные лица в момент совершения преступления находятся в состоянии алкогольного или наркотического опьянения. Сюда же можно отнести и несовершеннолетних, которые таким образом пытаются показать свое пренебрежительное отношение к нравственным и моральным устоям, а также таким образом самоутвердиться. Для несовершеннолетних характерен групповой характер нападения на жертву [3, с.92].

Также, отдельное внимание необходимо уделить личности самой потерпевшей. Достаточно часто на практике встречаются случаи, когда жертва в силу виктимности своего поведения провоцирует насильника на преступления.

Пострадавших также можно разделить на две группы. К первой группе относятся жертвы, поведение которых не давало повода для совершения насильственного полового акта. Ко второй группе относятся жертвы с виктимным поведением, которые тем самым спровоцировали насильника. К признакам виктимности можно отнести откровенную одежду, состояние алкогольноо опьянения, нахождения в безлюдных и мало освещённых местах [4, с.360].

Рассмотренные элементы криминалистической характеристики данного состава преступления, представляют собой наиболее характерные черты данного деяния, которые непосредственно способствуют быстрому, организованному и качественному расследованию.

Список литературы:

1. Брылев В. И., Лях Л. А. Криминалистический анализ личности преступника и потерпевшей от изнасилования // Известия ТулГУ. Экономические и юридические науки. 2012. С. 25.
2. Коренева М. К. Криминалистическая характеристика изнасилования // Молодой ученый. 2017. №20. С. 344.
3. Пономарева Л.В. Характеристика личности преступника по делам об изнасилованиях // Бизнес в законе.2007. С. 92.
4. Шульгина, И.В. Криминологическая характеристика изнасилований // Ачинский филиал Красноярский государственный аграрный университет. Научно образовательный потенциал молодежи в решении актуальных проблем XXI века. 2016. С. 360.

ОСОБЕННОСТИ ЗАЩИТЫ ПРАВА ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ В ИНДУСТРИИ ВИДЕОИГР

Попугаева Анастасия Андреевна

студент

*Белгородского государственного национального
исследовательского университета,
РФ, г. Белгород*

SPECIFIC FEATURES OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHT PROTECTION IN THE VIDEO GAMES INDUSTRY

Anastasia Popugaeva

Student

*Belgorod State National Research University,
Russia, Belgorod*

Аннотация. В статье раскрываются основные проблемы защиты права интеллектуальной собственности.

Рассматривается понятие интеллектуальная собственность, объекты права.

Abstract. The article reveals the main problems of protecting intellectual property rights. The concept of intellectual property, objects of law is considered.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, права интеллектуальной собственности.

Keywords: intellectual property, intellectual property rights.

В современном обществе часто упоминается одно из ключевых понятий данной статьи «интеллектуальная собственность».

Данный термин упоминается в научных и публицистских источниках у политиков, историков, журналистов, а также обычных граждан. Интеллектуальная собственность - закреплённое законом временное исключительное право, а также личные неимущественные права авторов на результат интеллектуальной деятельности или средства индивидуализации.

Предметом моего исследования является защиты права интеллектуальной собственности видеоигр.

Данная тема в 2021 году является актуальной, так как многие разработчики и издатели видеоигр терпят убытки из-за кражи интеллектуальной собственности.

Индустрия видеоигр в 2021 году занимает основательные позиции в современной экономики.

По прогнозам компании Newzoo рынок игр и дальше будет динамично развиваться. До конца года общее число геймеров в мире составит около 2,7 миллиарда, а в 2023 году превысит 3 миллиарда.

В этом году 2,5 млрд игроков предпочитают мобильные устройства, 1,3 играют на PC и 0,8 млрд — на консолях.

Всего несколько лет назад игры использовались только на приставках (консолях) и продавались в основном через розничные места. Сегодня, хотя на физические продажи консольных и компьютерных игр всё еще приходится ощутимая доля выручки сектора, самым быстрорастущим сегментом стали игры для мобильных устройств.

По мере снижения затрат и барьеров для входа на рынок расширяется цифровое распространение.

В то же время на рынке растет число поставщиков, и отличить одну игру от другой становится всё труднее.

Так же, создание видеоигр очень долгий и ресурсозатратный процесс, который требует немалых усилий и времени.

Это говорит о том, что компьютерная индустрия занимает достаточно устойчивое место в современном обществе.

Проблемы правового регулирования интеллектуальной собственности при этом остаются традиционными и наиболее актуальными правовыми проблемами для данной индустрии и периодически получают внезапное развитие. В качестве системных проблем, связанных с данным фактом информационной эры, были представлены проблемы разграничения игровых и неигровых отношений, прав в отношении пользовательского контента, а также правовой природы виртуальной собственности и виртуальной валюты.

Здесь имеет смысл отметить, что при общей направленности каждого из направлений исследований между ними есть определенные методологические различия.

Анализ правовых проблем интеллектуальной собственности в индустрии компьютерных игр предполагает альтернативный критерий для определения границ изучаемой предметной области, который фиксируется в установлении правовой системе компьютерных игр как таковых, что позволит как сформулировать основные теоретические (доктринальные) проблемы в рамках существующей гражданско-правовой модели, так и очертить круг практических юридических вопросов, с которыми юристы неизменно сталкиваются в игровой индустрии.

Специализация видеоигр непрерывно модернизируется творчески (как выглядит игра), технологически (какое аппаратное и программное обеспечение используется для игры) и коммерчески.

Эти нововведения приносят за собой и новые трудности. Права интеллектуальной собственности — это кровеносная система игровой индустрии.

Они связаны как со средствами разработки игр, так и с содержащимся в игре контентом.

Например, авторским правом защищаются анализ творческой деятельности и художественного самовыражения, применяемые в компьютерной программе (коде), а также графическое, звуковое и музыкальное оформление игры.

В случае разработки модернизированного произведения (производного продукта) на основе существующего объекта авторского права разработчики должны получить соответствующие лицензии у собственников таких прав.

Товарные знаки защищают наименования и логотипы, связанные с игрой и ее персонажами, и могут использоваться для специализации установленной компании и выпускаемых ею игр.

Патенты распространяются на аппаратное обеспечение современного поколения (и особенно приоритетны для его производителей), новые технические решения, а также новаторские элементы процесса или дизайна игры.

А коммерческая тайна может использоваться для закрепления конкурентных достоинств компании путем защиты ее конфиденциальной информации делового характера, например, контактных данных, рассылочных списков подписчиков или собственных инструментальных ресурсов создания.

При недостатке соответствующих прав и лицензионных соглашений производители могут столкнуться с невыполнимостью реализации игры и приобретения сбалансированной прибыли от своей деятельности.

Всё, чем владеют производители и всё, что они продают (в виде лицензий), является интеллектуальной собственностью.

Список литературы:

1. Интеллектуальная собственность в разработке видеоигр. – URL: <https://dtf.ru> (дата обращения 18.03.2021).

2. Индустрия видеоигр в современной отраслевой экономике / Н.С. Козырь, А.В. Астахов (ред. от 02.10.2016).
3. Право интеллектуальной собственности: Учебник / О.Л. Алексеева, А.С. Ворожевич, О.С. Гринь и др.; под общ. ред. Л.А. Новоселовой. М.: Статут, 2019. Т. 4: Патентное право. 659 с.
4. Цивилистическая концепция интеллектуальной собственности в системе российского права: монография / А.А. Богустов, В.Н. Глонина, М.А. Рожкова и др.; под общ. ред. М.А. Рожковой. М.: Статут, 2018. 271 с.
5. Носенко, В. А. Защита интеллектуальной собственности / В.А. Носенко, А.В. Степанова. - М.: ТНТ, 2012. - 192 с.
6. Право интеллектуальной собственности: учебник / Е.В. Бадулина, Д.А. Гаврилов, Е.С. Гринь и др.; под общ. ред. Л.А. Новоселовой. М.: Статут, 2017. Т. 1: Общие положения. 512 с.

СОЗДАНИЕ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ ТРУДОВЫХ СУДОВ: ЗА ИЛИ ПРОТИВ

Смирнова Юлия Олеговна

магистрант

*кафедры гражданского процесса и организации службы судебных приставов,
Всероссийского государственного университета юстиции*

(РПА Минюста России),

РФ, г. Москва

Yulia Smirnova

Master's student of the Department of Civil Procedure and Organization

of the Bailiff Service, All-Russian State University of Justice

(RPA of the Ministry of Justice of Russia)

Russia, Moscow

Аннотация. Статья отражает точку зрения автора по поводу создания специализированных судов по трудовым спорам, а также достоинства и недостатки данного нововведения.

Abstract. The article reflects the author's point of view on the creation of specialized courts for labor disputes, as well as the advantages and disadvantages of this innovation.

Ключевые слова: специализированный суд, трудовой спор.

Keywords: specialized court, labor dispute.

Современное общество не может существовать без конфликтов, в связи с чем в обществе и государстве в целом должны создаваться условия для разрешения и дальнейшего устранения конфликтов.

Активное развитие гражданского процессуального права и трудового права предполагают постоянное обновление нормативной базы, что должно удовлетворять потребностям общества. Так, проблема взаимоотношений работника и работодателя приобретает все большее значение. Несоблюдение прав и обязанностей в трудовой сфере как одной, так и другой сторонами, пробелы и противоречия в законодательстве - все эти факторы приводят к многочисленным трудовым спорам.

В большинстве европейских стран сформирована специализированная трудовая юстиция в виде трудовых судов или административных органов. Специализированные трудовые суды существуют в Германии, Финляндии, Великобритании, Франции, Австрии, Бельгии, Дании, Люксембурге, Испании, Португалии и многих других странах. [3]

В этой связи ученые-правоведы, такие как Оробец В.М., Овечкин М.А. предлагают введение специализированных судов по трудовым спорам.

В современном мире трудовой спор – явление достаточно частое, и, как правило, заканчивается в суде. За первое полугодие 2019 года, согласно статистическим данным, в суды общей юрисдикции поступило 199 365 дел, возникающих из трудовых правоотношений, и 20 437 дел – остаток неоконченных дел на начало года. При том, что всего поступило в суды 9 008 673 гражданских дел. Таким образом, приблизительно 2,44% поступивших дел – трудовые. Из данной статистики следует, что создание специализированных судов по трудовым спорам целесообразно.

Во-первых, судебная защита в области трудовых правоотношений имеет свои особенности. Причем они настолько существенны, что специфика разрешения дел по спорам, вытекающим из трудовых правоотношений, образует такое качественное состояние, которое уже не вписывается в общие положения гражданского процессуального законодательства (например, сроки подачи искового заявления в суд, по некоторым категориям дел

немедленное вступление решения суда в законную силу и тому подобное) [1]. Следовательно, рассматривать данные дела должны квалифицированные судьи, имеющие специализацию по трудовым спорам. Данное нововведение обуславливает законность, детальность рассмотрения и разрешения трудовых споров.

Отметим, что специализированные суды по трудовым спорам могут рассматривать дела в качестве суда первой инстанции, а также в порядке пересмотра дел по вновь открывшимся обстоятельствам. [4] На мой взгляд, пересмотр судебных решений должен осуществляться в соответствии с Гражданским процессуальным кодексом Российской Федерации.

При этом в зависимости от категории трудовых споров, дела могут рассматриваться как единолично судьей, так и коллегиально.

В данном случае необходимо выделить концепцию В.И. Миронова, согласно которой должны создаваться судебные бригады, хорошо знающие трудовое право. Следовательно, суд должен состоять из профессионального судьи и двух общественных представителей (от работодателя и работника). Все три члена суда обладают равными правами. Объединения одновременно с выдвижением представителей предоставляют обязательства по выплате своим судьям средней зарплаты на период, когда они освобождаются от работы. [2]

Во-вторых, в связи с колоссальной загруженностью судов общей юрисдикции затормаживается процесс рассмотрения трудовых дел, а следовательно, и исполнения их решений, что приводит к нарушению прав работников и работодателей. Таким образом, одним из направлений создания специализированных судов является разгрузка судов общей юрисдикции.

Однако при всех достоинствах создания специализированных судов по трудовым спорам, существуют недостатки.

Главная проблема – финансирование судебной реформы. Отсюда вытекает следующая проблема – уровень, на котором будут созданы специализированные суды. Создание таких судов на уровне первой инстанции потребует значительных финансовых затрат, внесение в гражданское процессуальное законодательство изменений, а именно введение нового процессуального кодекса. При этом создание на уровне субъектов и (или) федеральном уровне повлечет за собой проблему логистики, так как не всем гражданам из отдаленных районов или регионов будут доступны данные суды.

На мой взгляд, учреждение постоянно действующих специализированных судов будет способствовать:

- созданию гарантий по реальному осуществлению конституционных прав граждан в целом на судебную защиту, а также конкретно трудовых прав;
- реальному соблюдению требований процессуального законодательства при рассмотрении и разрешении трудовых споров;
- своевременному исполнению судебных решений.

Однако данное нововведение следует внедрять в практику поэтапно, поскольку правосознание российского общества и экономические возможности государства должны пребывать на более высоком уровне.

Список литературы:

1. Жолобов Е.О. К вопросу о совершенствовании рассмотрения трудовых споров в гражданском судопроизводстве // Арбитражный и гражданский процесс. 2018. № 8. С. 28 – 31;
2. Миронов В.И. История трудового права: теория и практика. М., 2002;
3. Оробец В.М. Специализированные трудовые суды: зарубежный опыт и российское законодательство // Журнал российского права. 2003. № 9. С. 96 – 107;
4. Попов А.В. О необходимости создания трудовых судов (обзорная статья)// Трудовое право, 2006, № 8.

ПРИМЕНЕНИЕ 3D МОДЕЛИРОВАНИЯ ПРИ ОСМОТРЕ МЕСТА ПРОИСШЕСТВИЯ

Темриева Айлар Максатмураловна

студент,

ФГБОУ ВО Саратовская государственная юридическая академия,
РФ, г. Саратов

Бояркина Арина Александровна

студент,

ФГБОУ ВО Саратовская государственная юридическая академия,
РФ, г. Саратов

Чесноков Виктор Сергеевич

научный руководитель,

преподаватель кафедры,

ФГБОУ ВО Саратовская государственная юридическая академия,
РФ, г. Саратов

Аннотация. Новые технологии, ворвавшиеся в человеческую жизнь в конце прошлого столетия, изменили мир так, что без них его невозможно себе представить. Так в криминалистике используется технологии 3D-моделирования, сканирования и виртуальной реальности как быстрый и современный подход к проведению осмотров мест происшествия.

Ключевые слова: криминалистика, новые технологии, 3D-моделирование, виртуальная реальность, осмотр места происшествия.

При проведении такого следственного действия, как осмотр места происшествия очень часто следователи встречаются с обстоятельствами, которые требуют немедленного и полного разбора, а также оценки произошедших событий.

И наличие таких ситуаций нередко способствует получению ошибочной информации. Актуальность данной темы в том, чтобы использовать новые технологии, которые смогли бы позволить воссоздать ту обстановку, которая была на месте происшествия, путем имитации разнообразных обстоятельств, при этом значительно упрощая работу и сокращая затраты времени, средств и сил следователей.

На данном этапе развития в зарубежных странах, а также в России при расследовании преступлений динамично внедряются технологии 3D-моделирования, сканирования и виртуальной реальности. Что касается криминалистики, то моделирование представляет собой создание интерактивных трёхмерных моделей и анимации для воссоздания обстановки места происшествия [1, с. 74]. Данный способ возможен для применения к имитации картин происшествий, а также помогает выявлению основных признаков инсценировки места преступления. Для того, чтобы создать 3D- модель необходимо использовать такие средства как фотографирование, графическое моделирование.

Преимущественным способом, позволяющим создать 3D-модель является панорамная 3D-фотосъемка. Суть данного способа заключается в обычной круговой панораме места преступления. Для того, чтобы просмотреть такую модель фотографии нужно использовать особые программы (PhotoModeler и Autodesk ReCap 360). Здесь происходит воссоздание по данным с изображений места происшествия. Также в эти программы, а именно в уже созданную модель можно загружать новые снимки, если они появляются в ходе работы следователя. Следует подчеркнуть, что от количества фотографий зависит точность результата: чем больше фотографии, тем точнее получится модель [2, с. 151].

В России в области моделирования есть программа, виртуальный конструктор места происшествия, разработанная IT-специалистами из Астрахани. Главная задача программы создать информационные слои на картах местности, рисовать схемы, планы, а также детально описывать и снабжать фото-видеоматериалами с места преступления. Её основное преимущество – это использование технологии дополненной и виртуальной реальности, 3D-сканирования и распознавания (IntelRealSense). Посредством программы следователь конструирует в программе 3D-модель места происшествия. По мнению разработчиков, технология позволит в три раза сократить время, которое средний следователь тратит на осмотр места происшествия и составление необходимых процессуальных документов [3].

Еще одним многообещающим направлением при осмотре места происшествия является использование технологии виртуальной реальности. Технические средства виртуальной реальности начали внедряться относительно недавно — в 2013 г., когда инженерами американской компании Oculus было анонсировано создание прототипа шлема виртуальной реальности— «Rift», изначально предназначавшегося для армии США. Принцип функционирования данной системы основан на проецировании на каждый глаз человека отдельных изображений, зафиксированных под разными углами, что обеспечивает визуальный эффект объема. С целью увеличения поля зрения используются асферические линзы, который расширяют угол обзора, приближая его к биологическому зрению человека. Важнейшей особенностью современных устройств такого типа является использование датчика положения в пространстве – гироскопа, который позволяет осуществлять наклоны и повороты головы без ощутимой задержки, осматриваясь вокруг себя, что обеспечивает эффект погружения в виртуальное пространство [5]. На сегодняшний день созданы десятки типов устройств виртуальной реальности: Oculus «Rift», HTC «Vive», Samsung «Gear VR» и другие. Устройства виртуальной реальности уже начали успешно внедряться в деятельность сотрудников правоохранительных органов Великобритании, Швейцарии и других стран. В России также проводятся эксперименты с использованием технологии фиксации сферических панорам сложных мест происшествий и дальнейших «осмотров» с использованием систем виртуальной реальности, например, в Московском университете МВД России имени В. Я. Кикотя [5].

Таким образом, использование технологий 3D-моделирования, 3D-сканирования, виртуальной реальности позволяют сделать процесс расследования преступлений более эффективным, существенно сэкономив затрачиваемое на это время, силы и средства.

Список литературы:

1. Морина М.В. Современные технологии в криминалистике и судебной экспертизе // Организационное, процессуальное и криминалистическое обеспечение уголовного производства. – 2017. – С. 74-75.
2. Прокофьева Е.В., Барина О.А., Прокофьева О.Ю. Применение метода 3D моделирования при осмотре места совершения кражи // Юридическая наука и правоохранительная практика. – 2016. – С. 149-155.
3. Следователь Go: о дополненной реальности на службе правоохранительных органов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <https://ceur.ru/news/ekspertiza/item351520/> (12.05.2021).
4. Колесников И.И., Бульбачева А.А. Инновационный подход к проведению осмотра места происшествия с использованием передовых технологий // Академическая мысль. – 2018. – С. 85-87.
5. И. В. Трущенко. Использование сферической панорамной съемки и устройств виртуальной реальности для фиксации осмотра места происшествия [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: http://www.proexpertizu.ru/general_questions/753/ (10.05.2021).

ОСОБЕННОСТИ ЗАЩИТЫ ПРАВА НА ТОВАРНЫЙ ЗНАК В РОССИИ

Токарь Кристина Александровна

студент,

*Белгородский государственный национальный исследовательский университет,
РФ, г. Белгород*

FEATURES OF PROTECTING THE RIGHT TO A TRADEMARK IN RUSSIA

Kristina Tokar

Student,

*Belgorod State National Research University,
Russia, Belgorod*

Аннотация. Данная статья посвящена рассмотрению вопросов защиты прав на товарный знак в России. Указана ответственность за незаконное использование прав на товарный знак.

Abstract. This article focuses on the consideration of issues of protection of trademark rights in Russia. The main types of a trademark are listed. Liability for illegal use of trademark rights is indicated.

Ключевые слова: товарный знак, виды, ответственность.

Keywords: trademark, types, responsibility.

В рыночных условиях наряду с фирменными наименованиями, важны знаки, слова и символы, которые помогают потребителям ориентироваться в однородных товарах и услугах различных компаний, приобретать наиболее качественные товары и избегать подделок. Продолжающийся процесс углубления и расширения рыночных отношений в стране приводит к появлению значительного разнообразия товаров. В результате реализация многих видов товаров сталкивается с трудностями, связанными с действующими рыночными законами.

Товарный знак - это обозначение, способное отличать товары и услуги одних юридических и физических лиц от однородных товаров или услуг других лиц. Основная функция товарного знака - отличительность. Соответственно товарный знак помогает различать однородные товары разных производителей. Если марка зарегистрирована на мебель, это не поможет в выборе техники. Еще одна важная функция - реклама. Торговая марка, обозначающая хорошо зарекомендовавший себя продукт, делает его публичным, увеличивает репутацию изготовителя, повышает объем продаж товаров, также увеличивает размер прибыли.

Согласно статье 1479 ГК РФ на территории Российской Федерации действует исключительное право на товарный знак, зарегистрированный федеральным органом исполнительной власти по интеллектуальной собственности, а также в других случаях, предусмотренных международным договором Российской Федерации. Исключительное право на товарный знак означает также право владельца товарного знака запрещать другим лицам использовать этот знак. Никто не может применять охраняемый в Российской Федерации товарный знак без разрешения его владельца.

Действующим законодательством установлена ответственность за незаконное использование товарного знака. Под незаконным использованием товарного знака понимается использование без разрешения в гражданском обороте на территории Российской Федерации товарного знака или сходного с ним до степени смешения обозначения в отношении товаров, для индивидуализации которых товарный знак зарегистрирован, или однородных товаров, в том числе размещение товарного знака или сходного с ним до степени смешения обозначения.

В случае незаконного использования товарного знака, ответственность обеспечивается статьей 14.10 КоАП РФ, статьей 1515 ГК РФ и статьей 180 УК РФ. В рамках

административных правонарушений за незаконное использование чужого товарного знака, знака обслуживания, наименования места происхождения товара или аналогичных обозначений для однородных товаров предусмотрено наложение административного штрафа на граждан в размере от 5 000 до 10 000 рублей с конфискацией предметов, содержащих незаконное воспроизведение товарного знака, знака обслуживания, наименования места происхождения товара, а также материалов и оборудования, используемых для их производства, и иных орудий совершения административного правонарушения; на должностных лиц - от 10 000 до 50 000 рублей с конфискацией предметов, содержащих незаконное воспроизведение товарного знака, знака обслуживания, наименования места происхождения товара, а также материалов и оборудования, используемых для их производства, и других инструментов совершения административного правонарушения; на юридических лиц - от 50 000 до 200 000 рублей с конфискацией предметов, содержащих незаконное воспроизведение товарного знака, знака обслуживания, наименования места происхождения товара, а также материалов и оборудования, используемых для их производства, и других инструментов совершения административного правонарушения.

Гражданско-правовая ответственность предусматривает, что правообладатель вправе требовать изъятия из обращения и уничтожения за счет нарушителя контрафактных товаров, этикеток, упаковок товаров, на которых нанесен незаконно используемый товарный знак или сходное с ним до степени смешения обозначение. В случаях, когда введение таких товаров в обращение необходимо в общественных интересах, правообладатель имеет право потребовать удаления за счет нарушителя незаконно используемого товарного знака или обозначения, сходного до степени смешения с контрафактных товаров, этикеток, упаковка товаров.

Уголовная ответственность за незаконное использование чужого товарного знака предусматривает если данное деяние было совершено неоднократно или причинило крупный ущерб, наказывается штрафом в размере от 100 000 до 300 000 рублей или в размере заработной платы или иного дохода осужденного за период до 2-х лет, либо обязательными работами на срок до 480 часов, либо исправительными работами на срок до 2-х лет, либо принудительными работами на срок до 2-х лет, либо лишением свободы на срок до 2-х лет со штрафом в размере до 80 000 рублей или в размере заработной платы или иного дохода осужденного за период до 6 месяцев.

Говоря о защите прав на товарный знак в России, можно сделать вывод, что в настоящее время законодательством предусмотрены обширные меры по защите прав на товарный знак. Право, каким способом защитить свой товарный знак, остается за правообладателем.

Список литературы:

1. Кодекс Российской Федерации об административных правонарушениях от 30.12.2001 N 195-ФЗ (ред. от 05.04.2021) // Справочно-правовая система «КонсультантПлюс. – URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_34661/ea6ac42e853fb1c96e0f7147e3835e82c7b5e4f1/#:~:text=КоАП%20РФ%20Статья%2014.10.%20Незаконное,закона%20от%2031.12.2014%20N%20530-ФЗ (Дата обращения: 29.04.2021).
2. Гражданский кодекс Российской Федерации (часть четвертая)" от 18.12.2006 N 230-ФЗ (ред. от 30.12.2020) (с изм. и доп., вступ. в силу с 17.01.2021) // Справочно-правовая система «КонсультантПлюс. – URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_64629/44bf2477089f6ece7185aaf3e37bae5ace2954cf/ (Дата обращения: 29.04.2021).
3. Уголовный кодекс Российской Федерации от 13.06.1996 N 63-ФЗ (ред. от 05.04.2021, с изм. от 08.04.2021) // Справочно-правовая система «КонсультантПлюс. URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/ba7f1b597c6e57acc18cd6cb69af326dd0db93a5/ (Дата обращения: 29.04.2021).
4. Правовая охрана товарного знака // Справочно-правовая система «КонсультантПлюс. URL: http://www.consultant.ru/law/podborki/pravovaya_ohrana_tovarnogo_znaka/ (Дата обращения: 29.04.2021).

ИСТОРИЯ СТАНОВЛЕНИЯ СУДОПРОИЗВОДСТВА С УЧАСТИЕМ ПРИСЯЖНЫХ ЗАСЕДАТЕЛЕЙ

Филипова Анастасия Алексеевна

студент,

Башкирский Государственный Университет,
РФ, г. Уфа

Корнелюк Оксана Владимировна

научный руководитель,

канд. юрид. наук, доцент,

Башкирский Государственный Университет,
РФ, г. Уфа

Грехи других судить Вы так усердно рветесь, Начните со своих и до чужих не доберетесь. Шекспир «Генрих VI, часть II» Грехи других – заметны и просты. Знаток, ты думаешь - о них все знаешь ты? Но правы ль мы, оценивая их, Когда в своих еще не разобрались И не уверены, что знаем все про них? Свои грехи увидеть нелегко, Они глазам открытым неподвластны, Чтоб душу оценить свою Необходимо над собой подняться И пристально всмотреться в глубину.

На протяжении развития человечества, люди всегда задавались вопросом справедливости, с появлением судов как формы справедливости, создавались разные формы судебного разбирательства, начиная с варварских форм судебного разбирательства, например как испытание огнем и железом, до более гуманного и демократичного судопроизводства с участием присяжных заседателей.

Говоря об исторической родине суда присяжных, ученые до сих пор не пришли к единому мнению на данный счет, но есть две основные версии, которые на данный момент являются главными, когда речь заходит о зарождении истоков суда присяжных.

Первая версия гласит что, институт присяжных заседателей зародился в период античности. Приверженцы данной теории приводят в качестве аргумента гелиэю в Древних Афинах. Гелиэя в переводе с греческого солнце, имеет свое происхождение от народных собраний, проходивших лишь днем, при свете солнца, и осуществляющих в глубокой древности помимо политических и судебных функции. Гелиэя в своем значении имела переходную роль, некое звено между судом народного собрания и судом присяжных[1, с.1].

В состав гелиэи входили 5000 действительных и 1000 запасных присяжных судей, которые именовались гелиастами, они избирались ежегодно по жребию из числа граждан Афин.

К гелиастам выдвигались следующие требования, такие например как зрелость и жизненный опыт, исходя из этих данных, выдвигался возрастной ценз, гелиастом не мог быть человек, не достигший возраста 30 лет. Так же немаловажной деталью в то время являлась гражданская честь, поэтому лицо, которое было подвергнуто лишению гражданских прав, не могло быть кандидатом для справедливого суда.

После тщательного отбора гелиастов, следующий этап был разделение судей на категории. Избранные судьи разделялись по жребию на 10 отделений, каждое из которых входило 500 судей, а для разбора наиболее важных и сложных дел несколько отделений могли объединяться.

Далее был процесс так называемого судебного заседания, в ходе которого представлялись доказательства сторон, реплики, а затем шло голосование судей, то есть гелиастов. Голосование происходило тайно, но по требованию защиты могло производиться и открыто. Процедура голосования выглядела примерно так, каждый присяжный судья получал по два камешка: белый и черный. Белый был знаком оправдания, черный соответственно обвинения, далее камешки опускались в бронзовую амфору, затем подводились итоги голосования простым подсчетом камешков.

Говоря о Древнем Риме, суд с участием присяжных заседателей появился во II веке до н.э. как суд постоянных комиссий, судебное дело рассматривалось под председательством особого претора с участием коллегии присяжных судей, количество которых составляло от 100 до 200 человек. Присяжные избирались путем жеребьевки из общего годового списка.

По итогам судебного заседания, присяжные голосовали с помощью табличек, на которых присяжные писали - освобождать, приговариваю, недостаточно доказано. Претор, то есть судья, подсчитывал таблички, которые опускались в урну и объявлял результаты голосования. С тех времен, когда римляне стали использовать в качестве инструмента правосудия присяжных заседателей, появилось выражение: «Суд решает вопросы права, присяжные заседатели - вопросы факта».

Далее путешествуя по историческим истокам развития суда присяжных, можно сделать вывод, что на некоторое время он был забыт, но вскоре возродился в Англии. Толчком развития суда присяжных в Англии, стало завоевание герцогом Нормандским в 1066 году этого государства, а вскоре и становлению суда присяжных, частью правовой английской системы к началу XII века.

Формирование суда присяжных в Англии шло плавно, изначально трудно было назвать будущих присяжных таковыми, поскольку им отводилась роль свидетелей. Присяжные участвовали в судах англосаксонских королей задолго до распространения христианства, судебные дела того времени разрешались с помощью ордалий. Процедура ордалий была жестокой и бесчеловечной по меркам современного человека. Обвиняемый проходил очистительную присягу, в ходе которой ему предлагалось назвать 12 человек, которые могли бы клятвенно подтвердить невиновность обвиняемого. Сложность присяги, состояла в том, что люди XII века очень серьезно относились к клятве, поскольку верили в карательную силу сверхъестественных сил.

Следующим и немаловажным периодом в истории формирования суда присяжных в мире и в Англии в целом, считается подписание Иоанном Безземельным «Великой Хартии Вольностей». Статья 39 Хартии гласила: « Ни один свободный человек не будет арестован или заключен в тюрьму, или лишен имущества, или объявлен стоящем вне закона, или изгнан, или каким-либо способом обездолен, и мы не пойдем на него и не пошлем на него иначе, как по законному приговору равных его или по закону страны». Примерно в 1670 годах, рассмотрение дела судом присяжных рассматривалось как «право обвиняемого, отрицающего свою вину», и обуславливалось его согласием. Если обвиняемый считался виновным в преступлениях средней тяжести, молчание подсудимого в ответ на вопрос, согласен ли он подвергнуться суду присяжных, приравнивалось к признанию им своей вины, что влекло обвинительный приговор без дальнейшего судебного разбирательства. Когда речь заходила об обвинении в тяжком преступлении, подсудимый подвергался особой процедуре: на грудь ему клали тяжелые железные брусья и давили на них, добиваясь согласия. Многие обвиняемые, предвидя такую процедуру, сразу соглашались на смерть. Ситуация изменилась лишь в 1827 году, когда был принят новый закон и «стоящий молча» предполагался отрицающим вину [1, с.3].

Из вышеизложенного можно сделать краткий итог, становление и развитие суда присяжных в Англии с течением времени постепенно развивалось и набирало все новые обороты, которые схожи с современным уголовным процессом с участием суда присяжных, именно поэтому большинство ученых, считают Англию - родиной суда присяжных заседателей. Одним из фактов того что, именно Англия является первопроходцем и создателем суда присяжных, определяет то, что страны которые находились долгое время в колониальной зависимости от Великобритании частично сохранили первоначальный образ уголовного судопроизводства с участием суда присяжных, но изменив его сделав самобытным.

Совершенно иной путь развития и становления суда присяжных заседателей был во Франции, данный суд был сформирован благодаря революции, входе которой 30 апреля 1790 года был принят закон об учреждении суда присяжных по уголовным делам. Конституция 1791 года вводила два вида жюри: обвинительное, которое объявляло, должно ли быть

обвинение допущено или отвергнуто, и жюри приговора. Начало уголовного дела сопровождалось расследованием, которое проводил непосредственно мировой судья, далее дело направлялось в окружной центр обвинительно жюри, который своим решением мог либо прекратить дело, либо вынести обвинительный акт.

Наполеон I Бонапарт в 1808 году, издал Кодекс уголовного следствия, тем самым укрепив на законодательном уровне позиции присяжных, что способствовало распространению суда присяжных и в других европейских странах, таких как Бельгия, Италия, Голландия [2, с.15].

Теперь, был четко регламентирован порядок отбора присяжных заседателей, составлялся годовой список дополнительных присяжных. Не позднее, чем за 10 дней до открытия ассиз председатель суда по жребию выбирал имена 36 присяжных заседателей из основного списка и четырех дополнительных. Присяжным мог быть заявлен отвод, количество отводов в законе не было установлено, но отвод мог быть заявлен до тех пор, пока количество присяжных заседателей не достигало 12 человек. По окончании судебного заседания председатель вручал присяжным заседателем список вопросов и обращался к ним с напутственным словом, вопрос о виновности обвиняемого решался большинством голосом.

В результате наполеоновских войн, французский вариант уголовного судопроизводства с участием присяжных заседателей, был распространен в Германии. Однако полного правопреемства не произошло по причине национального движения в Германии в XIX веке, благодаря чему была создана альтернативная форма народного участия в отправлении правосудия - суд шеффенов, который был окончательно введен на территории Германии в 1924 году.

В XXI веке суд с участием присяжных заседателей не утратил своей значимости, свыше 20 стран общего права, 20 зависимых от них территорий, более 15 стран, принадлежавших к романо-германской правовой семье, два скандинавских государства и ряд стран со смешанной правовой системой успешно продолжают применять суд с участием присяжных заседателей.

Список литературы:

1. Ильюхов А.А. Российская и зарубежная модели развития института присяжных заседателей. Исторический аспект. // Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/rossiyskaya-i-zarubezhnaya-modeli-razvitiya-instituta-prisyazhnyh-zasedateley-istoricheskiy-aspekt> (дата обращения: 10.05.2021)/
2. Попаденко Е.В., Красильникова Е.В. Суд присяжных: учебное пособие для вузов. Издательство Юрайт, 2021 // ЭБС Юрайт [сайт]. — URL: <https://urait.ru/bcode/475186> (дата обращения: 10.05.2021)/

К ВОПРОСУ О ГРАЖДАНСКОМ ПРОЦЕССУАЛЬНОМ ПРАВОПРЕЕМСТВЕ

Шаша Диана Рашидовна

студент,

Саратовская Государственная Юридическая Академия,
РФ, г. Саратов

Крылова Екатерина Владимировна

научный руководитель,

старший преподаватель кафедры гражданского процесса,
Саратовская Государственная Юридическая Академия,
РФ, г. Саратов

Своеобразность правовой категории «правопреемство» определяется тем, что термин широко употребляется в отечественной юридической литературе при изучении различных институтов не только гражданского, но и других отраслей права, например, конституционного административного, финансового, а также международного [6].

В широком смысле «правопреемство» связано с изменением права и основано на материальных правоотношениях.

Но, исходя из темы, нужно рассмотреть проблему возможности правопреемства в рамках процессуальных отраслей. В процессуальных правоотношениях в большинстве случаев оно основано на юридических фактах гражданского права и отражает взаимосвязь материального гражданского и процессуального правоотношения.

Тема правопреемства в гражданском процессе является актуальной и на сегодняшний день, так как обязательственные правовые отношения не могут существовать без определённого срока. Даже если рассматривать короткий срок существования таких обязательств, с любой из сторон гражданского судопроизводства (истец и ответчик) могут произойти события, которые отразятся в дальнейшем и на само правоотношение.

Данная тема является достаточно противоречивой и активно рассматривалась многими учёными. Есть несколько подходов к пониманию данного понятия. Обсуждение и споры о сущности правопреемства разделилась по нескольким основным направлениям. Некоторые ученые считают, что «правопреемство» является следствием принятых норм, правил, и во всей совокупности означает изменение правоотношения, то есть, происходит переход прав и обязанностей от одного к другому субъекту. Так, Б.Б. Черепухин [9] формулировал правопреемство наравне с переходом субъективного права одного лица (правообладателя, который обладает определенными правами) к другому лицу (правопреемнику, который принимает положение предшественника) в порядке производного правоприобретения.

Данная точка зрения предполагает изменение субъекта одной из сторон. При этом субъект должен обладать необходимым объемом прав. В данном случае происходит именно изменение, а не прекращение правоотношения.

Другие ученые указывали на то, что правопреемство представляет собой два процесса, которые происходят неразрывно и последовательно – это окончание одного правоотношения и формирование другого. В юридической литературе такая позиция в наиболее полном виде описана В.А. Беловым [4]. В таком случае о переходе права, как в первом случае, можно говорить лишь символично, поскольку правопреемства в обязанностях и правах не происходит, а осуществляется прекращение одного правоотношения с данными лицами, участвующими в деле и при этом складывается новое правоотношение, то есть осуществляется замена лиц в деле.

Так же есть точка зрения, которая полностью противоречит первым двум. Это позиция В.А. Рясенцева [7] и В.П. Грибанова [5]. Если исходить из данной позиции, которой выделялась невозможность перехода прав и обязанностей в связи с рассмотрением вопросов,

связанных с переходом права собственности. Права и обязанности в данном случае передаваться не могут, поскольку являются юридическими категориями.

Исходя из данных позиций, можно сделать вывод о том, что мнения ученых по поводу правопреемства разделились, но при их рассмотрении можно сказать, что все теории полностью описывают правопреемство, как юридическую категорию, поэтому спора о данных теориях не происходит.

На мой же взгляд, в результате правопреемства происходит переход прав и обязанностей, в результате чего правопреемник, получивший данные правомочия, полностью заменяет в процессе судопроизводства выбывшую сторону. Я не согласна с тем, что при данном процессе происходит полное прекращение правоотношения. На мой взгляд, прекращения правоотношения как такового не происходит. Это связано прежде всего с тем, что при выбытии стороны новое производство по делу не возбуждается, судебное разбирательство так же не заканчивается на данном этапе, а при вступлении в дело правопреемника разбирательство не начинается с самого начала, а данное лицо (правопреемник) продолжает участие в процессе, за место выбывшей стороны.

Но, процесс наделения субъектов статусом лиц, участвующих в деле, является довольно сложным процессом, в результате которого прослеживается влияние материального права на цивилистический процесс. Ведь от правильности присвоения лицам данного статуса, в первую очередь, зависит законность проведенного судебного разбирательства и обоснованность принятого судебного решения.

Смысл гражданского процессуального правопреемства определил так же Конституционный Суд РФ в Постановлении от 16 ноября 2018 г. №43-П «По делу о проверке конституционности части 1 статьи 44 ГПК РФ в связи с жалобами граждан А.Б. Болчинского и Б.А. Болчинского» [2], указав на то, что в результате правопреемства не происходит прекращения правоотношения в полной степени и суд не начинает разбирательство с самого начала. Тем самым правопреемство позволяет предотвратить утрату уже собранных доказательств на данный момент в деле, а значит, и необходимость собирать их заново и производить судебное разбирательство с самого начала. В результате этого исключаются неоправданные судебные расходы ради вторичного достижения уже достигнутых на тот момент результатов.

Многие правоведы считают, что в наше время остаются еще не решенные проблемы в изучении явления правопреемства. То есть, «теория правопреемства только начинает складываться, и пока приходится больше говорить о существующих проблемах, чем об их решении» [8]

Правопреемство возможно только в отношении имущественных прав, а личные неимущественные права и другие нематериальные блага, которые принадлежат гражданину от рождения в силу закона на основании Конституции РФ [1] (честь, достоинство, неприкосновенность, личная и семейная тайна, право на имя и т.д) неотчуждаемы и объектом правопреемства являться не могут. Однако, эти права могут защищаться наследниками. Исключение составляют личные неимущественные права (так, к наследникам не переходят личные неимущественные права умершего автора, произведения науки, искусства и литературы). В тоже время вправе осуществляться защита чести, достоинства и репутации умершего лица, так же право авторства и права на авторское имя.

Если же обратиться к анализу исторических фактов, то в соответствии с развитием российского государства, формулировка правопреемства в гражданском судопроизводстве практически не менялась. Так, в ст. 40 ГПК РСФСР 1923 [3] года норма закрепляла, что в случаях выбытия одной из сторон в спорном или установленном решением правоотношении суд допускает замену этой стороны ее правопреемником. Правопреемство возможно в любой стадии процесса. Важно, что для правопреемника все действия, которые уже совершены в процессе до его вступления, обязательны в той мере, в какой они были бы обязательны для лица, которое правопреемник заменил.

Таким образом, явление правопреемства имеет достаточно важное значение в российской правовой системе. Значение, в первую очередь, как межотраслевого свойства правоотношения, обозначающего процесс изменения субъектного состава в правоотношении.

Список литературы:

1. Конституция Российской Федерации" (принята всенародным голосованием 12.12.1993 с изменениями, одобренными в ходе общероссийского голосования 01.07.2020).
2. Постановление Конституционного суда РФ от 16.11.2018 г. № 43-П (в ред. от 03.04.2014 г.) «По делу о проверке конституционности части первой статьи 44 Гражданского процессуального кодекса РФ в связи с жалобами граждан А.Б. Болчинского и Б.А. Болчинского» // СПС Консультант плюс.
3. Постановление ВЦИК от 10.07.1923 "О введении в действие Гражданского Процессуального Кодекса Р.С.Ф.С.Р." (вместе с "Гражданским Процессуальным Кодексом Р.С.Ф.С.Р.").
4. Белов В.А. Сингулярное правопреемство в обязательстве// ООО "Новая правовая культура",2007 г.
5. Грибанов В.П. Правовые последствия перехода имущества по договору купли продажи в советском гражданском праве//Советское государство и право. 1955 №8.
6. Крылова Ю.А. Проблемы правопреемства при реорганизации юридических лиц // Вестник Пермского университета. Юридические науки, 2009, Выпуск 2. С. 103.
7. Рясенцев В.А. Правопреемство в судебной и нотариальной практике. М. 1977.
8. Скловский К. Правомочие и полномочие в механизме возникновения гражданских прав//Хозяйство и право. 2004 №11. С. 99.
9. Черепахин Б.Б. Правопреемство по Советскому Гражданскому праву. М., 1962. С. 5-26.

PAPERS IN ENGLISH

RUBRIC

«HISTORY AND ARCHEOLOGY»

TASKS OF CIVIL DEFENSE

Mahsudbek Shodiyev

Student

*Belgorod State National Research University,
Russia, Belgorod*

Civil defense is a system of measures to prepare for protection and to protect the population, material and cultural values on the territory of the Russian Federation from the dangers that have arisen in connection with the conduct of military operations or as a result of these actions, as well as in the formation of natural and man-made emergencies. An important function of the state is the organization and conduct of civil defense, as it is a guarantee of the security of the state.

Complexes of measures for the protection of the population and economic objects began to be actively implemented in a number of countries already in the First World War (1914-1918) and began to play a significant role in the Second World War (1939-1945), when air strikes were inflicted throughout the territory of most of the warring states. In the 50-60s of the 20th century. Due to the emergence and improvement of nuclear weapons, short- and medium-range missiles, a significant increase in the combat capabilities of aviation and other means of warfare, the invulnerability of the rear has decreased many times. Under these conditions, civil defense has acquired the importance of one of the main strategic factors and in most large states has been formalized organizationally. In the USSR, civil defense was founded in 1921. Prior to this, the local air defense performed the functions of ensuring the safety of the population, industrial facilities and cities from enemy attacks from the air.

Civil defense (GO) involves a set of state events in accordance with the preparation for the protection of residents, material and cultural values on the territory of the Russian Federation with the dangers that occur during the conduct of combat operations, the formation of natural and man-made emergencies.

In modern times, the management of civil defense is carried out by the Government of the Russian Federation. The management of civil defense in the federal executive districts is carried out by their heads, who are the heads of civil defense in a managerial position. A fairly effective legislative and regulatory framework aimed at ensuring the protection of the population and their material assets has long been formed.

The main tasks of civil defense include:

1. Training of the population in ways to protect themselves from the dangers that arise in the conduct of military operations or as a result of these actions;
2. Notification of the population of threats arising from the conduct of military operations or as a result of these actions;
3. Evacuation of the population, material and cultural values to quiet areas;
4. Providing the population with shelter and personal protective equipment (PPE);
5. Conducting activities on light masking and other types of masking;
6. Conducting emergency rescue operations in the event of threats to the population during the conduct of military operations;

7. Priority provision of the population affected by the conduct of hostilities, including medical care, including the provision of medical assistance, urgent housing and other necessary measures;
8. Fighting fires that occur during the conduct of military operations;
9. Detection and designation of areas exposed to radioactive, chemical, biological and other contamination;
10. Decontamination of the population, equipment, buildings, territories and other activities;
11. Restoration and restoration of order in areas affected by the conduct of military operations;
12. Emergency restoration of the functioning of necessary public services in wartime;
13. Creation and implementation of measures aimed at the preservation of objects that are essential for the sustainable functioning of the economy and the survival of the population in wartime
14. Maintaining the constant readiness of civil defense forces and assets

In today's world, the main importance is to support the existence of human life, so in this matter, civil defense pays special attention. The complex of facets associated with civil defense has a progressive significance of the relationship with the formation of industry and militarization. It is necessary to focus on the fact that civil defense is not only the protection of the existence of people, but also the protection of the cultural values of civilization and the material values of people and the state.

List of literature:

1. Федеральный закон «О гражданской обороне» № 28-ФЗ от 12.02.1998. (в действующей редакции).
2. Мазурин Е. П. Гражданская оборона: учебное пособие/Е. П. Мазурин, Р. И. Айзман. — Новосибирск: АРТА, 2011.-263с.
3. Организация и ведение гражданской обороны и защиты населения и территорий от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера: Учебное пособие / Под общ. Ред. Г. Н. Кириллова.-6-е изд.-М.: Институт риска и безопасности, 2010.-536 с.

RUBRIC

«MEDICINE AND PHARMACOLOGY»

FACTORS THAT HAVE A POSITIVE IMPACT ON HUMAN HEALTH

Lupanova Alina Yurievna

student

*Belgorod State National Research University,
Russia, Belgorod*

Bogachev Roman Evgenievich

scientific director, assistant professor

*Belgorod State National Research University,
Russia, Belgorod*

ФАКТОРЫ, ОКАЗЫВАЮЩИЕ ВЛИЯНИЕ НА ЗДОРОВЬЕ ЧЕЛОВЕКА

Лупанова Алина Юрьевна

студент

*Белгородского государственного национального исследовательского университета,
РФ, г. Белгород*

Богачев Роман Евгеньевич

научный руководитель, доцент

*Белгородского государственного национального исследовательского университета ,
РФ, г. Белгород*

Abstract. This article focuses on the factors that help maintain a healthy lifestyle and maintain a person's well-being. The article also describes measures to prevent disease and stress.

Keywords: healthy lifestyle; health; stress; sleep; health maintenance

Introduction.

Most often we go to the hospital because of poor health. There are a number of things that can be of great help in maintaining health if we pay attention to some of the actions that we unintentionally do in everyday life.

You need to introduce into your daily life 5 actions that are necessary to lead a healthy lifestyle.

If you do a few things that are right for you, you will at least be able to stay healthy, even if you don't become noticeably healthier than you are now. Professor Frank Hu of Harvard University said: "Positive lifestyle changes are never too late. Even over the age of 70, a healthy lifestyle, such as a healthy diet and physical activity, can prolong life."

The relevance of the study is that in the 21st century, humanity is prone to diseases and a short life expectancy due to the impact of negative factors, such as: environmental pollution, bad habits, sedentary lifestyle, etc. This article describes the factors that everyone can do to improve their health.

The purpose of the study is to determine the main factors that contribute to maintaining a healthy lifestyle.

Methods and organization of the study. When writing the work, the author used special literature on this topic, on the basis of the analysis and structuring of which the most important points of this problem were collected.

The scientific novelty lies in the fact that this study opens up a new perspective on the problem of a healthy lifestyle in the modern world and shows the need to adhere to certain measures to maintain it.

Reduce stress.

With the disease, many people find the cause in stress. If you can avoid stress, your health remains good, but it is almost impossible to avoid stress in everyday life. Therefore, it is important to deal with stress when faced with it. Often, when you are stressed, you get angry.

Even if you don't have blood pressure or diabetes, being angry can triple your risk of heart disease.

However, if you hold back the anger, the stress increases. Also, if you don't contain your anger, it seems like your stress will decrease, but it can actually be harmful because it causes problems in your body before you let your anger out.

If you are angry, you need to tell someone about it or write about it. If you solve the angry content in words or in writing, you will be able to objectively see the facts and get a clue.

To control your anger or anger, it's a good idea to develop the habit of thinking positively.

The more positive you think about something, the better you can relieve stress. It is important to always have a positive, optimistic lifestyle that goes well with your friends. To do this, you need to find your own stress management techniques, such as meditation, yoga, dancing, and deep breathing.

Whether it's exercise, hobbies, or travel, if you use a method that suits you, the adrenaline is released from your body, and you can lead an energetic and healthy lifestyle. For example, singing a song is a good way to get rid of stress. You have to find your own way to relieve stress right away. However, harming your health, such as smoking, drinking or using drugs, is not good.

15 minutes of exposure to the sun for the synthesis of vitamin D increases immunity and prevents various diseases and osteoporosis.

Modern people spend most of their time indoors, and even when they are outside, they avoid sunlight because of concerns about skin aging or skin cancer. Because of this, the body is deficient in vitamin D.

The need for vitamin D at the age of 65 years is three to four times higher than in young people. Recently, about 1 in 5 young people have low levels of vitamin D in their blood. Studies have shown that adolescents who lack vitamin D, the risk of hypertension and hyperglycemia, respectively, is 2.4 and 2.5 times higher than in adolescents who do not have it.

Vitamin D is produced in the skin due to the ultraviolet rays of the sun. In particular, older people who do not go outside, and those who live in areas with low levels of sunlight, should engage in active recreation or sunbathe in the sun.

If you apply a strong sunscreen with a sun protection factor (SPF) of 8 or higher, even if you are tanning, it will not affect the synthesis of vitamin D.

More than 90% of vitamin D is replenished by sunlight, and some is consumed with milk and fish such as mackerel and salmon. You don't have to take vitamin D supplements.

You can supplement an insufficient amount of vitamin D with nutrients, but since nutrients are not initially present in the body, there has been a recent trend in health management to supplement them with natural, rather than nutrients, if they do not arrive. It is necessary because of the pathological condition. You can prevent cancer and stroke if you stay in the sun for about 15 minutes a day, avoiding the time when the UV index is too high.

The main habit for immunity is "Sufficient sleep".

It is necessary to block out light and noise for a good night's sleep of 6-8 hours a day.

List of literature:

1. Dedov I. I. et al. Diabetes mellitus type 1 in adults // Diabetes mellitus. 2020. №S1.
2. Zhuravleva I. V. attitude to the health of the individual and society / I. V. Zhuravleva. M.: Hayka 2006,.
3. Healthy lifestyle [Electronic resource]: Wikipedia. Free Encyclopedia: an online encyclopedia. - URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Здоровый_образ_жизни.
4. Lesgaft P. F. Selected pedagogical works / comp. I. N. Resheten. - M., 1990.
5. Lukyanov V. S. On the preservation of health and efficiency. - M.: Medgiz, 1952, 136 p.
6. Nikolaev Yu. M. Physical culture and the foundation of the sphere of human and society life activity in the context of socio-cultural analysis / Yu. M. Nikolaev // Theory and practice of physical culture. - 2004. No. 8.
7. Revtova O. A. The influence of sports on the human nervous system // Scientific community of students: interdisciplinary research: sat. st. po mat. XLII mezhdunarod. stud. nauch. - prakt. konf. 2018. No. 7(42). URL: [https://sibac.info/archive/meghdis/7\(42\)](https://sibac.info/archive/meghdis/7(42)). Pdf.
8. Sohan L. V. obraz zhizni molodezhi / L. V. Sohan / / Sotsiologiya molodezhi: enciklop. dictionary / otv. Peg. Yu. A. Zubok, V. I. Chuprov. - M.: Akademiya, 2008.

RUBRIC

«PEDAGOGY»

SPORTS AT SCHOOL

Irina Apanasova

student

*Belgorod State National Research University,
Russia, Belgorod*

Physical education and sports are useful and necessary for people of any age. From a variety of types of exercise, you can choose those that are best suited for preschoolers, schoolchildren, young and old people. And the sooner you start to engage in physical culture and sports, the more benefits they will bring. You just need to remember that this benefit will depend on how classes and training are conducted. The most important rule is that classes should be carried out systematically, and not from time to time. And the second, no less important rule is compulsory medical supervision.

In our country, especially serious attention is paid to the physical education of young people in universities, technical schools, schools. Millions of children, adolescents, boys and girls are engaged in various sports clubs and schools, receive sports categories and fight to set new records.

In recent years, our youth has updated more than 200 all-Union youth records. Serious achievements were brought by the early sports specialization of children and adolescents, which is now becoming more widespread.

Properly conducted and well-organized physical education should help physical development. The alternation of mental and physical work, gymnastics, games and other physical education activities with classes at school and preparing lessons, that is, a correct daily routine, contributes to highly productive work.

The day of every Soviet person - adult and child - should begin with morning hygienic exercises. The purpose of morning exercises is to bring the body into a vigorous state after sleep, to mobilize it for the upcoming activities during the day (more about hygienic gymnastics).

Games play an important role in the upbringing of children of all ages. AM Gorky said: "Play is the path of children to the knowledge of the world in which they live and which they are called to change."

Play is preparing a child for work, and it is gradually being replaced by work. Therefore, it is as necessary to direct the student's play as it is to lead his whole life. At school age, he already understands a lot, learns even more, but he cannot always cope with this flow of knowledge on his own. It is necessary to help the student to allocate his time so that school activities, socially useful work, and recreation - sports, games, entertainment - are given a certain place in the daily routine.

The pleasure that children experience while playing has a great positive effect on them. First of all, the hygienic value of games is important. A joyful mood always predetermines physiological changes in the child's body - the metabolism increases, the activity of respiration and blood circulation increases. Strong emotional arousal greatly affects the nervous system.

Active fun games cause increased activity of the higher parts of the brain associated with intellect and will.

These features of children's play make them a powerful educational tool. We must provide children with the opportunity to play fun, not only for their health, but also for their mental and moral (and, of course, physical) development.

Exercise and play can only benefit children if they do it regularly (usually outdoors) and if parents and caregivers make sure that the exercise is appropriate for the strength and age of the child.

For children 7-8 years old, physical exercises and outdoor games, which strengthen the muscles of the back, abdomen and chest, are especially useful. It is extremely important that the child learns to breathe through the nose through exercise and play. Very useful for little schoolchildren are games and exercises with balls, a hoop, a jump rope, as well as "tagging", playing "classes", "hide and seek", etc.

Lifting and carrying large loads, pulling up on hands, power games are not recommended. A large force load leads to premature growth arrest and cardiac disorders.

For children 9-10 years old, strength exercises can be allowed, but short-term - games with various tugs, "cock fighting" (for boys), etc. Skiing with adults can be especially recommended. It is possible to allow classes on the so-called gymnastic towns (swings with ladders, ropes and climbing poles). Classes on gymnastic apparatus - uneven bars, rings, a crossbar - should not be allowed without the special supervision of a physical education teacher.

In adolescents 12-15 years old, the body is already growing rapidly in length. At this time, as a rule, there is a deterioration in the coordination of movements (angularity and awkwardness of adolescents). Gymnastics, sports and games will help to weaken these phenomena, reduce the time of this period. You should be especially attentive to the reaction of the adolescent's body when exercising associated with long running, wrestling, gymnastics (on apparatus) and in games with great physical activity (football, basketball).

WORKING WITH ANTONYMS AS A MEANS OF FORMING A STUDENT'S SPEECH CULTURE

Valeria Mironenko

Student,

*Belgorod State Research University,
Russia, Belgorod*

РАБОТА С АНТОНИМАМИ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ РЕЧЕВОЙ КУЛЬТУРЫ УЧАЩЕГОСЯ

Валерия Вячеславовна Мироненко

студент,

*Белгородский государственный исследовательский университет,
РФ, г. Белгород*

Аннотация. Данная статья посвящена анализу работы с антонимами как средством формирования речевой культуры учащегося. В статье рассматривается понятие антонимии, его значение. Большое место в работе занимает рассмотрение методических рекомендаций по работе со словами-антонимами для предупреждения речевых ошибок, формирования речевой культуры учащихся.

Abstract. This article is devoted to the analysis of working with antonyms as a means of forming a student's speech culture. The article deals with the concept of antonymy and its meaning. A large place in the work is occupied by the consideration of methodological recommendations for working with words-antonyms to prevent speech errors, the formation of a sound culture of students.

Ключевые слова: антоним, речевая культура, речевая ошибка.

Keywords: antonym, speech culture, speech error.

The problem of working with antonyms as a means of forming a student's speech culture is currently relevant in pedagogy, because it has insufficient development in the methodological system of the school curriculum. The formation of a student's speech culture is one of the central tasks of the modern educational process. After all, "the main (final) goal of the work on the development of students' speech is to teach them to fully communicate" [Antonova, Voiteleva, 7]. In its traditional sense, the culture of speech is the degree of proficiency in the language of literature for the most effective communication (its norms, lexical, stylistic and grammatical-semantic resources). One of the main components of the culture of the language is the means of expression. Knowledge and skillful use of the means of expression in the speech flow is what every student should strive for.

One of the means of expressiveness of speech, which has a great influence on the formation of the student's speech culture, are antonyms – words of the same semantic group, but with opposite meanings. The use of antonyms in our language plays a really important role, because they are used to create a contrast, to express the opposite, to contrast one phenomenon with another. Such words help us to enrich speech, serve to convey various shades, meanings of a particular concept in the language. And also for a more accurate, detailed transmission of the speaker's attitude to various objects and phenomena.

Currently, the work on the culture of speech is carried out systematically in the study of various linguistic phenomena. One way to do this is to use antonyms. Antonyms are opposite words in meaning. The development of antonymic relations in vocabulary reflects our perception of reality

in all its contradictory complexity and interdependence. Therefore, contrasting words, as well as the concepts they denote, are not only opposed to each other, but also closely related to each other.

The correct use of antonyms in speech helps to reveal the contradictory nature of objects, phenomena, and qualities. The correlation of the most general features of the opposite is often supplemented by particular, specific, semantically no less significant features. Antonyms are the most important means of creating an antithesis – gr. antithesis-the opposite) – a stylistic figure of contrast, a sharp contrast of concepts, positions, images, states.

Working on antonymy can solve the problem of lexical errors of students, that is, ensure compliance with the normative and ethical aspects of speech culture, as well as the communicative aspect, because such work can make students' speech more expressive and memorable, stylistically rich.

Improving speech culture is an urgent problem of modern society. To teach how to speak, observing the norms of the modern Russian language, it is advisable to pay great attention to the issues of speech culture in the school course. Currently, children make a large number of mistakes in the pronunciation of words, word formation, inflection, use of words, and stress setting. The school course of the native language, the main practical purpose of which is to develop and improve the speech skills of students, has always to some extent solved cultural and speech issues. Unfortunately, teachers do not always pay due attention to the work on the culture of speech, so it is necessary to find ways to improve it [Antonova, Voiteleva, 119].

The program requirements for speech culture are not sufficiently implemented in school practice, so the problem of speech culture of modern schoolchildren is so urgent. For the comprehensive formation of skills for the development of speech culture of students, it is necessary to develop a system of exercises prepared on the basis of the research of modern linguists and teachers. It is important that for the formation of the school concept for the development of speech, it is necessary to systematically use exercises that prevent speech errors of students. There are several paths here. When studying the main grammatical and spelling topics, it is necessary to draw children's attention to the ways and norms of education of various language units (word, phrase, sentence). For this purpose, all traditional types of grammar and spelling exercises should be used. More attention should be paid to lexical topics. On polysemantic words antonyms and synonyms, you need to work on each lesson, without leaving any words that children do not understand without attention.

It is necessary to introduce children to textual concepts, paying special attention to the means of inter-phrasal communication between sentences. When preparing for essays and expositions, it is necessary to conduct special language training, including work with speech-related concepts. You need to work carefully on the vocabulary of the literary text, not only in literature lessons, but also in Russian language lessons. In oral retellings, find and correct speech errors of students.

It is worth systematically conducting exercises on editing ready-made texts ("artificial texts with speech errors or texts written by children of essays or expositions are given") [Mali et al, 65-66].

It is important to note that the main unit of learning coherent speech was defined as a text that has a logical structure, completeness, and a special set of lexical and grammatical means necessary for the transmission of thoughts. "The development of the skills and abilities of building a text occurs most effectively by understanding its structure, patterns of construction, literary norms" [Grebennikova 2018, 102].

So, "the task of native language lessons in secondary school is to increase the level of speech development of schoolchildren, to improve their speech skills and skills in all types of speech activity" [Bykova, 241].

It should be said that in the work on the development of the student's speech culture, it is important for the teacher to understand the tasks of speech work with schoolchildren. In the system of work on the development of students' speech, the formation of their syntactic speech skills is important.

Practice shows that work on the formation of these skills is carried out constantly, but it is characterized by a number of shortcomings. The main ones include the following: not the entire

volume of syntactic speech skills is worked out, but only some of them that are directly related to the grammatical material being studied; monotonous didactic material is used to work out each skill, the evaluation base is not sufficiently formed, and so on.

References:

1. Antonova E. S., Voiteleva T. M. Russkij yazyk [Russian language]. –M.: 2014. – 384 с.
2. Bykova [Formation of speech culture as a means of personal development of a student]. – M.: 2016. – 170 с.
3. Grebennikova L. V. Sbornik materialov po razvitiyu rechi na urokah russkogo yazyka i literatury [Collection of materials on speech development in Russian language and literature lessons]. – M.: 2018. – 105 с.
4. Mali L. D. Metodika obucheniya russkomu yazyku i literature [Methods of teaching Russian language and literature]. [et al.], Penza: 2015. – 131 с.

THE BENEFITS OF BASKETBALL FOR SCHOOLCHILDREN

Daria Poddubrovskaya

Student,

Belgorod State National Research University,

Russia, Belgorod

Basketball is widely used for the physical development of school-age children, because this sport is based on simple motor skills: running, jumping, throwing and passing. They are easy to learn for both children and adults.

Basketball is an active sport. During the game, all muscle groups and different organs are involved, which makes the body work smoothly and efficiently. What qualities does basketball develop? Almost everything. Some are more, some only concern. But the fact that this game improves physical performance and affects all-round development is quite obvious.

How is basketball useful for the musculoskeletal system? All muscle groups work, especially the hands, muscles of the legs and back. Frequent changes in intensity help to strengthen them and avoid quick fatigue. This is an excellent prevention of joint diseases. The pace of play helps those who are sluggish and sedentary to improve their condition through regular exercise.

Basketball is also important for the respiratory system. It increases lung capacity, increases the frequency of respiratory movements, which develops the respiratory organs and has a beneficial effect on health. As for the circulatory system, the work of the heart during the game increases 4 times, and the number of heartbeats increases to 160-230 beats per minute.

Due to the fact that basketball players have intense breathing and are subject to prolonged physical exertion, their digestive organs develop well [2, p. 14].

One workout in terms of energy consumption requires 900-1200 kcal. Accordingly, in order to get them, the body spends fat deposits. A similar mechanism contributes to weight loss. That is why it motivates many women to start playing basketball. Those who play basketball improve their motor reaction speed. The influence of basketball on memory, thinking and speech development is extremely important for the mental development of children. [1, p. 48].

How is basketball useful for personality formation? There is a development of volitional qualities, self-control, psyche. In addition, a stable motivation for achieving success, communication skills and initiative are formed. Systematic basketball lessons foster independence, purposefulness and perseverance in a person.

For children attending basketball sections, character traits such as endurance, willpower, discipline, courage, perseverance and self-control are characteristic. They know how to value time and manage it correctly.

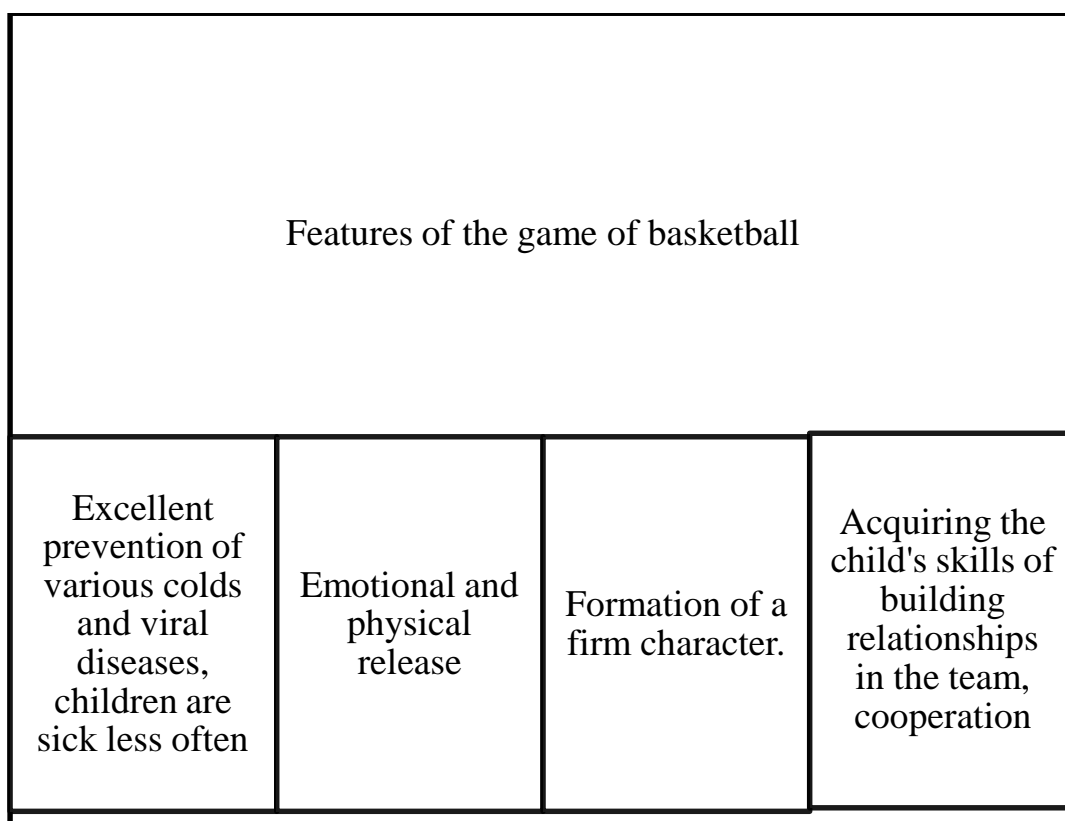

Figure 1. Features of the game of basketball

Here's what basketball develops in children:

1. Sociability and the ability to find a common language with peers.
2. Harmonious physical shape.
3. Eye gauge, logical thinking.
4. Endurance - the match lasts about an hour .

It is advisable to teach basketball technique in the following sequence:

1. teaching stance and movement.
2. teaching offensive ball-handling techniques.
3. teaching the technique of counteraction and possession of the ball in defense.

Teaching offensive and defensive countermeasures. [3, p. 95]

In the process of teaching technique of the game it is necessary to constantly keep in mind the inextricable relationship between its two sides - education and education, to strive for its implementation in each lesson. Here we mean the relationship between the formation of motor skills and education of motor abilities.

In basketball, this is an increased injury rate. Since the game is contact, collisions and falls are possible. First of all, the knees are affected, then the shoulders. Due to the fact that basketball is an active game in which you often and sometimes have to abruptly change direction, the ankle joint is prone to injury. The health benefits of basketball:

- Increasing the body's endurance.
- Development and strengthening of the cardiovascular and respiratory systems.
- Development and strengthening of body muscles.
- Improved coordination.
- A noticeable improvement in peripheral vision, which is especially beneficial for children.
- Burning a huge amount of energy, which allows you to get and maintain a beautiful figure.
- Prevention of joint diseases
- Favorable effect on the nervous system.

The influence of playing basketball on a child's physical development is also strong. First of all, the guys involved in this sport develop endurance, and all muscle groups are strengthened. Basketball training is jumping, running, arm swings, bends and squats, which allow you to develop all muscle groups and strengthen the heart and blood vessels.

In addition to its overall health benefits, basketball will also help prevent the development of certain diseases that result from an inactive lifestyle. The most optimal age to start playing basketball is 8-9 years. During this period, the physical and mental development is ready for this sport.

Bibliography:

1. Nesterovsky DI Basketball: Theory and teaching methods: textbook. manual for stud. higher. study. institutions / D. I. Nesterovsky. - 3rd ed., Erased. - M .: Publishing Center "Academy", 2007. - 336 p.
2. Theory and methodology of physical education: a textbook for students of physical culture faculties of pedagogical institutes / BA Ashmarin [and others]; under total. ed. B.A. Ashmarin. - M .: Education, 1990 .-- 287 p.
3. Chernova, E.A. Outdoor games in the system of training basketball players: Method, recommendations for trainers of the CYSS in basketball / E.A. Chernov. - M., 2001.

IMPLEMENTATION OF THE METHOD OF VISIBILITY IN THE TEACHING OF THE RUSSIAN LANGUAGE

Valeria Stasenko

Student,

Belgorod State University,

Russia, Belgorod

The most traditional and common type of manuals in the Russian language are tables, since they implement visual clarity. Tables occupy one of the main places among other means of visual clarity, because they allow for a longer time exposure of language material. Also, the advantage is considered to be ease of use (no complex add-ons are required. materials). Unlike, for example, a poster, a table assumes a certain systematization, grouping of the material. Its form offers the possibility for a more detailed use of the comparison technique, which facilitates the perception of information. Such advantages of tables give us the right to highlight an important area of their application – the formation of skills (especially punctuation and spelling). The most popular are the so-called schema tables.

Schemes, which are the organization of theoretical material in the format of a graphic image, allow you to visually emphasize and detect the dependence and correlation of phenomena that characterize a particular problem (spelling, punctuation, grammar, etc.). Due to this, they are most common. Monitoring of Russian language lessons shows that the non-constant use of schemes leads to the fact that students who encounter them in other classes are considered as not quite an important, episodic form of work. They do not understand what practical assistance the scheme can provide in obtaining, assimilating and memorizing theoretical material, as well as performing a practical exercise. However, researchers have proved that the constant use of at least one methodological technique allows you to give a complex multi-faceted learning process a certain integrity and structure. The realization of the usefulness and auxiliary possibilities of the scheme does not come to the student immediately. Carefully thought-out work is necessary, which is desirable to start from the first lessons in the 5th grade, since at this time there is a repetition of spelling rules and grammatical concepts not fully mastered by students (the section of textbooks "Repetition of what was learned in primary classes"). At the beginning of the school year, students are recommended to have special notebooks for reference dictionaries and during the training to make notes, reference schemes, tables in the reference book, and to write words in the dictionary according to the rules, for example, spelling, orthoepic, etymological. You can also create your own "Dictionary of difficult words", "Explanatory dictionary", "Dictionary of roots", "Dictionary of visual and expressive means", etc.

Generalization of the topics "Letters I, Y, And after hissing", "Soft sign at the end of nouns", "Dividing B". This scheme is read as follows: a solid sign is written before the letters E, E, Y, I only after the prefixes. The soft sign is written after the sibilant nouns at the end of only 3 declensions. After the hissing letters are written I, Y, A. Exceptions: jury, brochure, parachute.

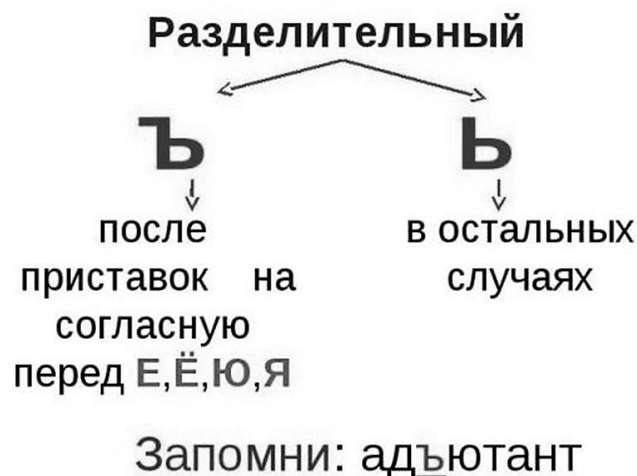

Figure 1. Spelling of the dividing "B"

For more thoughtful memorization, we suggest not the wording of the rule, but the compressed form of its writing, since if necessary, it will help to expand the information and present it. Moreover, in such work, logical memory is trained, since the scheme gives theoretical information: declension, case-a letter in the end. It should be noted that the systematic drawing up of schemes by the students themselves leads to their independent presentation of a particular linguistic material.

Thus, the use of the visualization method shows the logical connections of the phenomena that exist in the language. To do this, it is better to maintain graphical uniformity in the comparison of the mixed facts of the letter, but the schemes can be designed differently. It is also recommended to use a minimum number of words in the scheme, since it should describe the language pattern in a fairly concise, concise form. We can conclude that the method of visualization teaches students to use a special type of writing and presentation of theoretical material. And what's more, it helps to quickly and meaningfully memorize it.

References:

1. Babanskii, Y. Pedagogy / Yu. A Textbook]. M., 1983. – 479 с.
2. Zankov, L. V. Visibility and activation of students in the teaching / L. V. Zankov. Moscow: APN RSFSR, 1958. – 380 с.
3. Pressman, L. P. Methods and techniques of effective use of learning tools in the educational process / L. P. Pressman. M., 1985.
4. Teplov, B. M. Selected works. In 2 t., (t. 1.) / M. B. Teplov. M.: Prosveshchenie, 1971.
5. Ushinsky, K. D. Collected works: in 11 t. T. 2, 6. / K. D. Ushinsky. - M.: Pedagogika, 1999. - 456s.

FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF PHYSICAL QUALITIES IN PRIMARY SCHOOLCHILDREN

Nikita Sylka

Student,

*Belgorod National Research University,
Russia, Belgorod*

It has been established that the greatest effect in the development of physical qualities is achieved during the period of their rapid natural development. The effectiveness of pedagogical influences in other age periods for a given ability can be neutral or even negative. Therefore, when improving specific physical abilities, it is very important not to miss the most favorable age periods, since it will be much more difficult to do this later.

The age interval from 6.5 to 10 years unites primary school students. This period proceeds with a decrease in the growth rate in length (only by 2-3 cm per year), the appearance of excess weight, there is a decrease in the intensity of metabolic processes, the frequency of contraction of the heart and respiration at rest, the value of the stroke volume of the heart and reserve breathing volumes increase, a certain the stage of the formation of the motor quality - dexterity, although, on the other hand, they still do not reach the maximum indicators of speed (repetition frequency) in the simplest movements, their absolute and relative strength is relatively small. Physiological functions are developing rapidly, but in many respects differ from the final, adult level. The volume of work performed before the appearance of signs of fatigue is 40 kJ, and in an adult it is 40 times more. Their daily energy consumption is high, and the system of regulatory mechanisms of the body (nervous and endocrine) remains insufficiently mature. Any stress in the body during this period is always associated with an active restructuring of the work of almost all organs and systems, and the cost of adaptation to changes in external conditions is especially high. In the period from 6-7 to 9-10 years, the structure and functions of the brain, its adaptive capabilities, change.

Children belonging to this age category are distinguished by increased sensitivity to environmental factors and are in particular need of individualization of the educational process, taking into account their age-sex characteristics and individual properties of the central nervous system.

Sensitive periods of the development of physical abilities in children (according to A.P. Matveev).

The periods of intensive development of individual physical abilities in children are different. Each of them has its own sensitive period. The time limits for these periods are not the same for boys and girls. Usually, at the beginning of the intensive development of most of the abilities, girls outrun boys by 1-2 years.

It should be noted that in the scientific and methodological literature, various authors can find various sensitive periods in the development of a particular ability. Such differences may be due to the use of dissimilar tests to measure any ability, the use of different approaches and formulas to determine the increase in indicators of physical abilities, the heterogeneity of the surveyed sample of subjects, etc. [1, p. 95]

Younger school age is favorable for the development of all coordination and conditioning abilities. However, special attention should be paid to the comprehensive development of coordination, speed (reactions and frequency of movements), speed-strength abilities, endurance to moderate loads.

Coordination abilities include the accuracy of reproduction and differentiation of spatial, temporal and power parameters of movements, balance, rhythm, speed and accuracy of response to signals, coordination of movement, orientation in space.

Conditioning abilities: speed, speed-strength, endurance and flexibility.

Actually, strength abilities begin to develop in girls from 10-11 years old, and in boys only from 13-14 years old.

At present, the terms “physical abilities” and “physical qualities” are used to characterize a person's motor abilities.

Physical abilities are a complex of morphological and psychophysiological properties of a person that meet the requirements of any type of muscle activity and ensure the effectiveness of its implementation.

Physical qualities are a complex complex of morphofunctional, biological and psychological properties of an organism that determine strength. Speed, speed-power and temporal characteristics of the movement of students. [2, p. 39]

Physical qualities, in essence, are an expression of the achieved level of individual physical abilities, their certainty, originality, significance. Physical qualities are organically related to the physical abilities of a person and are determined by the peculiarities of their manifestation in different movements.

Currently, it is customary to distinguish between five basic physical abilities (qualities): strength (strength), speed (speed), coordination (agility and balance), endurance, flexibility. [3, p. 105]

Speed -the ability of a person to perform actions in a minimum period of time for these conditions.

Agility (coordination of movements) -the ability to quickly master new movements and their combinations, as well as the ability to restructure motor activity in accordance with the requirements of a changing environment.

Equilibrium- the ability of a person to maintain a stable position while performing a variety of movements and postures on a reduced and elevated support area above the ground (floor) level.

Endurance -the ability to perform any activity for a long time without reducing its intensity, the body's ability to withstand fatigue during any activity.

Flexibility -the ability to perform movements with a large amplitude. This is a property of the human body, characterized by the mobility of the links of the musculoskeletal system.

It is established that the greatest effect in the development of physical qualities is achieved during their rapid natural development. The effectiveness of pedagogical influences in other age periods for this ability can be neutral or even negative. Therefore, when improving specific physical abilities, it is very important not to miss the most favorable age periods, since it will be much more difficult to do this later.

Literature:

1. “Comprehensive program of physical education for students. 1-11 grades ”. IN AND. Lyakh, A.A. Zdanevich, Moscow, "Education", 2011.
2. "Theory and methodology of physical culture: Textbook" ed. prof. Yu.F. Kuramshina, M., Soviet sport, 2007.
3. “Lesson development in physical education. 5-9 grades ”. Kovalko V.I., M., VAKO, 2005.

RUBRIC**«PSYCHOLOGY»****THE COMPLETENESS OF THE FAMILY AS A FACTOR IN THE FORMATION OF THE "I-CONCEPT" OF ADOLESCENTS**

Anton Nagaitsev

*Student,
Belgorod State University,
Russia, Belgorod*

Larisa Miroshnichenko

*Academic advisor,
Professor, Belgorod State University,
Russia, Belgorod*

The socio-economic transformations that took place in Russian society at the end of the XX century, left an imprint on many spheres of life. One of the most affected aspects was the institution of the family. This is clearly demonstrated by the statistics of marriages and divorces. For example, in 1980 in the RSFSR there were registered almost one and a half million marriages and about six hundred thousand divorces. In recent years, the number of divorces has remained about the same, but the number of marriages has dropped to about a million per year [2]. The situation looks even more depressing in terms of the "durability" of marriages. In the USSR, 80 percent of marriages were concluded, while now this figure has dropped to 30 percent [3]. The combination of the above factors has led to a rapid increase in the number of single-parent families, where a child is raised by one parent (predominantly the mother).

As researches of scientists-psychologists show (T.V. Andreeva, A.A. Deryabin), life and conditions of education of the child in a single-parent family have a peculiar specificity in comparison with children from a complete family. It influences the psychological development of the child, in particular on the formation of the so-called "I-connection". A great number of works in the scientific and psychological literature (B.G. Ananiev, R. Burns, G. Mead) are devoted to this concept and it is still a relevant concept to study today. We consider the concept offered by the English psychologist Robert Burns to be the most coherent. He defined self-concept as a set of ideas of an individual about himself, as well as the evaluation of these ideas. In his writings [1, p.26], Burns distinguished three main components of this concept: cognitive, evaluative and behavioral. A person's awareness that he/she possesses a certain set of qualities and characteristics, building their hierarchy, periodically subjective perception of own capabilities - all this forms the cognitive component of the self-concept. Each person analyzes the image of his own "I", evaluates it and may experience certain feelings about it. This can result in the adoption of certain attitudes. Thus, all components of the self-concept are interconnected.

We chose adolescence for the study because it is a period of significant transformations in both physical and psychological development. The main role is played by communication with peers, during which there is a development of a set of certain rules of behavior caused by aspiration to be like an adult. During adolescence, the number of stressors increases dramatically, so it is difficult to overestimate the importance of successfully combating them. Relationships with parents become more strained, often leading to conflict situations. The situation is especially difficult in incomplete families.

The results of the test "incomplete sentences" also showed that 77% of adolescents from complete families perceive it positively. They feel the love and care shown by their parents and

spend a lot of time together. Twenty-three percent of those surveyed from complete families talk about some difficulties in mutual understanding, but in general consider the family a reliable support in life. The number of the same teenagers from incomplete families rises to 72%, and 14% of the respondents find the family unhappy and constant quarrels. Thus, adolescents from single-parent families have a more negative bias towards the family. This is not surprising, because the absence of one parent leads to a redistribution of roles in the process of raising a child: the entire load falls on the remaining parent, who cannot simultaneously perform the functions of father and mother. As a consequence, the teenager does not develop a stable positive image of the family.

The self-perception of adolescents from complete families is predominantly positive. 46% of respondents have an adequate level of self-esteem, believe in their own strength, and are able to successfully overcome difficulties. As for teens from single-parent families, 93% of the respondents have complaints about their appearance or psychological stability. When difficulties arise, they do not try to put more effort into overcoming them, but rather become frustrated, shut down, and start looking for reasons within themselves.

Performance of the self-portrait test by teenagers from complete families showed that due to the placement of the drawing in the center of the sheet, they have a generally adequate self-esteem. Almost all parts of the body are present in the drawing, but there are cases of the absence of legs. This is evidence of the emotional instability typical of adolescence. The size of the head in the majority of cases is disproportionately large, which points to high intellectual pretensions and aspiration to be a leader. Not uncommon are the creation of large drawings and images of eyes without pupils - these are expressions of narcissism, infantilism and emotional immaturity, which could also be attributed to age-specific features. Among the works of teenagers from incomplete families, pictures at the bottom of the sheet are more common, which reflects a lower level of self-esteem and self-confidence. Because of the lack of attention, children from incomplete families aspire to express themselves deliberately, demonstratively; therefore, their drawings include careful drawing of hair and clothing elements. In about one-third of the drawings, hands are in pockets. This signals a pronounced protective mechanism; it is responsible for minimization of negative experiences.

Summarizing all of the above, we can conclude that the completeness of the family affects the formation of self-concept of adolescent children. Students from complete families have an optimistic picture of the future, they are confident in themselves and in achieving their goals. They get along well with family members and others around them. Teenagers from incomplete families are characterized by misunderstandings in relations with relatives. The future does not look good for them, but they have a set of qualities that will allow them to realize themselves and create a happy family. To exclude the negative scenario of the development of the life situation, the help of a school psychologist is recommended to teenagers from incomplete families.

List of literature:

1. Burns, R. Development of the self-concept and education / R. Burns; ed. Я. Pilipovsky. - Moscow: Progress, 1986. - 422 с.
2. Marriages and divorces in the Russian Federation [Electronic resource]. the site of the Federal service of the state statistics (date of access: 04/25/2012)
3. Tula region has some of the highest divorce rates in the country [Electronic resource]. // site "Tulskie novosti" (date of access: 20.04.2021)

CORONAVIRUS: MENTAL REACTIONS TO THE VIRUS

Dmitry Rubanov

Student,

Belgorod State University,

Russia, Belgorod

Larisa Miroshnichenko

Academic advisor,

Professor, Belgorod State University,

Russia, Belgorod

Over the past year, the familiar world has changed completely: the number of restrictions and new rules requires adaptation not so much on the physical, but on the psychological level. After all, in our information space, there is a huge amount of information about how to protect yourself from the virus: wash your hands, keep a distance, wear a mask, avoid crowded places. However, almost none of the specialists give effective recommendations for psychological protection (and, as my practice shows, they are much more important).

Berezhnaya Varvara Nikolaevna will tell you how to deal with stress and its consequences, how not to succumb to panic and shock, how to accept changes in reality and live in harmony with them. Varvara is a professional psychologist and has been practicing for more than 12 years, also studies psychosomatics and energy therapy, closely cooperates with specialists of the Australian University and prepares an author's course on internal studies of fears and phobias.

The COVID-19 pandemic has had a huge impact on our lives. Many of us face problems that can be stressful, overwhelming, and cause strong emotions in adults and children. Public health measures such as social distancing are necessary to reduce the spread of COVID-19, but they can make us feel isolated and alone, and increase stress and anxiety. By learning to deal with stress in a healthy way, you, the people you care about, and those around you will become more resilient.

What feelings did COVID give us?

Fear, distrust, uncertainty, uncertainty – these are synonyms of today for almost everyone. Of course, in this state, it is difficult to keep yourself within the limits for so long. News reports talk about daily deaths, but we no longer react so sharply, and the next European lockdowns seem far from us and our reality.

However, almost everyone in the last 6-12 months has gone through several emotional stages with information or actual contact with the coronavirus.

What emotions are tracked in a modern person?

DENIAL

How do I recognize it?

Vivid examples of a negative reaction can be the following phrases::

There is no coronavirus. This is all politics, economics, and so on.

Everything is not serious, because the death rate is not higher than from the usual flu.

Everything is just a fiction, because those who are not treated die.

Everyone was in a state of shock from the rapidly developing pandemic and the resulting isolation. However, some were stocking up on food and staying at home, while others were going through the classic stage of denial.

Often it was accompanied by a much more serious and dangerous emotion-aggression.

AGGRESSION

Another form of living in a state of shock. And it manifests itself in the following actions:

The search for the guilty (with humiliation and persecution).

Aggressive reactions with excitements and performances.

Riots and rallies, opposition to the "imposed regime".

Aggression is a vivid stage of living through shock trauma. Its extreme manifestations were intentional infestations, more calm ones-trips without masks, rallies and actions, violation of the home regime. This is how people tried to live out their emotions and adapt. Of course, aggression is more of a negative emotion, but it is quite strong and perfectly reveals the problems in our society. Remember, did you want to be aggressive? If so, what was the driving force in your mind?

And if not, did you feel like a victim of the circumstances?

FEAR

Everyone had it and still has it.

It makes no sense to talk about its manifestations, it feels inside and captures completely. It is fear that is the fundamental emotion that causes the chain of development of denial, aggression and panic. But, at the same time, it is fear that is an excellent defense – a mover and a quick adaptation to the situation.

I often talk to my clients about fears from a purely positive point of view: the emotion of fear is born deep inside, as the interaction of our brain with reality. Fear gives you motivation, strength, energy, and even opportunities. Therefore, it is right to be afraid.

If this long history with the pandemic has caused you fear, which you managed to cope with, fine – you have found a new point for growth and development. If the fears still overwhelm you and cause a mixture of panic and aggression (or apathy), I invite you to get acquainted with my author's methodology for working out fear.

RUBRIC

«PHILOLOGY»

THE COVERAGE OF UZBEK-AMERICAN RELATIONS ON THE INTERNET

Nafosat Sultonova

*Student of Uzbek State University of world languages,
Uzbekistan, Tashkent*

Abstract. the article deals with the coverage of uzbek-american relations related to the education and English language training and teaching on the internet resources and the survey results in the methods of uses and gratification among people.

Keywords: politics, Internet, websites, gratification, survey

As it is obviously known, since Uzbekistan joined the Commonwealth of Independent States in December 1991, the republic of Uzbekistan has already established a strong bond with other foreign countries and the main goals of the foreign policy of the Republic of Uzbekistan are further strengthening of independence and sovereignty of the state, increasing the role and place of the country in international politics, creation of the most favorable conditions for ensuring national and regional security, sustainable and dynamic development of the national economy, continuing the progressive movement towards building an open democratic state, joining the ranks of developed states of the world. In the contemporary society, people all over the world are bombarded with a variety of technological devices and internet sites which provide them with news relating to various fields including politics especially which poses a great interest among people. The Internet has already replaced the newspapers and magazines as a provider of the news not only in Uzbekistan but also all over the world. Moreover, it is possible to say that a new branch of Journalism as Internet journalism appeared and these changes, new notions can be explained predominantly by technological developments and the relation of Uzbekistan and the USA like other foreign countries have been informed via the internet websites to the public. As it is known, The United States establishes diplomatic relations with Uzbekistan in 1992 following its independence from the Soviet Union. Since then, the United states and Uzbekistan have developed a broad based relationship, cooperating in such areas as border and regional security programs, economic relations, political and civil society issues, and English language training and the news in this field can be seen on the Internet sites of American and Uzbek journalism. Similarly, nowadays English language training has been one of the most common interests among youngsters and the office of English language programs in Washington, D.C. provides academic expertise, advisory and consultative assistance, as well as materials and resources worldwide. All programs are implemented by regional English language officers (RELO) at American Embassies or Consulates. The RELOs travel throughout the region, providing seminars and other training for English teachers and supporting the work of English teacher associations according to the site of uz.usembassy.gov and this site provides the news relating to the education of the republic of Uzbekistan and the affairs by the USA. Furthermore, www.esn-teachers.org, www.state.gov, www.sciencedirect.com, www.kun.uz, www.un.int, www.tashkenttimes.uz and different internet sites provide the public with the news in the field of English language training and Education.

The “uses and Gratification” research tradition focuses on factors influencing motives for use and outcomes for people’s media related behavior[1, 3]. This research tradition assumes that people’s use of media is codetermined by the degree to which this use of media does indeed satisfy

people's needs in journalism [2, 5]. Therefore, we have conducted a survey among the people in Tashkent. The survey covers the following questions:

- Are you interested in the relations of Uzbekistan with other foreign countries?
- Do you get the news from the internet or newspapers?
- Which sites do you use if you get the news on the Internet or which newspapers are preferable?

According to the survey results 75% of respondents are interested in the relations of Uzbekistan with foreign countries whilst the number of people who are not interested in accounts for 25%. And, surprisingly, no one read newspapers for the purpose of getting political news and only the minority of the respondents read newspapers but for other reasons. 80% of the people read the news from the Internet sites and messenger channels. 35 % of the respondents prefer BBC news from the site www.bbc.co.uk while 55 % of them opt for the sites in the Uzbek and Russian languages such as uza.uz, kun.uz, qalampir.uz, gazeta.uz, tashkenttimes.uz, uzdaily.uz and others. The rest part of the people would rather television and youtube channels.

In conclusion, it is conceivable to say that the internet is the most comfortable resource for most people and journalists as well. Findings suggest that the internet websites can establish the awareness of the information and news relating to the politics of Uzbekistan with other foreign countries.

Reference:

1. Newhagen, J.E., & Rafaeli, S. 1996. Why communication researchers should study the internet: A dialogue. *Journal of communication*, 46 (1). 4-13. Google scholar Crossref.
2. Palmgreen, P., Wenner, L. A., & Rosengreen, K.E. 1985. Uses and gratification research: The past ten years. Google scholar.
3. Schudson, M. 2003. The sociology of news. Google scholar.
4. Wikipedia.
5. www.google.com google forms for a survey.

PECULIARITIES OF SPEECH REALIZATION OF THE CONCEPT «SOUL» IN THE RUSSIAN LINGUISTIC WORLDIMAGE

Natalya Zhdanova

Student,

*Belgorod State University,
Russia, Belgorod*

The concept is a concept basic to several directions in modern linguistics. In cognitive linguistics the term is interpreted as «serving to explain units of mental or psychic resources of our consciousness». In psycholinguistics, a concept is understood as a mental formation, which has the character of a well-established and typical image and performs the function of substitution.

The concept «Soul» is one of the core concepts in Russian linguistic culture. It is described in the fundamental works of the Russian scientists: V.V. Kolesov, Y.S. Stepanov, A.D. Shmelev, V.A. Maslova.

As N.F. Alefirenko notes, the greatest phrase-formation productivity is inherent in the lexemes that contain a long-standing mythological understanding of reality: fire, earth, water, death, soul, devil, sky [Alefirenko, 23].

In the Philosophical Encyclopedic Dictionary «Soul» in the usual usage is the totality of motives of consciousness of a living being, especially a human being, the antithesis of the concepts of body and matter. The scientific concept of soul is different: it is a totality of mental phenomena closely connected with the body, in particular feelings and aspirations (vital soul). The result of observations on the soul in this sense is analyzed by psychologists (soul – greek. psyche, lat. anima) [Pimenova, 19].

The philosophical understanding of the soul as a substance led to it first being ascribed the properties of «subtle substance». According to Plato, the soul is immaterial and precedes existence. Aristotle calls it the first entelechy (active beginning) of a viable body.

Before the New Age, the subject of metaphysics was whether the soul was a substance. At the origin of the ancient conceptions of the soul as a breath from outside, observations of the breath of a living being were used. It disappeared from those who died. Researchers note that observations of blood and the disappearance of the soul in a great loss of blood led to the fact that in the blood began to see the carrier of the soul. Thus, the notion of the soul existing independently of the body was formed [Pimenova, 36].

The core part of the semantic field of the concept «Soul» consists of lexemes, synonymous with the dominant «inner world of a person». They are actively used when expressing the archiseme of the field Soul: nature – «a person's character, temperament»; disposition – «character, the totality of mental properties»; appearance – «character, mental structure»; nature – «basic property, essence» [Vardanyan, 4].

The linguistic expression of this concept is widely represented at the morphological and word-formation levels. Thus, in A. N. Tikhonov's Dictionary of the Russian language there are 132 derivative units, created on the basis of the derivative lexeme «soul» [Tikhonov, 44]. Each of these units actualizes in the discourse not only an explicit, but also an implicit bundle of meanings. Depending on the intentions of the linguistic personality, they acquire additional occasional expressive-emotional connotations. Language in this aspect is «the space of thought and the home of the being of the spirit»: «the image of language» acquires the features of «the image of space» [Bragina, 298].

The phraseological component of the semantic field «Soul» includes phraseological units of different grammatical types. Adjective phraseological units have a categorical meaning of attributes. They can act as a characteristic of a person: soul. In nominative phraseological units, the concept contains a figurative meaning – the inspirer of something, the main person: the soul of the company. Verbal phraseological units have «psyche» and «consciousness» semantics: to ache with soul.

A large number of phraseological expressions with the word «soul» in the Russian language picture of the world are associated with the concept of «living» and have religious connotations: «living soul», «soul burns», «soul turned over». There is a similarity of lexemes, phenomena and concepts «soul» and «spirit» [Kolesov, 132].

The multifaceted actualization of the concept soul in the Russian language picture of the world testifies to the significant position that this concept occupies in the national consciousness of the Russian people. The significance of this concept is determined, firstly, by the fact that the soul is one of the most important fundamental features of man in general, and secondly, by the fact that it expresses a special spiritual hypostasis of the «inner» man – the core concept of the Russian mentality.

References:

1. Alefirenko N.F. Phraseology and Paremiology: Textbook. – Moscow: Moscow State Pedagogical University, 2009. – 93 с.
2. Bragina N.G. Memory in language and culture. – Moscow: Slavic Culture Languages, 2007. – 505 с.
3. Vardanyan L.V. Ethnolinguistic and cultural concept "soul" in English, Russian and Erzyan language pictures of the world: Ph. – Moscow, 2020.
4. Kolesov V.V. Russian mentality in language and text. – St. Petersburg: St. Petersburg State University, 2006. – 256 с.
5. Pimenova, M.V. Soul and spirit: characteristics of conceptualization. – Kemerovo: Graphika, 2006. – 315 с.
6. Word-formation dictionary of Tikhonov A.N. [Electronic resource]. – URL: <http://smolapo.ru/sites/default/files/Prepod/Evstafieva/dop/slovo-slov.pdf> (accessed 18.05.2021).
7. Philosophical encyclopedic dictionary [Electronic resource]. – URL: <http://philosophy.niv.ru/doc/dictionary/philosophy/index.htm> (date of reference: 18.05.2021).

RUBRIC

«CHEMISTRY»

MOTIVATION TECHNIQUES IN ACTIVITY-ORIENTED CHEMISTRY LESSONS

Anna Chuikova

*Student,
Belgorod State National Research University,
Russia, Belgorod*

G. Maltseva

*Scientific adviser
Assistant,
Department of Informatics,
Natural Sciences and Teaching Methods,
Belgorod State National Research University,
Russia, Belgorod*

Today, there is a serious problem in the field of education, which is the lack of interest in learning among the majority of modern schoolchildren.

Year by year, students accumulate a large amount of information at school, and as a result of an overload of information, students get tired and lose interest in learning quickly. Curiosity decreases as you move from class to class.

Among the reasons for the reluctance of schoolchildren to learn is a lack of motivation.

This problem is relevant in our time. In this situation, the main task for every teacher is to raise interest in learning new material, in discovering new knowledge. Forming motivation, the teacher retains and multiplies the educational and cognitive motives in students' personality.

In the course of the educational process, one of the main tasks of each teacher is to ensure the emergence, preservation and predominance of an educational and cognitive motive in the students' souls.

The use of motivational techniques at each stage of the lesson strengthens students' desire to master knowledge.

Chemistry is a difficult subject to understand. For the effective use of knowledge and the development of students, competent and powerful motivation is needed, which will be used to develop interest and better master the material [1].

Applying motivation methods at all stages of the lesson, students develop interest and cognitive activity, which is the key to successful mastering of knowledge. Motivational techniques develop students' sustained interest in the subject.

Thus, the motivational aspect is very important at every stage of the lesson, it allows you to develop interest in learning new material, increases the activity of students, and presupposes a strong consolidation of knowledge and skills.

Inspirational motivation is an important aspect at the beginning of the lesson. From the first minutes of the lesson, students should be interested in studying a new topic, in this case, there will be a powerful impetus to interest in the material, which in turn will lead to the emergence of cognitive activity and interest.

Pupils' attention will be directed to gaining new knowledge. It is necessary to encourage activity in the first stages of the lesson.

At the beginning of a lesson, a strong incentive is needed for pupils to be interested in learning new material, therefore it is very important to apply the method of stimulation to activity and mastering new knowledge [2].

One of techniques for increasing motivation is to draw students' attention to the topic studied with material containing unusual information that can grow interest. A problematic question is created, the answer to which the students, together with the teacher, are looking for throughout the lesson.

Summarizing what has been said, we can say that the stronger the motivation for learning new material at the beginning of the lesson is, and the more interested the students are, the better the students will assimilate the material, and the stronger their cognitive activity will be.

One of the most effective types of motivation is the motivation to achieve success. Indeed, the positive experience of past consolidated knowledge, new discoveries that students made, strongly affect the motivation to study chemistry further and gain new knowledge and skills.

Encouraging students to master new knowledge in the classroom, one of the main motivating techniques is the actualization of motives of previous achievements of success [3].

This is a fairly effective technique, it allows students to be more self-confident, clearly express their point of view, take part in discussions and strive for new discoveries.

Thus, the motivation for achieving success is effective for the development of cognitive activity of students and more deeply motivates students to master new knowledge and skills. During our research, we examined the importance of motivation at each stage of a chemistry lesson for raising the interest and cognitive activity of students.

Every teacher should understand that no matter what knowledge he possesses, no matter what techniques he possesses, without positive motivation, without creating a situation of success in the lesson, such a lesson is doomed to failure, it will pass by the students' consciousness, leaving no trace in it.

Learning will only become joyful and attractive for children when they themselves learn: to design, construct, explore, discover, that is, to know the world in the true sense of the word.

Applying various forms of motivation in the lesson, it is necessary to strive to induce cognitive interest in each student, regardless the complexity of the material.

Timely motivation, as well as the correct choice of the training system, contributes to the successful assimilation of knowledge in chemistry. The thinking and creativity of students develop with better results, and independence and activity contribute to a deeper development of thinking processes.

Motivation should permeate the entire activity, manifesting itself in different ways. The learner, if properly motivated, should have a desire to learn, feel the need to learn or be aware of the need for it.

Motivation is prior to qualitative learning.

List of references:

1. Glikman IZ Learning incentives. // Chemistry at school 2003 № 8 –S. 23.
2. Ilyin E.P. Motivation and motives. SPb.: Peter, 2000.—512 s.
3. Lukyanova M. Educational motivation as an indicator of the quality of education // Public education. - 2001, No. 8.

RUBRIC

«ECONOMICS»

THE ROLE OF THE STATE IN REGULATING EMPLOYMENT

Gennady Kolesnik

Student

*Belgorod State National Research University,
Russia, Belgorod*

The transition to a market economy in almost all countries has resulted in a sharp deterioration in the employment situation. First of all, this is caused by the implementation of denationalization programs and the implementation of structural changes in the economy.

The process of labor market formation, which has begun, increasingly reveals deep contradictions between the current state of employment and the prevailing ideas about the labor market, the commodity form of labor, its value and price. There are also a number of new phenomena in the field of employment: segmentation of the labor market by forms of ownership and employment status, the development of the informal sector, small business, and others. In this regard, it becomes obvious that there is a need for fundamentally new approaches to the assessment of the categories and phenomena under consideration.

An analysis of the economic state of Russia over the past few years has shown that the state has been unable to influence the dynamics of the labor market. The labor force remains passive, and the conditions for its reproduction deteriorate.

The decline in employment occurred in such important sectors of the economy as industry, agriculture, transport, construction, trade and public catering, science and scientific services. Employment is one of the most important blocks of necessary systemic changes. At the same time, employment is one of the most unsuccessful areas of activity of our government. He did not get his hands on a tough economic policy in relation to natural monopolies.

Employment policy has several levels: national (macro level), regional and local. All levels of employment policy are united by a single concept of employment, reflecting the accepted type of economic development.

Employment policy at the macro level should be comprehensive and aimed at forming the main features of employment in a social market economy: ensuring full employment as a necessary prerequisite for the realization of the right of citizens to work and achieving a high standard of living as a long-term goal. In this context, promoting full employment becomes a strategic goal.

With an increase in the efficiency of labor and the functioning of the entire economy, the population will have a material basis to provide a modern standard of living with a decrease in the level of employment, a wide spread of part-time work regimes, and a reduction in the established length of the working week. Even in order to realize the social need for professional activity as a means of personal self-expression, it is necessary to achieve an optimal combination of working and free time, and every citizen should be able to alternate work, study, rest, raising children, etc.

The immediate tactical goal should be to balance the supply and demand of jobs. This is possible only with an integrated approach to the conditions for achieving a balance of labor supply and demand. Most often, when solving this problem, attention is drawn to the development of the system of jobs as a necessary prerequisite for the prevention of mass unemployment. This is a very important aspect, especially if we take into account the significant increase in the growth of the working-age population in 1996-2005 and its uneven distribution across the territory. Within the next 15 years, it is necessary not only to overcome the crisis and stabilize the economy, but also to create conditions for economic growth that can give jobs to a new generation of able-bodied

citizens. However, it is possible to achieve a socially and economically acceptable balance of demand and supply of jobs, especially in the territorial context, only by simultaneously influencing the demand of the population for labor and the supply of jobs. Previously, it was pointed out that the population is over-employed. From the point of view of the interests of production and the growth of labor efficiency, "superfluous" are, according to the most cautious estimates, 10-15% of the number of employees. But overemployment should also be evaluated from the standpoint of the interests of the person and the conditions of his life. It is known that up to 1/3 of working women are willing to leave their jobs if the husband earns as much as the two spouses earn now. Up to 60% of pensioners work only for material reasons. If these groups of the population were given the economic freedom to choose "to work or not", it would be possible to dramatically reduce the number of people in need of work. However, this problem can be solved over a long period of time. So far, as is known, due to the growth of inflation and the lack of various types of social benefits, the extremely high demand for work remains, which can greatly complicate the problem of jobs in the near future.

Therefore, reducing the demand of the population for jobs, overcoming overemployment of its individual groups on the basis of improving the program of social assistance to women with children, young people who combine work with study, and pensioners should be considered as an indispensable condition for ensuring full employment while accelerating the growth of labor efficiency. We are talking about the socially and economically necessary rearrangement of labor resources between the sphere of work, education and voluntary unemployment.

The democratization of the sphere of employment, the emancipation of the individual person allow us to get away from strictly regulated employment conditions that level the personal interests and professional opportunities of various groups of the working-age population. And the more actively the transition to a variety of employment conditions is carried out, the faster the new labor motivation for high-performance work will appear and the opportunities for full employment will expand.

For the effective transfer of labor between enterprises of various forms of ownership and management, labor regimes, a balanced income policy and regulation of their level with the help of the tax system is needed. The removal of restrictions on wage growth from economic entities should be accompanied by well-thought-out measures of material incentives for employees of those organizations that are funded by the budget. To a large extent, this is due to the promotion of intellectual work (in the field of science, education, medicine, culture).

List of literature:

1. Анохин В.А «Роль государства в населении» (дата обращения 25.04.2020).
2. Клышников В.В «Экономика в производстве и населении страны» (дата обращения 08.02.2021).
3. «Управление и стратегия экономики» <https://strategplann.ru/>.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ АУЫЛШАРУАШЫЛЫҚ МАҚСАТТАҒЫ ЖЕРЛЕРДІ ҰТЫМДЫ ПАЙДАЛАНУ ТУРАЛЫ

Орақбаева Айгерім Бақытжәппіқызы

магистрант,

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық Университеті,
Қазақстан, Нұр-Сұлтан қаласы

Шамишева Нургуль Каршыгаевна

Ғылыми жетекші, э.ғ.к., доцент, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық Университеті,
Қазақстан, Нұр-Сұлтан қаласы

Жер қоршаған табиғи ортаның маңызды объектісі болып табылады, бүкіл адамзаттың өмірін қамтамасыз етудің негізі мен шарты болып табылады

Жер әртүрлі функцияларды орындайды:

- адам өмірінің орны мен жағдайы;
- өндіріс күштерді орналастырудың кеңістіктік негізі;
- қоршаған табиғи ортаның элементі;
- мемлекет аумағының кеңістіктік шегі;
- ауылшаруашылық және орман шаруашылығы өндірісінің материалдық жағдайы мен факторы.

Жер өндіріс құралы ретінде ең үлкен сапаға ие – құнарлылық. Жердің табиғи қасиеттері пайда болу мен эволюциялық дамудың табиғи алғышарты болды. Сондықтан, қол жеткізілген жоғары деңгейге, ену ауқымына және жалғасып жатқан ғылыми-техникалық прогреске қарамастан, жер адамзаттың одан әрі дамуы үшін өзінің функционалды маңыздылығын сақтап қана қоймайды. Ол елді мекендерді, өндірістік объектілерді, байланыс құралдарын салу мен орналастырудың жалғыз кеңістік ортасы ретінде қызмет етуді жалғастыруда [1, б.116].

Жер кез-келген мемлекеттің тағдырында шешуші рөл атқарады, бұл оның пайда болуы мен жұмыс істеу мүмкіндігін анықтайтын фактор.

Белгілі бір жер аумағын білдіретін мемлекеттің кеңістіктік шектері негізінен оның саяси және экономикалық күшін анықтайды.

Сондықтан адамзат тарихында орын алған үлкен және кіші қақтығыстар негізінен жер учаскелерін, олардың табиғи ресурстарын басып алуға, қайта бөлуге деген ұмтылыспен туындады.

Біздің еліміз өз жер ресурстарының ауқымымен мақтана алады. Қазақстан Республикасы Еуразия құрлығының ортасында екі құрлықтың түйіскен жерінде орналасқан, оның аумағы 272,5 млн га құрайды. Республика аумағының бір бөлігі Еуропада, негізгі бөлігі – Азияда орналасқан. Жер алаңы бойынша Қазақстан әлемдегі ең ірі мемлекеттердің ондығына кіреді, ал жермен қамтамасыз ету деңгейі бойынша жан басына шаққанда Австралия мен Канададан кейін әлемде үшінші орынды алады. Бұрынғы Одақ елдерінің жер аумағы бойынша ол Ресей Федерациясынан кейін екінші орында, ал әлемде 9-шы орында.

Қазіргі қоғам үнемі және уақыт өте келе ресурстардың жетіспеушілігімен бетпе-бет келеді. Бұл тұрғыда жер ресурс ретінде ерекше орын алады. Бұл тұрғыда ауыл шаруашылығын дамыту, қалалар салу, жолдарды орналастыру және т.б. жерді басқа ресурстармен алмастыру мүмкін емес.

Осылайша, жер ресурстарын пайдалану процесі жан-жақты басқарылады. Яғни мемлекет белгілі бір шектерде өнеркәсіпке, қалаларға жер бөлуді реттеуге, қалпына келтірілетін жерлердің көлемін көбейтуге, ауылшаруашылық жерлерінің сапасын жақсартуға әсер ете алады.

Жер ресурстарын ұтымды пайдалану және қорғау әрқашан маңызды экономикалық міндет болып қала берді. Осыған орай, жер ресурстарын құқықтық, экономикалық және экологиялық басқарудың жолға қойылған тетіктері, оларды бағалау жүйесі, ынталандыру, жерді ұтымды пайдалану мен қорғау әдістері қажет. Қабылданған заңдарды және басқа да нормативтік актілерді орындау үшін республикада ауыл шаруашылығы кәсіпорындарын қайта ұйымдастыру жөніндегі іс-шаралар жүзеге асырылды, бұл жер пайдалану жүйесінде

өзгерістерге әкеп соқты. Бұл тұрғыда үлкен жұмыс көлемі атқарылды: барлық аудандарда жерді қайта бөлу схемасы жасалды, жерді өзін-өзі басқару органдарының қарамағына беру жүзеге асырылды және т. б.

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің ауданы 201099,5 мың га тең, бұл барлық жер қорының шамамен 74% - ын құрайды. Орташа алғанда республика халқының жан басына шаққанда 18,1 га жер, оның ішінде 13 га ауыл шаруашылығына пайдаланылады. Әлемнің бірде-бір елі мұндай жер резервіне ие емес. Сондықтан да еліміздің аграрлық нарықта басты бағаланатын ресурсы ауыл шаруашылық мақсаттағы жерлер болып табылады. Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің ерекше құқықтық режиміне осы жерлерді алып қоюды шектеу, олардың құнарлылығын сақтауға және арттыруға бағытталған қорғау жатады. Жер қорының құрылымындағы осы санаттағы жерлердің ауданы 108,6 млн.га немесе пайдаланылатын жерлердің 41,3%- ын құрайды. 1991-2005 жылдары ауыл шаруашылығы кәсіпорындарын реформалау кезеңінде республика бойынша ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің ауданы 136,2 млн. гектарға қысқарды, бірақ кейіннен осы санаттағы жерлердің алаңы жыл сайын өсіп, оның жалпы ұлғаюы 2005 жылдан бастап 2020 жылға дейін 26,8 млн. гектарды құраған (Кесте 1)[2, б.25-27].

Кесте 1.

1991-2020 жылдардағы облыстар бойынша ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер алаңының серпіні

Облыс атаулары	1991 ж.	2005 ж.	2019 ж.	2020 ж.	Өзгерістер (+, -)	
					1991 жылдан 2020 жылға дейін	2019 жылдан 2020 жылға дейін
Ақмола облысы	13,6	9.1	10.8	10.8	-2.8	-
Ақтөбе облысы	23,0	7.1	10.7	11.4	-11.6	+0.7
Алматы облысы	15,9	6.8	8.0	8.3	-7.6	+0.3
Атырау облысы	8,9	2.4	3.0	2.8	-6.1	-0.2
Шығыс Қазақстан обл.	22,2	6.0	11.1	11.9	-10.3	+0.8
Жамбыл облысы	11,5	4.6	4.6	4.7	-6.8	+0.1
Батыс Қазақстан обл.	12,9	3.6	7.0	7.2	-5.7	+0.2
Қарағанды облысы	28,4	9.5	15.2	16.3	-12.1	+1.2
Қызылорда облысы	18,9	3.1	2.7	2.7	-16.2	-
Қостанай облысы	18,1	8.2	10.6	10.4	-7.7	-0.1
Маңғыстау облысы	13,9	8.4	5.2	3.3	-10.6	-1.8
Павлодар облысы	10,6	3.2	6.2	6.5	-4.1	+0.3
Солтүстік Қазақстан обл.	9,0	5.8	7.2	7.3	-1.7	+0.1
Түркістан облысы	11,5	4.4	4.2	4.3	-7.2	+0.1
Шымкент қ.	-	-	-	-	-	-
Алматы қ.	-	-	-	-	-	-
Нұр-Сұлтан қ.	-	-	0.8	0.8	+0.8	-
Барлығы	218,4	82,2	106.4	109.0	-109.4	+1.8
Ескерту: ҚР АШМ Жер ресурстарын басқару комитетінің жылдық есебінен алынды						

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер санатында республиканың ауыл шаруашылығына қатысты неғұрлым құнды жерлері бар: 98,0% егістік,оның ішінде 91.1% суармалы, 42.2% көпжылдық екпелер, 48.2% тыңайған жерлер, 45.4% шабындық, оның ішінде 36.3% жақсартылған және 43.4% жайылма суару.

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің құрамындағы егістіктің негізгі алқаптары дәнді өңірлерде - Қостанай (6,2 млн.га), Ақмола (5,9 млн. га) және Солтүстік Қазақстан (4,9 млн. га) облыстарында есепте тұр.

Шөл және шөлейт аймақтарда орналасқан өңірлерде жайылымдық жерлердің неғұрлым ірі алқаптары шоғырланған, атап айтқанда Қарағанды (14,2 млн.га), Ақтөбе (10,2 млн. га), Шығыс Қазақстан (9,7 млн. га), Алматы (6,9 млн. га) және Батыс Қазақстан (5,7 млн. га) облыстарында.

Есептік деректер бойынша шоғырдың ең үлкен аудандары Батыс Қазақстанда (458,0 мың га), Ақмола (292,4 мың га), Ақтөбе (256,9 мың га), Қарағанды (214,1 мың га) және Павлодар (171,0 мың га) облыстарында орналасқан.

Барлық шабындықтардың 50%-дан астамы республиканың үш облысында: Шығыс Қазақстан – 488,7 мың га, Батыс Қазақстан – 467,5 мың га және Қарағанды - 227,2 мың га. ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлердің үлес салмағы республика бойынша 43,2% - ды құрайды, облыстар бойынша 74,2%-дан бастап Ақмола облысы, 74,9% - Солтүстік Қазақстан облысы, 11,6% - ға дейін Қызылорда, 24,6% - Атырау облысы диапазонында ауытқиды[3, б. 19].

Табиғи жағдайлардың әртүрлілігі және фермалардың үлкен мөлшері егіншіліктің ландшафттық жүйелерін дамытуды қажет етеді. Бұл жүйелер аумақты эрозияға қарсы және мелиорациялық ұйымдастыруды, егістік пен жемшөп алқаптарын пайдаланудың ұтымды құрылымын, ауыспалы егіс жүйесін, шабындықтар мен жайылым айналымдарын, түрлі агротехнологияларды енгізуді көздейді. Технология арқылы тауар өндірушілердің күнделікті қызметі жүзеге асырылады.

Жалпы адамзаттың, атап айтқанда, ауылшаруашылық мамандарының негізгі міндеттерінің бірі - жерді тиімді пайдалану жолдарын іздеу. Жерге орналастыру барлық мәселелерді болдырмау үшін саясаттың, жер ресурстарын басқарудың, жерді пайдалану мен қорғаудың негізгі тұтқасына айналуы керек. Нарықтық экономика, жер бетіндегі басқарудың жаңа формалары жер ресурстарын басқару және ұтымды пайдалану бойынша көптеген мәселелерді тудырды.

Сондай-ақ, менің ойымша, жалпы ауыл шаруашылығы өндірісінің тиімділігін арттыру болып табылатын жалпы экономикалық қайта құру мәселелерін қарастыру қажет. Бұған мыналар жатады:

- кредиттік мөлшерлемелерді кеңейтілген өндірісті жүргізуге мүмкіндік беретін деңгейге дейін төмендету;
- ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының мамандануын олардың аймақтық орналасуына қарай нақтылау;
- топырақтың құнарлылығын сақтауды және экономикалық тиімді Ауыл шаруашылығы дақылдарының оңтайлы арақатынасын қамтамасыз ететін егістік алқаптарының құрылымын жетілдіру;
- тыңайған жерлерді қалпына келтіру, оларды пайдалану тиімділігін арттыру;
- жер мониторингін жүргізу.

Мұның бәрі басты байлықты - құнарлы жерлерді сақтауға мүмкіндік береді. Жердің сүйіспеншілікке толы және жұмыс істей алатын иелердің жанында болуына қол жеткізу керек.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Ашбаев Ж.Е. Совершенствование управления земельными ресурсами Казахстана в условиях развития рыночных отношений/ диссертация 2009/524 К, 2009 г.
2. Токбергенова А. Ауылшаруашылық жерлерді басқару мәселелері: Қазақстанның жер ресурстары[Электрондық ресурс].
<https://pps.kaznu.kz/kz/Main/FileShow2/11764/79/3/4080/0/>.
3. Сводный аналитический отчет о состоянии и использовании земель Республики Казахстан за 2020 год. Электронный ресурс.
<http://www.aisgzk.kz/aisgzk/files/Сводный%20аналитический%20отчет%202020.pdf>.

ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕ МАҚАЛАЛАР

БӨЛІМ

«САЯСАТТАНУ»

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІК ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚЫТАЙДЫҢ АЗЫҚ-ТҮЛІК САЯСАТЫНЫҢ ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ

Ерен Сымбат Қырғызбайқызы

магистрант,

Абылай хан атындағы ҚазХҚ және ӘТУ,

Қазақстан, Алматы

Байсултанова Кулипа Чарипкановна

Ғылыми жетекші, саяси ғылымдарының кандидаты, профессор,

Абылай хан атындағы ҚазХҚ және ӘТУ,

Қазақстан, Алматы

Аңдатпа. Азық-түлік қауіпсіздігі ғаламдық мәселелердің бірі және халық саны миллиардтан асқан Қытай елі үшін күрделі мәселе. Алайда, азық-түлік қауіпсіздігі туралы сөз болғанда, көптеген адамдар өндіріс пен азық-түлік қоры жеткілікті болғанша, азық-түлік қауіпсіздігіне қол жеткізіледі деп ойлайды. Бұл біржақты көзқарас. Азық-түлік қауіпсіздігінің маңыздылығын жан-жақты және толық түсіну ғана азық-түлік қауіпсіздігін шынымен қамтамсыз ете алады. Қазіргі уақытта Қытай 90-жылдардың басында көптеген қиындықтарды жеңе отырып, елді азық-түлікпен қамтамасыз ету деңгейіне жетті, бұған мемлекет меншік пен басқарудың жеке нысандарын құру арқылы мемлекет басты рөл атқарған реформалардың арқасында қол жеткізілді. Автор бұл мақалада Қытайдың азық-түлік қауіпсіздігі ішкі факторларға ғана емес, сонымен қатар сыртқы факторларға да байланысты деген пікірді қолдайды. Сонымен қатар, автор 2019 жылы қазан айында шыққан Қытайдың азық-түлік қауіпсіздігіне арналған Ақ құжатта көрсетілген бүгінгі күнгі көптеген мәселелердің шешімін саралауға талпыныс жасаған.

Түйін сөздер: Азық-түлік, азық-түлік қауіпсіздігі, ауылшаруашылық, құжат, тамақтану, астық өндіру, су, жоспар.

Азық-түлік қауіпсіздігі – елдің немесе аймақтың әр тұрғынның өзіне қажет азық-түлік алу қажеттіліктерін қанағаттандыру және төтенше жағдайларға қарсы тұру қабілеті. Оның аймақ, объект, сан, сапа, денсаулық, баға және көлік сияқты көптеген аспектілері бар. Қазіргі заманғы азық-түлік қауіпсіздігінің кем дегенде төрт мәнін қамту керек: азық-түлік қауіпсіздігі, сапа қауіпсіздігі, өңдеу қауіпсіздігі және экологиялық қауіпсіздік. Сандық қауіпсіздік дегеніміз – елде немесе аймақта адамдардың өмір сүруі үшін азық-түлік жеткілікті болу керек. Сапа қауіпсіздігі дегеніміз – үнемі жетілдіріп отыратын диеталық құрылымға және адамдардың тамақтану қажеттіліктеріне жауап беретін пайдалы тағамдардан тұрады. Өңдеу қауіпсіздігі дегеніміз – әркім оны қолжетімді ете білуі керек, әрқашан тиісті тағамды алуы керек. Экологиялық қауіпсіздік – өңделетін жердің сапасы мен экологиялық ортаның бұзылуына тамақ өндірісі себеп болмайтындығын қамтамасыз етуі керек. Экологиялық қауіпсіздік болашақтағы азық-түлік қауіпсіздігімен байланысты болғандықтан және қазіргі кездегі азық-түлік

қауіпсіздігі жағдайын көрсете алмайтындықтан, ол, әдетте, азық-түлік қауіпсіздігі тұжырымдамасында ерекше көрініс таппайды.

Азық-түлік қауіпсіздігі – бүкіл әлемдегі бейбітшілік пен дамудың маңызды кепілі, бүкіл адамзатқа ортақ болашағы бар қоғамдастық құрудың маңызды негізі және ол тұрақты даму мен адамзаттың болашағына қатысты болып табылады. Азық-түлік қауіпсіздігі мәселесі ұзақ уақыттан бері жаһандық тақырып ретінде халықаралық назар аударып келеді. Бұл қазіргі таңдағы экономикалық және саяси қатынастардың өзара тәуелді әлемінде жаһандық деңгейдегі мәселе ретінде қарастырылуы керек. Халықты азық-түлікпен қамтамасыз ету әлеуметтік-экономикалық міндет болғандықтан, Қытай үшін бұл мәселені шешу үлкен маңызға ие. Әлемнің ең дамушы елі және жауапты держава ретінде Қытай әрқашан жаһандық азық-түлік қауіпсіздігін сақтауда белсенді күш болды. Қытай жаһандық азық-түлік қауіпсіздігін басқаруға белсенді қатысады, халықаралық алмасу мен ынтымақтастықты нығайтады, көпжақты сауда жүйесін мықты қорғайды, 2030 жылға дейінгі тұрақты даму күн тәртібін жүзеге асырады және жаһандық азық-түлік қауіпсіздігін сақтауға және жалпы дамуға ықпал етеді.

Ұлттық шарттар мен азық-түлік жағдайларына сүйене отырып, Қытай инновациялық даму, үйлестіру, ашықтық пен ортақтастықтың жаңа даму тұжырымдамасын жүзеге асыра отырып, сапалы даму талаптарын түсініп, ұлттық азық-түлік қауіпсіздігі стратегиясын жүзеге асыра отырып, қытайлық ерекшеліктермен азық-түлік қауіпсіздігі жолына түсті [2, 23 б.].

Қазіргі уақытта азық-түлік қауіпсіздігі туралы бірнеше қарама қарсы пікірлер кездеседі. Бірінші топ тамақ неғұрлым көп болса, соғұрлым қауіпсіз болады деген тұжырым жасайды. Әрине, жеткілікті мөлшерде астық өндірісі азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады. Алайда, нарықтық экономика жағдайында азық-түліктің күрт артық болуы бағаның төмендеуіне, тіпті олардың құнынан ауытқуына әкеледі. Мұның салдары – астық бағасының төмендігі фермерлерге зиян тигізеді, фермерлер астық өндіруден бас тартады, ал егістік алқаптары қаңырап қалады. Демек, егер азық-түлікке деген сұраныс ұзақ уақыт бойы сұраныстан асып кетсе, бұл болашақта азық-түлік қауіпсіздігіне жасырын қатерлер тудырады. Екіншілері астық қоры көп болса, тамақтың азайуының тәуекелділігі аз болады деген пікір айтады. Азық-түлікпен қамтамасыз ету ақыр соңында ұлттық және жергілікті қаржы ресурстармен қамтамасыз етілетіндігі барлығына мәлім [1, 79 б.].

Азық-түлік қоры қауіпсіздіктің нақты деңгейінен асып түседі, бұл қаржы ресурстарының ысырап болуына әсер етеді. Бұл тек бір ғана мәселесі болып табылады. Екінші мәселе астық қорын сұрыптап, нарыққа шығару керек болады. Егер шектен тыс орталықтандырылған утилизация болса, онда бұл сөзсіз нарыққа әсер етеді, астық бағасының төмендеуіне әкеліп соқтырады, осылайша астық өндірісінің қысқаруы астықтың болашағы болады. Тағы бір үшінші мәселе, ұлттық резерв барда, ешқандай да аштық болмайды. Шын мәнінде, азық-түлік дағдарысы пайда болған кезде ұлттық азық-түлік қоры белгілі бір уақыт аралығында тек белгілі бір қор қорын ғана сақтай алады. Қалған топтар төтенше жағдайларға көмек көрсету үшін тек әлеуметтік тамақтану көздеріне сене алады. Егер тағы бір үлкен табиғи апат орын алса, астық өндірісі төмендеп, қоғамда азық-түлік тапшылығы туындайды [7]. Сондықтан бір ғана ұлттық азық-түлік қоры жеткіліксіз.

1970 жылдары Қытай халқының көп адамның өмірін алған астық мәселесімен тап болғанын еске түсіруге болады. Сонымен қатар, көптеген қытайлықтар созылмалы тамақтанудан зардап шекті. Соңғы 30 жылда қажырлы еңбек пен үздіксіз күш салудың арқасында, Қытай елі кедейлікке негізделген азық-түлікпен өзін-өзі қамтамасыз етуге қол жеткізді. Ол 1,4 миллиард халықтың азық-түлік мәселесін шешіп қана қоймай, сонымен қатар, тұрғындардың өмір сүру деңгейі мен тамақтану деңгейін едәуір жақсартты [5, 113 б.].

Қытайда азық-түлік қауіпсіздігі мәселесі 90-жылдардың басында қарастырыла бастады. 1990 жылдардың басында Қытай егіншілік құрылымын әртараптандырып, егістік жерлерді ормандар мен жайылымдармен алмастырды, бұл егістік алқаптарының азаюының басты себебі болды. Сонымен қатар, Қытайда индустрияландыру процесінің жеделдеуіне байланысты көптеген ауылшаруашылық жерлері мемлекеттік және жеке кәсіпорындар салуға пайдаланылды.

Қытайда егістік алқаптарының аумағы едәуір қысқарды, сонымен қатар табиғи апаттардың салдарынан егістік жерлердің бір бөлігі пайдаланудан алынды [7].

Сол кезеңде индустрияландыру процесінің жеделдеуіне және урбанизацияның қарқынды жүруіне байланысты көптеген шаруалар жұмыс іздеп қалаларға жүгірді. Нәтижесінде ауылдағы жұмыс күші күрт төмендеді.

Сонымен қатар, елде халық табысының өсуімен азық-түлікті әртараптандыру тенденциясы байқалады, азық-түлік шикізатына деген сұраныс та едәуір өсті. Қытайдың азық-түлік қорына төнген қауіп тез арада шешуді талап етті.

Азық-түлік қауіпсіздігі ұлттық қауіпсіздіктің негізі болғандықтан, Қытай басшылығы тәуелсіз азық-түлік саясатын ұстанады. Көптеген Азия, Африка және Оңтүстік Америка елдеріндегі азық-түлікке деген бағаның өсуі және оның жетіспеушілігі бүкіл әлемде толқулар туғызды.

2012 жылғы партияның 18-ші ұлттық съезінен кейін Си Цзиньпинмен бірге партияның Орталық Комитеті азық-түлік қауіпсіздігін ел менеджментінің басты басымдығына айналдырды, азық-түлік қауіпсіздігінің жаңа тұжырымдамасын ұсынды, ұлттық азық-түлік қауіпсіздігі стратегиясын негізгі, ішкі, өндірістік қуаттылықты, қалыпты импортты және ғылыми-техникалық қолдауды қамтамасыз етті және Қытай сипаттамасымен азық-түлік қауіпсіздігіне жол ашты [4, 17 б.].

2019 жылы 14 қазанда Қытай Халық Республикасының Мемлекеттік кеңесі «Қытай елінің азық-түлік қауіпсіздігі» атты Ақ құжатты жариялады. Аталмыш құжат алты бөлікке бөлінген: алғысөз, Қытайдың азық-түлік қауіпсіздігі жетістектері, қытайлық ерекшеліктерімен азық-түлік қауіпсіздігіне жол, сыртқы әлемге және халықаралық ынтымақтастыққа ашықтық, болашақ перспективалар мен саяси ұсыныстар және қорытынды ескертулер.

«Ақ құжатқа» сәйкес, соңғы 70 жыл ішінде Қытай Коммунистік партиясының басшылығымен, қажырлы еңбек пен қажымас күш-жігермен Қытай өзінің әлсіз ауылшаруашылық базасы мен өз халқының кедейлігі негізінде негізгі азық-түлікпен өзін-өзі қамтамасыз етуге қол жеткізді, 1,4 миллиардқа жуық адамның тамақтану мәселесін сәтті шешіп қана қоймай, сонымен қатар өз тұрғындарының өмір сүру сапасы мен тамақтану деңгейін едәуір жақсартты, азық-түлік қауіпсіздігі саласында керемет жетістіктерге жетті.

Құжатта азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету және елдің азық-түлік саласындағы халықаралық ынтымақтастығын кеңейту жөніндегі күш-жігері нақтыланған. Ақ құжат ұлттық азық-түлік қауіпсіздігінің стратегиялық позициясын бірінші кезектегі міндет ретінде атап, дамудың халыққа бағытталған ойларын жүзеге асырады, ұлттық азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі үлкен жетістіктерге баса назар аударады. Сондай-ақ, бұл Қытай Коммунистік партиясының басшылығымен жұмысы жақсарту үшін өз күшіңізге сене алатындығыңызға деген стратегиялық сенімділікті атап көрсетеді.

Ресми құжатта бірқатар сенімді мәліметтер келтірілген. Мысалы, 650 миллион тоннадан асатын екі маңызды көрсеткіш бар: біріншіден, жалпы астық өндірісі 2015 жылдан бастап 650 миллион тоннадан астам деңгейде тұрақтанды; екіншіден, 2018 жылы елдің астық қоймаларының жалпы стандартты сыйымдылығы 670 тоннаны құрайды [3, 21 б.]. ҚХР азық-түлік пен киімнің жеткіліксіздігінен жан-жақты өркендеуге тарихи секіріс жасады, бұны керемет жетістік деп айтсақ болады және әлемнің дамуына үлкен үлес қосты. Сонымен қатар, Қытай үкіметі әлем халқының шамамен бестен бір бөлігін құрайтын кедей адамдар «екі уайым мен үш кепілдікке» қол жеткізгендігін ұмытпайды, оның біріншісі – «тамақ мәселесі жөнінде алаңдамау», бұл әлемдегі кедейлікпен күресу тарихындағы ерлік болып табылады.

Аталмыш құжат, сонымен қатар, қытайлық ерекшеліктермен азық-түлік қауіпсіздігі жолын жүйелі түрде нақтылайды және халықаралық қауымдастықтың Қытайдың азық-түлік қауіпсіздігі күн тәртібіне өз үлесін қосады. Партияның 18-ші ұлттық съезінен бастап Си Цзиньпин бастаған партияның орталық комитеті азық-түлік қауіпсіздігі саласындағы теориялық инновацияларды, институционалдық инновацияларды және практикалық жаңашылдықтарды ілгерілетіп отырып, ұлттық азық-түлік қауіпсіздігі стратегиясын жасады. Астық өндірісінің

куаттылығын үнемі арттыру, астық өсіруге деген ынта-ықыласты қорғау және жұмылдыру, астық нарығының жүйесін жаңарту және жетілдіру, ұлттық макро бақылауды жетілдіру, астық өнеркәсібінің экономикасын қарқынды дамыту, астық ғылымы мен технологиясының жан-жақты инновациялық жүйесін құру және нығайтуға тырысу, қытайлық ерекшеліктерімен азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету, әлемге қытайлық жоспарларды шығару жолымен басқару және заңға сәйкес азық-түлік қауіпсіздігін сақтау сияқты міндеттерді алдыға қойды.

Ақ құжат, сонымен бірге, болашақ қауіпсіздік саясатына үміт артады және барлық тараптарға азық-түлік қауіпсіздігін дамыту үшін орнықты және тұрақты күтулер ұсынады. Құжатта көрсетілген кейбір тармақтарға тоқталып кетсек.

Азық-түлік өндірісінің әлеуетін тұрақты түрде арттыру. Өңделген жерді қорғаудың қызыл сызығын қатаң сақтаңыз. Жерді пайдаланудың ұлттық жоспарын жүзеге асыру, өңделген жерлердің, әсіресе әр түрлі ғимараттарға арналған сапалы өңделген жерлердің пайдалануын қатаң бақылауда ұстау, құрылыс жерлерінде «қойма байланыстарын арттыру» механизмін жетілдіру, егістік жерлерді пайдалану мен өтемақы саясатын жүзеге асыру және 120 миллион гектар егістіктің қызыл сызығын қатаң сақтау. Тұрақты негізгі ауылшаруашылық жерлерін арнайы қорғау енгізіліп, 103 миллион гектардан астам тұрақты негізгі ауылшаруашылық жерлері бөлінді. Қазіргі кезде республикада егістік алқаптың ауданы 134,88 миллион гектарды құрайды, бұл 1996 жылмен салыстырғанда 4,8 миллион гектарға артық, ал дәнді дақылдардың егіс алқабы 117 миллион гектардан асып жетті, бұл 1996 жылмен салыстырғанда шамамен 4,5 миллион гектарға артық, ол азық-түлік өндірісінің негізін қалады [9].

Өңделетін жерлердің сапасын арттыру және қоршаған ортаны қорғау. Жоғары стандарттары бар ауылшаруашылығы алқаптарын салудың ұлттық жалпы жоспарын іске асыру, егістік жерлердің санын, сапасын және экологиясын қорғауға ықпал ету, өнімділігі төмен және орташа ауыл шаруашылығы алқаптарын қайта құру және жоғары стандарттары бар, құрғақ және су тасқынына кепілдік берілген, тұрақты және жоғары өнімді, экологиялық таза шоғырланған, аралас жерлер құру. 2011 жылдан бастап 42,6 миллион гектардан астам жоғары сапалы ауылшаруашылық жерлері салынды [8, 22]. Жобалық аймақтағы өңделетін жердің сапасы бір немесе екі сыныпқа жақсарды. Дәнді дақылдардың әр гектарынан алынатын өнімі шамамен 1500 кг-ға артты, астық өндірудің қуаты жақсарды. Топырақты сынауды және тыңайтқышты енгізу, өңделген жердің сапасын үнемі жақсарту үшін сабанды егістікке қайтару, жасыл тыңайтқыштар отырғызу, органикалық тыңайтқыштардың мөлшерін көбейту және топырақтың құнарлылығын арттыру сияқты күрделі көмекші технологияларды кеңінен тарату. Мелиорациялау және өңделген жерлерді ұлғайту жоспарын жүзеге асыру, сондай-ақ ауыспалы егіс жүйесі мен тыңайған жерлердің пилоттық жобаларын жүзеге асыру. Химиялық тыңайтқыштар мен пестицидтердің қолданылуын бақылауды, мақсатты емес көздерден ластануды біртіндеп жоюды және экологиялық ортаны қорғауды жалғастыру.

Дәнді дақылдарды өндірудің функционалды аймақтарын және маңызды ауылшаруашылық өнімдерін өндірудің қорғау аймақтарын құру. Негізгі функционалдық аймақтарды жоспарлау және кірісті ауылшаруашылық өнімдерін орналастыру негізінде, сондай-ақ тұрақты негізгі ауылшаруашылық жерлері негізінде астық өндірудің функционалдық аймақтарын және маңызды ауылшаруашылық өндірісінің қорғау аймақтарын белгілеу. Күріш, бидай және жүгері сияқты дәнді дақылдар өндірісі үшін 60 миллион гектар функционалдық аймақ, соя және рапс сияқты маңызды ауылшаруашылық өнімдерін өндіру үшін шамамен 15 миллион гектар қорғаныс аймақтары бөлінеді. Аймақтық жоспарды және факторлардың жиынтығын оңтайландыру, ауылшаруашылық құрылымын түзетуді жеңілдету, ауылшаруашылық өнімдерінің сапасы мен тиімділігі мен нарықтық бәсекеге қабілеттілігін арттыру және маңызды ауылшаруашылық өнімдерімен, әсіресе астықпен тиімді қамтамасыз ету.

Су ресурстарын пайдалану тиімділігін арттыру. Суды үнемдейтін сумен жабдықтау бойынша бірқатар ірі су үнемдейтін жобаларды құру, суды үнемдейтін суару технологиялары мен өнімдерін толық көлемде дамыта отырып, құбырды суару, жаңбырлатып суару және т.б. сияқты суды үнемдейтін суару технологияларын қарқынды түрде алға жылжыту. Қолдауға

арналған суару алқаптарының және суды үнемдеудің заманауи және тиімді реформаларының үздіксіз құрылысын жеделдету, ауылшаруашылық жерлеріндегі суды үнемдейтін шағын құрылыстардың сапасын көтермелеу, ауылшаруашылығы өндірісінде су ресурстарын ғылыми және тиімді пайдалану.

Жоспарлау мен көшбасшылыққа назар аудару. «Қытай Халық Республикасының 13-бесжылдық ұлттық экономикалық және әлеуметтік даму жоспарының контуры», «Ұлттық азық-түлік қауіпсіздігінің орта және ұзақ мерзімді жоспарының нұсқасы (2008-2020ж.ж.)», «Астық өндірістік қуатын ұлттық түрде 100 миллиард фунт стерлингке арттыру жоспары (2009-2020ж.ж.)», «Қытайдың азық-түлік және тамақтануды дамыту бағдарламасы (2014-2020ж.ж.)», Ауылшаруашылығын тұрақты дамытудың ұлттық жоспары (2015-2030ж.ж.), «Ұлттық жерге орналастыру жоспары (2016-2030ж.ж.)», «Ауылдың жаңғыруының ұлттық стратегиялық жоспары (2018-2022ж.ж.)», «Астық өнеркәсібін дамытудың 13-бесжылдығы» және басқа да даму жоспарлары, әртүрлі деңгейлерден мақсаттар қойып, шараларды нақтылау, ауылшаруашылығын дамыту, жаңғырту бағыттарын айқындау, астық өнеркәсібі мен тамақтану, сонымен қатар ұлттық тамақ өнімдерін көпжақты қорғау [4].

Аграрлық ғылым мен техниканың қолданылуына ықпал ету. 2018 жылы ауылшаруашылығы ғылымы мен техникасының үлесі 1996 жылғы 15,5%-дан 42,8 пайыздық тармаққа ұлғайып, 58,3%-ға жетті. Ғылыми тыңайтқыш, суды үнемдейтін суару, көгалдандырудың алдын алу және бақылау технологиялары кеңінен насихатталды. Үш негізгі азық-түлік дақылдарына – күрішке, бидайға және жүгеріге пестицидтер мен тыңайтқыштарды пайдалану деңгейі сәйкесінше 38,9%-ға және 38%-ға жетті, сонымен қатар, аурулардың жәндіктер мен арамшөптердің өлімі де айтарлықтай төмендеді. 2004 жылдан бастап жоғары өнімді астыққа арналған ғылыми-технологиялық жоба жүзеге асырылды, 1276 жоғары өнімді ғылыми-технологиялық өрістер, негізгі, демонстрациялық және радиациялық алаңдар салынды. Дәнді дақылдардың жалпы жиналымы 130 миллион тоннаға өсті, ал жобалық аймақтағы өнім бірлігінен түсімнің өсуі орташа республикалық деңгейден 2,3 есеге жетті. Ауылшаруашылық ғылымдары мен технологияларын танымал ету және қолдану астық өндірісін арттыруда оң рөл атқарды.

Ұлттық азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында Қытай Дүниежүзілік сауда ұйымының ережелерін қатаң сақтайды және Қытайдың Дүниежүзілік сауда ұйымына кіруіне байланысты міндеттемелерін орындайды және Қытайдың үлкен астық нарығын азық-түлік өндіретін ірі елдермен белсенді түрде бөліседі. 2018 жылы соя мен басқа да майлы дақылдар мен азықтарды қоса алғанда, астық импортының жалпы көлемі 115,56 миллион тоннаны, ал жалпы экспорт 3,67 миллион тоннаны құрады, бұл 1996 жылмен салыстырғанда тиісінше 944,9%-ға және 171,09%-ға артты. Соя импортының жалпы көлемінен 88,1 миллион тоннаны, астық және астық ұны 20,48 миллион тоннаны құрады, бұл сол жылы астық саудасының әлемдік көлемінің 5%-ын құрайды.

Қытай 60-тан астам елмен және халықаралық ұйымдармен азық-түлік және ауылшаруашылығы саласындағы ынтымақтастық туралы 120-дан астам көпжақты және екіжақты келісімдерге, карантиндік азық-түлік өнімдерінің импорты мен экспорты туралы 60-тан астам хаттамаға қол қойды, 140-тан астам елмен және аймақтармен ауылшаруашылық ғылыми-техникалық алмасулар мен экономикалық ынтымақтастық қатынастарын орнатты, сондай-ақ 50-ден астам елмен және өңірлермен екіжақты ауылшаруашылығы ынтымақтастығы бойынша жұмыс тобын құрды. Қытай әрқашан Африкадағы ауылшаруашылық дамуы мен азық-түлік қауіпсіздігін қолдауды Африкамен ынтымақтастықтың басым бағыты деп санады. 2016 жылғы жағдай бойынша Қытай 50-ден астам Африка елдеріне 500-ге жуық ауылшаруашылық көмек жобаларын, соның ішінде ауылшаруашылық өсіру, астық сақтау, ауылшаруашылық техникасы саласындағы кешенді жобаларды, техникалық көмек жобаларын, материалдық жобаларды және т.б. жүзеге асыруға көмектесті [6, 135 б.]. 2013 жылдан бастап Қытай «Бір белдеу және бір жол» құрылысын белсенді түрде ілгерілетіп, қатысушы елдермен сауда-экономикалық ынтымақтастық қатынастарын орнатты және астық саласындағы ынтымақтастықты ілгерілетті.

Қазіргі уақытта Қытайдағы астық өнімділігі, мол қорлар, тиісті ұсыныс, нарықтық тұрақтылық, азық-түлік қауіпсіздігі жағдайы жақсаруда. Алдағы уақытта Қытайда азық-түлік қауіпсіздігі мүддесіне ұлттық қорғаныс шебін құру үшін өз күштеріне сенім артуға жағдай, қабілет және сенімділік бар. Ауылшаруашылық өнімдерін жеткізуде құрылымдық қайта құруларға әлі де көп мүмкіндік бар, сонымен қатар азық-түлік саласындағы ғылыми-техникалық жетістіктерге, өнімділікті арттыруға, шығындар мен қалдықтарды азайтуға және азық-түлікке жатпайтын өнімдерді пайдалануға үлкен мүмкіндік бар. Астықтың жеткілікті қоры нарықтағы астықпен қамтамасыз етуге және негізгі нарықтық тұрақтылыққа кепілдік бере алады, заманауи астық сақтау және логистикалық жүйе астық жеткізудегі шиеленістің аймақтық кезеңінің пайда болуына жол бермейді, ал нарықтық механизм сорттық құрылымдағы қайшылықтарды шешудің толық рөлін атқара алады.

Қазіргі уақытта Қытайдағы азық-түлік қауіпсіздігі жағдайы жақсаруды жалғастыруда, бірақ орта және ұзақ мерзімді перспективада азық-түлікке деген сұраныс пен ұсыныс тығыз тепе-теңдікте қалады. Ұлттық азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету – мәңгілік тақырып, сондықтан бұл мәселенің кез-келген жағдайда әлсіремеуі керек.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1 А.А. Кравченко. О.О. Сергеева. Политика Китая в области обеспечения продовольственной безопасности: модернизация аграрной сферы // Азиатско-Тихоокеанский регион: экономика, политика, право. – 2014. – №3-4 (16). – 75-87 б.
- 2 В.Л. Ерохин. Гао Тяньмин. Продовольственная безопасность Китая: современное состояние и стратегические ориентиры // Маркетинг и логистика. – 2019. – №5 (25). – 12-32 б.
- 3 И.Н. Белова. В.А. Тихомирова. Особенности обеспечения продовольственной безопасности КНР на современном этапе // Международная торговля и торговая политика. – 2019. – №2 (18). – 16-24 б.
- 4 Сун Хунюань. Как обеспечить продовольственную безопасность Китая. Справочник партийных и государственных кадров 000.003 (2015): 17-18 б. Электронды ресурс: <https://www.ixueshu.com/document/224ed3291be9ef35318947a18e7f9386.html>.
- 5 Хэ Цзе. Продовольственная безопасность Китая // Современное научное знание: теория, методология, практика / МНИЦ «Наукосфера». Смоленск, 2019. 113-115 б.
- 6 Цюань Шивэнь. Юй Сяохуа. Система сельскохозяйственной политики Китая и ее международная конкурентоспособность. Reform, 2016, 000 (011): 130-138 б.
- 7 Чжоу Бо. Исследование факторов, влияющих на продовольственную безопасность Китая на основе устойчивого развития сельского хозяйства. Шэньянский сельскохозяйственный университет, 2015. Электронды ресурс: <https://www.ixueshu.com/document/cc89624feb8e36ab65699c0fc75306c2318947a18e7f9386.html>
- 8 Чжоу Чжоу. Ши Ци. Множественные цели, внутренние противоречия и циклы изменений на основе анализа эволюции продовольственной политики Китая. Сельская экономика, 2017, 06 (№ 482): 17-24 б.
- 9 TrendEconomy. Қытайдың егістік алқаптарының аумағы. Электронды ресурс: https://trendeconomy.ru/data/wdi/CHN/AG_LND_ARBL_HA.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МЕН ҚЫТАЙ ХАЛЫҚ РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АҚПАРАТТЫҚ ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ САЯСАТЫ ҚАЛЫПТАСУЫНЫҢ САЯСИ-ҚҰҚЫҚТЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ

Әбдуали Ардақ Алданазарқызы

магистрант,

Абылай хан атындағы Қазақ Халықаралық қатынастар және әлем

тілдері университеті,

Қазақстан, Алматы

Омарова Мадина Аманбайқызы

Ғылыми жетекші, тарих ғылымдарының кандидаты,

Абылай хан атындағы Қазақ Халықаралық қатынастар

және әлем тілдері университеті,

Қазақстан, Алматы

Аннотация. Қазіргі біз өмір сүріп отырған заманды ақпараттық деп атайды, ақпарат қоғам өмірінде, оның әрбір іс-әрекетіндегі маңызды бір элемент болып табылады. Заман талаптарына сай ақпараттық қоғамды құруға жаһанданудың әсерлерін басқару мәселелері оларды сезіну, түсіндіру және тиімді түрде шешу мүмкіндіктері үшін дәстүрлі емес ұстанымдарды белсенді іздеуді талап етеді. Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы болашақтары бекем, елдік үміттері ақталмай қалмас мемлекеттер. Екі ел арасында орнатылған стратегиялық ынтымақтастық ақпараттық қауіпсіздік саласында да үлкен жетістіктерге жетті. Мақалада Қазақстан мен Қытайдың ақпарат кеңістігі қарастырылып, ақпараттық қауіпсіздік бойынша қабылданған заңнамалық құжаттарға талдау жасалынып, жекеленген ұсыныстар тағайындалды.

Кілт сөздер: Қазақстан Республикасы, Қытай Халық Республикасы, ақпараттық қауіпсіздік, киберқауіпсіздік, саяси-құқықтық акт.

Кіріспе. Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің 1997 жылы халыққа жасаған Жолдауында ұлттық қауіпсіздіктің ұзақ мерзімде басым мәселе болғандығын және өз қатарында ақпараттық қауіпсіздік ұлттық қауіпсіздіктің негізгі аспектілерінің бірі болуын атап өткен болатын. Елбасы кейінгі жолдауларында және Қауіпсіздік кеңесінің отырыстарында да экономикалық және ақпараттық қауіпсіздікті дамыту қажеттілігін атап өтті.

Кез-келген елдің ұлттық қауіпсіздігі мемлекет қызметінің саяси-экономикалық және басқа да салаларында ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз етумен тікелей байланысты [7].

Осыған мысал ретінде, Қытай Халық Республикасы мен Қазақстан Республикаларында қабылданған Заңнамалық актілерде ақпараттық қауіпсіздік деп мемлекеттің ақпараттық ресурстарының, сонымен қатар ақпараттық саладағы жеке адам мен қоғамның мүдделерінің қорғалуының жай күйі танылады.

Ақпараттық қауіпсіздік мәселесі халықаралық қауымдастықты түгелдей толғандыратын мәселе, сол себепті осы салада әлем елдерімен ынтымақтасу, оның ішінде қасымыздағы көршіміз – Қытаймен тәжірибе алмасу Қазақстан үшін өзекті мәселелердің біріне айналды.

Екі ел арасындағы бұл саладағы ұқсастық ретінде екі елде де қабылданған заңнамалық актілерге сәйкес мемлекеттің ақпараттық қауіпсіздігін қамтамасыз ету ақпарат алу саласында адам мен азаматтың конституциялық құқықтары мен бостандықтарын іске асыруға қабілетті ұйымдастырушылық, техникалық, бағдарламалық, әлеуметтік тетіктерді қамтитын кешенді көзқарасты пайдалануды, оны конституциялық құрылыстың мызғымастығын, мемлекеттің аумақтық тұтастығы мен егемендігін, саяси, экономикалық және әлеуметтік тұрақтылықты, ақпараттық қауіпсіздік саласында өзара тиімді халықаралық ынтымақтастықты дамытуды талап етеді.

Мақала мақсаты – Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасының ақпараттық қауіпсіздік саласындағы саяси-құқықтық аспектілерді анықтау.

Осы мақсатқа орай, мақаланың алдына мынадай **міндеттер** қойылады:

- Қазақстан Республикасының ақпараттық қауіпсіздік саласында қабылданған Заңнамалық актілерге талдау жасау;
- Қытай Халық Республикасының ақпараттық қауіпсіздік саласында қабылданған Заңнамалық актілерге талдау жасау;
- Екі елдің ақпараттық қауіпсіздік салаларындағы кемшіліктерді ескере отырып, жекелеген ұсыныстар тағайындау.

Әдістер. Бұл мақаланы жазу барысында жинақтау, жүйелеу және тарихи-салыстырмалы талдау әдістері қолданылды.

Тарих. Ақпараттық қауіпсіздіктің тамыры тереңде жатыр, себебі бұл мәселе байланыс құралы пайда болған сонау көне заманнан-ақ елдердің ішкі-сыртқы саясатын жүргізудің маңызды тетігі болған. Ақпараттық қауіпсіздікті қорғау әр заманның өз мүмкіндіктері мен шарттарына сай жүзеге асырылып отырды. Хат алмасу ісіндегі қарапайым жеке мөр қоюдан бастап, пошта байланысының дамуымен шифрлеу, қайта шифрлеу, криптография сынды әдістер дамыды. Телекоммуникациялардың, компьютерлік технологиялардың дамуы, өз кезегінде, ақпараттық қауіпсіздік мәселесін алғашқы міндеттер қатарына шығарды. Өйткені біртұтас Интернет желісімен байланысқан компьютерлер электрондық бизнес дамуының алғышарты болды. Нәтижесінде түрлі халықаралық лаңкестік секілді трансұлттық қылмыс түрлерінің пайда болуы әлем елдерінің ақпаратты қорғаудың тиімді әдістерін табуға, олардың аталмыш салада ынтымақтасуына ықпал жасады.

Зерттеу нәтижелері. Қазіргі таңда ақпараттық қауіпсіздік қолданыстағы жаңа ұғымдардың бірі ретінде қабылданады. Алайда ғылымда, әсіресе, заңнамада ХХ ғасырдың соңынан бастап-ақ қолданысқа енген. Әлеуметтік, экономикалық, саяси, әскери және қоғам мен мемлекеттің басқа да салаларындағы ақпараттандыру және ақпараттық технологиялардың қарқынды дамуы өзімен бірге ақпараттық ресурстарға қол сұғушылыққа әкеп соқтырды. Ақпараттық даму, ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мемлекет алдында тұрған басым міндеттердің бірі болып табылады [4].

2020 жылдың 26 қыркүйегінде Қазақстанның Тұңғыш президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың төрағалығымен өткен Қауіпсіздік кеңесінің отырысында аталмыш мәселе күн тәртібінің бірінші сұрағы ретінде қарастырылды. Мәселені қозғай отырып, Елбасы: «Қазіргі таңда дәстүрлі бұқаралық ақпарат құралдарына қарағанда Интернет, оның ішінде әлеуметтік желілер басым. Бір жағынан, бұл жақсы үрдіс. Интернетте танымдық және ағартушылық ақпарат көп. Екінші жағынан, кибер-қауіпсіздікке байланысты қатерлер де баршылық. Бұл мәселеде басқа елдермен тәжірибе алмасу қажет. Осы бағытта дамуды қолдай отырып адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету маңызды» - деген болатын.

Ақпараттық қауіпсіздік сұрақтары қазіргі таңда ақпараттық технологиялар мен әлемдік ақпараттық желілердің дамуына байланысты ең өзекті мәселеге айналып отыр. Ол бір жағынан ақпараттық саланың қарқынды дамуын және бұл саладағы әлемдік көшбасшылық үшін бәсекелестікті туындатады, ал екінші жағынан – қылмыстық әлем өкілдері үшін экономикалық, саяси, әскери немесе мәдени қысым көрсетудің тағы бір саласы ретінде орнады.

Қазақстан Республикасының 2012 жылғы 6 қаңтардағы Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздігі туралы заңында ақпараттық қауіпсіздік ұғымына мынадай анықтама берілген: «Ақпараттық қауіпсіздік – елдің орнықты дамуы және ақпараттық тәуелсіздігі қамтамасыз етілетін, ақпарат саласындағы нақты және ықтимал қауіп-қатерлерден Қазақстан Республикасы ақпараттық кеңістігінің, сондай-ақ адамның және азаматтың құқықтары мен мүдделерінің, қоғам мен мемлекеттің қорғалуының жай-күйі». Заңда көрсетілген 6 қауіпсіздік түрінің бірі ретінде аталған ақпараттық қауіпсіздікті сақтау – ол ұлттық тәуелсіздігімізді, қазақ қоғамы мен мемлекеттігін сақтаудың кепілі іспеттес [9]. Сондықтан ақпараттық қауіпсіздік мәселесі еліміздің тек ішкі емес, сондай-ақ сыртқы саясатымен тығыз байланысты.

Ақпараттық қауіпсіздіктің мақсаты – азаматтардың, қоғамның және мемлекеттің теңдестірілген мүдделерінің жиынтығымен айқындалатын, ақпараттық саладағы мемлекеттік мүдделерді қорғау болып табылады.

Ақпараттық саладағы әр жеке тұлғаның мүдделерінің мәні олардың ақпараттық қолжетімділікке, ақпаратты заңнамамен тыйым салынбаған қызметті жүзеге асыру үшін пайдалануға, дене, рухани және зияткерлік дамуға асыру үшін пайдалануға, руда, сондай-ақ, жеке қауіпсіздікті қамтамасыз ететін ақпаратты қорғауда.

Ақпараттық саладағы қоғамның мүдделерінің мәні ақпараттық саладағы азаматтардың мүдделерін қамтамасыз етуде, демократияны нығайтуда, құқықтық әлеуметтік мемлекетті құруда және рухани жаңаруда.

Ал біз қарастыратын, ақпараттық саладағы мемлекеттің мүддесіне келетін болсақ, мемлекеттің мүдделерінің мәні мемлекеттің ақпараттық инфрақұрылымының үйлесімді дамуы, адамның және азаматтың ақпарат алу және оны конституциялық құрылымның, егемендіктің және аумақты бүтіндіктің, саяси, экономикалық және әлеуметтік тұрақтылықты қамтамасыз етуде, заңдылық пен құқықтық тәртіпті сөзсіз қамтамасыз етуде және өзара тең-тиімді халықаралық ынтымақтастықты дамытуда [2].

Ұлттық деңгейде іргелі және жетекші идеялар ақпараттық ресурстар мен ақпараттық жүйелердің қорғалуын қамтамасыз етуге бағытталған ұйымдастырушылық, құқықтық жән техникалық шаралар жүйесін қамтитын тұжырымдамалық, доктриналық және нормативтік құжаттарда көрініс табады.

Ақпараттық қатынастардың қарқынды дамуы, ақпарат алмасудың жаңа әдістері мен тәсілдерінің пайда болуы, ақпараттың жеке тұлға, қоғам және мемлекет өміріндегі рөлінің өсуі, мемлекеттік басқару мен реттеудің ақпараттық құралдарының дамуы - осының бәрі нормативтік құқықтық базаны құру мен үнемі жетілдіруді талап етеді. Қазіргі кезде құқықтың ең жаңа күрделі саласы - ақпараттық құқық қалыптасып, жүйеленіп жатыр. Өкінішке орай, Қазақстанда бұл құқық саласы белгілі бір нормативті сегменттің болғанына қарамастан, өз дамуын енді бастап, бірақ әлі күнге дейін тиісті ғылыми негіздемелер мен талдаулар алған жоқ.

Ақпараттық айналым және ақпараттық қауіпсіздік саласындағы қолданыстағы заңнаманы талдау Республиканың ақпараттық заңының нормативтік-құқықтық жүйесі болып табылатын бірыңғай жүйесін құруға мүмкіндік береді. Атап айтқанда:

- 1) Халықаралық-құқықтық актілерде бекітілген ақпараттық-құқықтық нормалар;
- 2) Қазақстан Республикасы Конституциясының ақпараттық-құқықтық нормалары;
- 3) Заң түрінде ресімделген ақпараттық-құқықтық нормалар;
- 4) Заңға тәуелді актілерде бекітілген ақпараттық-құқықтық нормалар;
- 5) Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлықтары;
- 6) Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулылары;
- 7) Орталық атқарушы органдардың актілері жүйесінде ерекше рөл атқаратын Қазақстан Республикасы Ақпараттандыру және байланыс агенттігінің және Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің актілері.

Республикасы Ақпараттандыру және байланыс агенттігінің және Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің актілері.

Қазақстан Республикасында ақпарат алмасу және ақпараттық қауіпсіздік саласында бірқатар нормативтік актілер қабылданды. Ең маңыздылары: 2007 жылғы 11 қаңтардағы «Ақпараттандыру туралы» Қазақстан Республикасының Заңы, 2004 жылғы 5 шілдедегі «Байланыс туралы» Қазақстан Республикасының Заңы, 1997 жылғы 23 маусымдағы «Бұқаралық ақпарат құралдары туралы» Қазақстан Республикасының Заңы, 2003 жылғы 7 қаңтардағы «Электрондық құжат айналымы туралы» Қазақстан Республикасының Заңы, 1999 жылғы 15 наурыздағы «Мемлекеттік құпиялар туралы» Қазақстан Республикасының Заңы, 2003 жылғы 7 қаңтарда «Электрондық құжаттар және электрондық цифрлық қолтаңбалар туралы» Заңы» және т.б. [3].

Қазақстан Республикасының ақпараттық қауіпсіздік саласын айқындайтын, жоғарыда аталып өткен заңдармен қатар, негізгі саяси-құқықтық акт Қазақстан Республикасының 2016 жылға дейінгі ақпараттық қауіпсіздігі тұжырымдамасы болып табылады.

Бұл тұжырымдама Қазақстан Республикасы Президентінің 2011 жылғы 14 қарашадағы No174 Жарлығымен бекітілген. Қазақстан Республикасының ақпараттық қауіпсіздігі

тұжырымдамасы ақпараттық қауіпсіздіктің негізгі мақсаты – жеке тұлға, қоғам мен мемлекеттік мүдделерін қорғау мақсатында қабылданып, нақтыланды.

Тұжырымдама қазіргі жағдайды бағалауға негізделген және мемлекеттік саясатты, мемлекеттік органдардың ақпараттық қауіпсіздік саласындағы қызметінің болашағын айқындайды. Тұжырымдаманы әзірлеу кезінде ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету саласындағы халықаралық тәжірибе, атап айтқанда, АҚШ, Ұлыбритания, Канада, Ресей Федерациясы, Үндістан, Эстония секілді мемлекеттердің тәжірибесі ескерілді.

Бұл заңнамалық актілер нақты әлеуметтік қатынастарды реттейді. Мұндай актілер өте көп, алайда, ақпараттық қауіпсіздіктің тиісті деңгейін қамтамасыз ету үшін Қазақстанның нормативтік құқықтық базасы жеткіліксіз. Ақпараттық қоғамға толыққанды мүшелік қажеттілігі, ақпаратқа еркін қол жетімділік пен алмасумен қатар, тиісті техникалық және білім беру базасы жоғары дамыған және икемді заңнамалық базаны қажет етеді. Осыған байланысты, біздің ойымызша, ақпараттық қауіпсіздік саласындағы Қазақстанның басым міндеттері:

1) ақпараттық ресурстармен жұмыс істеуді құқықтық реттеу мен ашық дүниежүзілік жүйелерді, атап айтқанда Интернетті пайдаланушылардың құқықтық мәртебесін белгілеу туралы ұлттық заңнаманы әзірлеу;

2) мемлекеттік органдар мен ұйымдар ғана емес, басқа заңды тұлғалар (мемлекеттік емес) жүзеге асыруға бағытталған, ақпарат алмасу және ақпаратты қорғау мәселелері бойынша арнайы заңнамалық және заңға тәуелді актілерді әзірлеу және қабылдау бойынша белсенді жұмысты жалғастыру. Сонымен қатар, ашық желілер арқылы берілмейтін ақпарат тізбесін анықтау;

3) халықаралық шарттар мен келісімдерді, сондай-ақ әлемнің ашық желілерінің жұмыс істеуін қамтамасыз ету стандарттарын әзірлеуге және бекітуге белсенді қатысу [8].

Кибер-қауіпсіздік мәселесінің өзектілігі, кез-келген мемлекеттің ұлттық қауіпсіздік саласының бір құрамдас бөлігі ретінде қалыптасуынан көрініс табады. Оған дәлел ретінде ақпараттық қауіпсіздік, киберқауіпсіздік Қытайда мемлекеттік деңгейде қолға алынған маңызды мәселелердің бірі болуынан көре аламыз [6].

Осы бағыттағы шаралардың тұрақты сипатқа ие болуы, заңнамалық құжаттардың шығуы, мерзімдік басылымдардың пайда болуы және интернет қолданушылар саны 829 миллионнан адамнан асуы сынды істер бұл мәселенің Қытай елі үшін қаншалықты өзекті екендігін аңғартады [5].

2017 жылдың 1 маусымында күшіне енген «Қытай Халық Республикасының киберқауіпсіздік туралы заңы» ғаламторды басқарудың қатаң басшылық принциптерін орнатуға бағытталған.

Киберқауіпсіздік туралы заң күшіне енгенімен, іс жүзінде әлі де болса толыққанды қолданылып жатқанында күмән бар [1]. Себебі, заңда бекітілген кейбір талаптар кең түрде нақтыланып анықталмаған, сол себептен көптеген компаниялар олардың Қытай нарығындағы қызметтеріне кедергі келтіруі мүмкін деп қауіптенеді.

Киберқауіпсіздік туралы заң ақпаратты жинайтын, сақтайтын, жеткізетін және өңдейтін компьютерлер мен құрал-жабдықтардан тұратын кез-келген жүйелерге, аса маңызды секторлардағы кәсіпорындарға қолданылады.

Реттеу жүйесі сондай-ақ желілік операторлардың құрал-жабдықтарын міндетті түрде тестілеу мен сертификациялауды қарастырады, сонымен қатар ұлттық қауіпсіздікке немесе қоғамдық мүддеге қауіп төндіретін экономикалық, технологиялық немесе ғылыми мәліметтерді шетелге экспорттауға тыйым салады.

Соңғы ережеге қатысты түрлі пікір қалыптасты. 50-ден астам американдық, еуропалық және жапондық компаниялар 2016 жылдың маусым айында премьер-министр Ли Кычяңның атына ұжымдық хат жазған болатын. Олар жаңа заңның шетелдік компаниялар қызметіне кедергі келтіретіні туралы мәлімдеді.

2014 жылдың 19 мамырында Қытай Халық Республикасының Шанхай қаласында Н.Ә.Назарбаевтың Си Цзиньпинмен кездесуі өтті.

Бұл кездесу барысында екі ел басшылары ынтымақтастықтың өзекті мәселелері болып табылатын халықаралық және аймақтық сұрақтарға тоқталып кетті.

Екі ел қарым-қатынасы жаңа деңгейге жетіп, стратегиялық ынтымақтастықты арттыруға, АзияИнфоның дамуына берлісіп күш салуға және аймақтық тұрақтылықты сақтап қалуды шешті.

Қытай «үш кесепатқа» қарсы күрес, есірткіні бақылау және желілік ақпараттық қауіпсіздік саласындағы Қазақстанмен ынтымақтастықты нығайтуға дайын. Қазіргі уақытта халықаралық және аймақтық ахуал күрделі және өзгермелі болып табылады, Қытай мен Қазақстан өңірлік қауіпсіздік пен тұрақтылықты бірлесіп сақтау үшін Шанхай ынтымақтастық ұйымы шеңберіндегі үйлестіру мен ынтымақтастықты күшейтуі керек.

Бүгінгі таңда террористік ұйымдарға қарсы кибершабуылдар мен киберсоғысқа қарсы тұру ерекше өзекті болып табылады.

Осыған байланысты Қытай негізгі ақпараттық инфрақұрылымды кибер терроризмнен қорғайтын қатаң саясат қабылдады.

Қазақстан кибершабуылға қарсы тұрудың жаһандық трендіне қосылуда.

Екі ел арасындағы ақпараттық байланысқа Шанхай ынтымақтастық ұйымының құрылғалы бергі даму үдерісі, қауіпсіздікті қамтамасыз ету, сауда-экономикалық ынтымақтастықты дамыту және аймақтағы гуманитарлық байланыстарды арттыру тиек болғаны белгілі.

ШЫҰ саммитінің Астана декларациясы ақпараттық-коммуникациялық саладағы қылмысқа қарсы күресте және кибершабуылдардың алдын-алу саласындағы ынтымақтастықты кеңейтудің ерекше маңыздылығын атап өтті.

Қатысушы елдер БҰҰ-ның орталық үйлестіруші рөлі бар тиісті халықаралық құқықтық құжатты әзірлеуге шақырды.

Сонымен қатар, ШЫҰ саммитінің нәтижесінде жоғары технологиялық, инновациялық және жоғары технологиялық жобаларды дамытуға бағытталған Қытай-Қазақстан «Нұрлы» инвестициялық қорының тікелей инвестициялық қорын құру туралы шешім қабылданды.

Қорытынды. Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы ынтымақтастығында ақпараттық қауіпсіздік саласының маңызды орны көптеген себептермен негізделген.

Ақпараттық қауіпсіздік саласы екі ел арасында орныққан өзара сенімділік, өзара тиімділік қарым-қатынасында болашағы жарқын саласы деп атауға болады. Бұл сала да екі ел қол жеткізген стратегиялық ынтымақтастық әлі де болса дамуды қажет етеді. Ақпараттық қауіпсіздік саласына болашақта әр түрлі қауіп-қатерлер мен қиындықтар болуы әбден мүмкін, алайда Қазақстан мен Қытай жеке ішкі саясаттарымен қатар, бір-біріне қатысты сыртқы саясаттарында да мінсіз деңгейге жетеді деп сенім білдіреміз.

Әдебиеттер тізімі

1. Беков Қ.Б. Ақпараттық қауіпсіздіктің экономикалық өлшемі: ҚХР мысалы// КазҰУ Хабаршы, Алматы, 2015. - С. 72-73.
2. Голобурда Д.В. Актуальные вопросы становления системы обеспечения информационной безопасности РК// Алматы, 2019 – С. 38.
3. Жатқанбаева А.Е. Конституционно-правовые аспекты информационной безопасности в Республике Казахстан// Алматы, КазНУ им. Аль-Фараби, 2009. – С. 105-108.
4. Зегжды П.Д. Теория и практика обеспечения информационной безопасности// Москва, Яхтмен, 1996 – С.317.
5. 中国网民数达到 8.29亿//http://www.xinhuanet.com/fortune/2019-02/28/c_1124175659.htm.
6. История ИБ в Китае: начинаем разбираться с законами и регулированием// Блог компании VASExperts // <https://habr.com/ru/company/vasexperts/blog/353516/>.
7. Кусаинов Д.У., Информационная безопасность как неотъемлемый элемент национальной безопасности Республики Казахстан// Алматы, 2018. – С. 81.
8. Нурпеисов Д.К. Теоретико-правовые проблемы обеспечения национальной безопасности в Республике Казахстан// Алматы, КазНУ им.аль-Фараби, 2013 – С. 3-4.
9. Омарова М.А. Ақпараттық қауіпсіздік - Қазақстан-Қытай ынтымақтастығының жаңа бағыты// КазҰПУ Хабаршы, Алматы, 2020 – С.21-22.

БӨЛІМ

«ТЕХНИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР»

ПОЛИПРОПИЛЕНЕН ЖАСАЛҒАН АЛЫНАТЫН ҚОРҒАНЫС ҚАБАТЫ БАР ГАЗ ҚҰБЫРЛАРЫ

Ерман Назерке Жеңісбекқызы

студент,

*Қ.И. Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті,
ҚР, Алматы қаласы*

Селенова Багадат Саматовна

профессор,

*Қ.И. Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті,
ҚР, Алматы қаласы*

ГАЗОПРОВОДНЫЕ ТРУБЫ С ЗАЩИТНЫМ УДАЛЯЕМЫМ СЛОЕМ ИЗ ПОЛИПРОПИЛЕНА

Ерман Назерке Жеңісбекқызы

студент,

*Казахский национальный исследовательский технический университет
имени К. И. Сатпаева,
РК, г. Алматы*

Селенова Багадат Саматовна

профессор,

*Казахский национальный исследовательский технический университет
имени К. И. Сатпаева,
РК, г. Алматы*

GAS PIPES WITH A PROTECTIVE REMOVABLE LAYER OF POLYPROPYLENE

Nazerke Erman

Student,

*K. I. Satpayev Kazakh National Research Technical University,
Kazakhstan, Almaty*

Aleksander Semenov

Professor,

*K. I. Satpayev Kazakh National Research Technical University,
Kazakhstan, Almaty*

Аннотация. Қазақстандық құбыр өнімдерін өндірушілер инженерлік желілердің сенімділігі мен өнімділігін арттыратын жаңа композициялық құрылымдар жасап шығаруда

Аннотация. Казахстанские производители трубопроводной продукции разрабатывают и выпускают новые композиционные конструкции, позволяющие повышать надежность и эксплуатационные характеристики инженерных сетей.

Abstract. Kazakhstan manufacturers of pipeline products develop and produce new composite structures that improve the reliability and performance of engineering networks.

Түйін сөздер: полиэтиленді құбырлар; газ құбыры; қорғаныс қабатты құбырлар, полипропилен, композиция.

Ключевые слова: полиэтиленовые трубы; газопроводные трубы; трубы с защитным слоем, полипропилен, композиция.

Keywords: polyethylene pipes; gas pipes; pipes with a protective layer, polypropylene, composition.

Полиэтиленнен жасалған құбырлар газ тарату желілерін салуда болат құбырларды ығыстыра отырып, әлемдік тәжірибеде лайықты орынға ие болды. Полиэтилен (ПЭ) құбырларының жетістігі олардың монтаждау-эксплуатациялау артықшылықтарын қамтамасыз етті және сәйкесінше оларды қолдануда айтарлықтай экономикалық нәтижеге ие болды. ПЭ газ құбырларын эксплуатациялау процесінде герметикалығын сақтайды, динамикалық жүктемелерге төзімді (оның ішінде техногендік және табиғи апаттар кезінде), коррозияға төзімді және электрохимиялық қорғаныс мен оқшаулауды қажет етпейді. Иілгіштік, жақсы дәнекерлеу қабілеті және салмағы аз ПЭ газ құбырларын салу айтарлықтай үнемдеуге әкеледі және тиімділігі жоғары технологияларды қолдануға мүмкіндік береді.

Қазіргі уақытта ПЭ газ тарату желілерін салудың әлемдік тәжірибесінде тығыздығы жоғары полиэтиленнің түрлері қолданылады, оны көбінесе өндіру технологиясының ерекшеліктеріне байланысты төмен қысымды полиэтилен деп атайды. Тығыздығы жоғары полиэтилен классификациясы үшін минималды ұзақтық беріктік (MRS) сияқты сипаттама қолданылады. Соңғы 40 жыл ішінде химиктердің, өңдеушілердің және материалтанушылардың бірлескен күш-жігерінің нәтижесінде полиэтиленнің құбырларға арналған маркаларының минималды ұзақтық беріктігінің орташа мәнін 5 МПа-дан (ПЭ 50) - 10 МПа-ға (ПЭ 100) екі есеге дейін және одан жоғары деңгейге көтерді.

ҚР СТ ГОСТ Р 50838-2011 және ҚР СТ ISO 4437-1-2014-ке сәйкес Қазақстанда газ құбырларын өндіру үшін тек алдын ала дайындалған, арнайы полиэтилен композицияларын қолдануға рұқсат етіледі.

Композиция - бұл нормативтік құжаттардың немесе техникалық құжаттамалардың талаптарына сәйкес келетін құбырлар элементтерін дайындау мен пайдалануды қамтамасыз ету үшін қажетті мөлшерде негізгі полиэтилен мен мақсатты қоспалардың - антиоксиданттардың, пигменттердің, техникалық көміртектің (күйенін), ультракүлгін тұрақтандырғыштардың және басқа заттардың біртекті экструдалған қоспасы. Нормаларға сәйкес композициялар көрсеткіштер кешеніне сәйкестігі тексеріледі. Үлгілерде құбыр кесінділері түрінде бірқатар маңызды эксплуатациялау сипаттамалары зерттеледі.

РЕ құбырларының артықшылықтары оларды монтаждау және орнату технологиясын қатаң сақтай отырып ғана толық ашылуы мүмкін. Қайта толтыру топырағында тастар мен басқа да қатты қосындылар болмауы керек, өйткені олар құбырмен байланысқан кезде нүктелік жүктемелер кернеудің шоғырлануына және жарықтардың пайда болуына әкелуі мүмкін. Бірақ сонымен бірге, тасымалданатын құм себу газ құбырының өзіндік құнын едәуір арттырады.

ПЭ құбырларының сыртқы зақымдарға осалдығы тұтынушылар арасында, құбырларды төсеудің жоғары тиімді траншеясыз әдістерін - көлденең бағытталған бұрғылауды, ПЭ құбырларын тарту арқылы тозған газ құбырларын қалпына келтіруді және басқаларын қолдануда сенімсіздік пен күдікті тудыратынын ескеру қажет. Құбырды тасымалдау және эксплуатациялау кезінде зақымданудан қорғаудың тиімді шарасы полипропиленнен

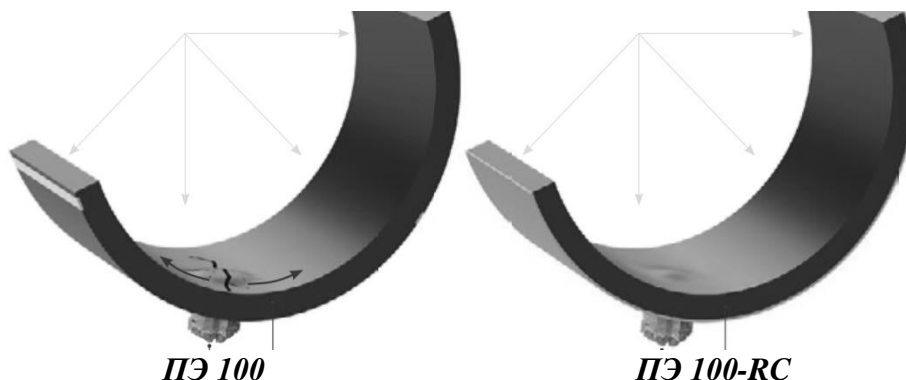
жасалған алынатын қорғаныш қабатын қолдану болып табылады (сурет 1). Қорғаныс қабаты коэкструзия әдісімен жасалады және құбырға тығыз жабысады. Дәнекерлеу кезінде ол құбырдың бетінен оңай алынып тасталады.

Сурет 1. Полипропилен композициясынан жасалған алынбалы қорғаныс қабаты бар газ құбырлары

PE құбырларын қауіпсіз пайдалануды қамтамасыз етудің маңызды қадамы жарылуға төзімділігі жоғары полиэтиленнің арнайы композицияларын әзірлеу және енгізу болды. Бұл композициялар ПЭ 100-RC (кернеулі жарылуға төзімді полиэтилен) деп белгіленді.

Нүктелік жүктеме кезіндегі полиэтиленнің әртүрлі композицияларының айырмашылықтары 2-ші суретте көрсетілген. Орнатудың альтернативті әдістерін қолданудан туындайтын кернеулер кешенін құбырлар үшін статикалық есептеулерде дәл сипаттауға болмайтындықтан, локальды кернеулердің әсер ету коэффициенті тәжірибе жүзінде анықталады. Сынақтар ПЭ 100-RC материалдарының полиэтиленнің әдеттегі құбырларға арналған маркаларымен салыстырғанда төзімділігі бірнеше есе артқанын көрсетті.

Сурет 2. Полиэтиленнің әр түрлі маркаларына нүктелік жүктеменің әсері

ПЭ құбырларының жұмысын жақсартудың тиімді шешімі - коэкструзиялық қабаттары бар құбырлардың конструкциясы болып табылады: мысалы, ішкі қабаты ПЭ 100-RC-тен жасалған, құбырдың нүктелік жүктемелерге төзімділігін қамтамасыз етеді, ал сыртқы қабаты механикалық зақымға төзімді. Коэкструзиялық қабаттар үшін қолданылатын полиэтиленнің композициялары бірдей минималды ұзақтық беріктігіне (MRS) ие болуы керек және Қ СТ ГОСТ Р 50838-2011 және ҚР СТ ISO 4437-1-2014 талаптарына сәйкес келуі қажет.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. <https://www.polyplastic.ru/stati/poliehtilenovye-truby-nizkogo-davleniya-harakteristiki>.
2. <https://stroychik.ru/strojmaterialy-i-tehnologii/polietilenovye-truby>.
3. <https://vse-o-trubah.ru/harakteristiki-polietilenovyh-trub.html>.
4. http://www.plastcom.kz/ppk/article/index.php?ELEMENT_ID=1115.

АҚЫЛДЫ ҮЙДІ БАСҚАРУҒА АРНАЛҒАН "SMARTHOMEHELPER" ЧАТ-БОТ КӨМЕКШІСІН ЖАСАУ

Ерланұлы Абылай

*магистрант,
Satbayev University,
Қазақстан, Алматы*

Өмірдің қазіргі ырғағы өте динамикалық, соңғы емес оның алғышарты жедел дамуының себебі ақпараттық технологиялар. Қазіргі уақытта әртүрлі гаджеттер мен бағдарламалар оны мүмкіндігінше жеңілдетуге бағытталған қарапайым пайдаланушылардың күнделікті міндеттерді шешудегі өмірі, сонымен қатар кез келгеніне жеткілікті жылдам қол жетімділікті қамтамасыз ету ақпарат.

Телеграм – хабарламалар алмасу, басқада бейне, аудиоларды жіберіп хабарлама алмасуға арналған бағдарлама. Сіз мәтінді ғана емес, түрлі форматтағы файлдарды да - суреттерден құжаттарға тағы да басқа мәліметтерді жібере аласыз. Қолданбаны қолдану үшін телефон жеке нөмерімен байланысты, сол нөмерге хабарлама бойынша сандардан тұратын код сөзі келеді, сол кодты қолданбаға енгізіп кіресіз. Қолданбаны орнатып, құпия сөзін енгізген қолданушылар басқа қолданбаға тіркелген достарымен, басқа адамдармен сөйлесе алады және топ деген керемет қосымшасы бойынша 200-ге жуық адаммен топтық хабарлама алмасуды жасауға болады. Телеграм осы мақсатты терең зерттеп керемет мәлімет алмасу сервисін ойлап шығарды. Ол бейнені 1-суретте көреміз.

1-сурет. Telegram месенджері ұсынатын мүмкіндіктер

TelegramAPI - Боттар утилиталар алгоритмі өте оңай. Пайдаланушылар жіберетін хабарлар, пәрмендер және сұраулар әзірлеушілер серверлерінде жұмыс істейтін бағдарламалық жасақтамаға беріледі. Делдалдық анонимді Telegram сервері шифрлайды және утилита мен пайдаланушы арасындағы кері байланыс қамтамасыз етеді.

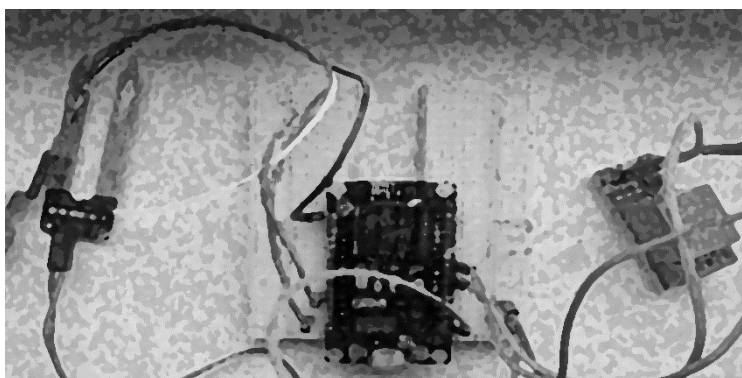
Сіз қарапайым HTTPS интерфейсімен, яғни Telegram API жеңілдетілген нұсқасы арқылы серверлермен байланысыңыз. Я болмаса, бұл интерфейсті бағдарлама каталогы

немесе бот алгоритм деп атауға болады. Боттың бағдарламаны жасаушы бола отырып, телеграмаларда жұмыс істеу жолы туралы қосымша білуге болады. Жаңа боттық утилиталар @BotFather арнайы утилитасын пайдаланып жасалады, ол даму процесін айтарлықтай жеңілдетеді. Ол бейнені 2 суретте көреміз.

2-сурет. The BotFather бот жасаушысы

Ақылды үй құрылғыдарын басқару үшін esp модулі және ылғалдылық, тоқты басқаратын датчиктерді қолдандым. Ол 3-суретте көрсетілген. Бұл қолданған модульді Arduino IDE арқылы жазған бағдарламамызды жүктеп іске қоса аламыз. Қосымша тақтадан басқа өзіндік ылғалдылығын сезетін сенсор қосылған. Ол гүл отырғызылған ыдысқа кіргізіліді және ол esp модуліне жалғанады, сенсор екі аша таяқ арқылы ылғалдылық деңгейін анықтап сигнал жібереді, кейін сол сигнал арқылы өңделген мәлімет чат-ботқа жіберіледі. Тағы қосылған қосымшасы ол реле, оны қолдана отырып үй жабдықтарына тоқ көзін бере аламыз немесе өшіре аламыз. Егерде үйде киім үтіктегіш құралын, су жылыту құрылғысы сияқты қауіпті тоқ көздерін қолданатын құрылғыларды бір батырма арқылы сөндіріп тастауымызға болады. Қосымша модуль ғаламтор желісі арқылы жұмыс атқарады, ол дегеніміз бағдарламалу барысында қолданатын желі атын және қажетті кілт сөзін жазып кетеміз және сым арқылы қуат көзіне қосамыз. Әрине, бұл құрылғыға өте көп деген ақылды сенсорларды қосуға болады, сонда ақылды үйді басқару мүмкіндігі өте жоғары, әрі оңтайлы болады

3-сурет. ESP модульдер жиынтығы

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Официальная справка для Telegram разработчиков // Сайттың электрондық нұсқасы <https://core.telegram.org/bots/api>.
2. «Learn Python Programming» веб-сайтының электронды адресі <https://www.programiz.com/python-programming>.

БӨЛІМ**«ФИЗИКАЛЫҚ-МАТЕМАТИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР»****МАТЕМАТИКАЛЫҚ ЕСЕПТЕРДІ ШЕШУДІҢ АЛГОРИТМДІК ӘДІСІ****Өзбақан Зарина**

математика мамандығының білімгері,
І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті,
Қазақстан, Талдықорған қ.

Ибраева Салтанат

п.ғ.к., аға оқытушы І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті,
Қазақстан, Талдықорған қ.

Орта мектепте математикалық есептерді жалпы алғанда теорияны, математиканың әдістері мен ұғымдарын меңгеруге қажетті бірден бір шешімді құрал болып есептеледі.

Оқушылардың ойлау қабілетін дамытуда, тәрбие беруде және оқушыларға математиканың тәжірибелік істерге қолданылуы туралы білім, біліктілік қалыптастыруда есептердің атқаратын рөлі зор.

Математикалық есептерді дұрыс шешкізіп, оқытудың жаңа әдіс тәсілдері арқылы жоғары деңгейдегі математикалық білім, біліктілік, дағды қалыптастыруға болады[1]. Математикалық есептер:

- жаңа математикалық ұғымдар мен мағлұматтарды үйрету үшін;
- тәжірибелік іскерліктер мен дағдыларын қалыптастыру;
- білімнің тереңділігі мен баяндылығын тексеру;
- оқушылардың шығармашылық қабілетін тәрбиелеу үшін пайдаланады.

Оқу процесінде есеп оқушыларды жаңа математикалық біліммен қаруландырып, қалыптасқан білім мен біліктілігін жүйелеуге және нақтылауға көмектеседі. Оқу-тәрбие процесін ұйымдастыруда есептер маңызды роль атқарады.

Математиканы оқытуда есептер оқушылардың математикалық ой-өрісінің дамуы, оқытудың мақсаты, әрі құралы болып табылады. Сабақтарды жоспарлаған және ұйымдастырған кезде теориялық материалдар көбінесе есептер шығару процесінде жете түсінілуі және жақсы меңгерілуі қажет екенін ескерген жөн.

Есеп шығаруды ұйымдастыра отырып, оқушылардың жеке әдісін кеңірек пайдаланған жөн: нашар оқитын оқушыларға ұсынылатын есептердің қиындық деңгейі осы бағдарламаның талаптарына сай анықталуы керек; ал бұл деңгейге жеткен оқушыларға бұдан да гөрі күрделірек есептер берген пайдалы.

Дайындықтардың міндетті деңгейіне барлық оқушылармен жетуге қойылатын талаптарды саралау оқушыларға қиындық келтірмеудің негізін қалайды, оларды шамалары келетін жұмыспен қамтамасыз етеді және оқуға дұрыс көзқарас қалыптастырады.

Математиканы оқыту процесінде есептердің білім берерлік, тәжірибелік, дамытушылық, тәрбиелік мәні зор, соларға тоқталайық:

а) математикалық есептердің білім берерлік мәні. Математикалық есептерді шеше отырып, оқушылар жаңа ұғымдарды, жаңа мәселелерді таниды. Есеп шарты бойынша жаңа ұғымдармен танысады, математикалық теорияның есептер шешуге қолданылуын, есептер шешудің жаңа әдістерін танымдық немесе есептер шешуге қажетті математиканың жаңа бір саласымен танысады және т.б. Сондықтан оқушы математикалық есептерді шешу барысында теориялық материалды меңгеріп, жеткілікті түрде жаттығу арқылы дағды қалыптастырып, математикалық білімін көтереді. Дүниеге ғылыми көзқарасты қалыптастырудың білімдік

мәні оқушыларға математика көптеген ғылымының негіздерін үйретуді және алған білімдерін практикада қолдануға баулуды көздейді.

б) математикалық есептердің практикалық мәні. Математикалық есептерді шешу барысында алған теориялық білімдерін практикада қолдана білуге пайдаланады, өзінің болашақтағы практикалық қызметіне қажетті істермен айналысады. Практикалық қажеттілігі бар барлық есептерде математикалық есептер шешуге тура келеді.

Математикалық есептер физикада, химияда т.б. жаратылыстану пәндерінде, электротехника мен радиотехникада, ең алдымен олардың теориялық негіздерін түсіндіруге қажет. Бұл есептерді шешкенде көбінесе физикалық, химиялық, географиялық және техникалық - практикалық мәні бар есептер қарастырылады. Математика сабақтарының мақсаты математикалық теорияларды, идеяларды, заңдар мен заңдылықтарды үйретумен бірге, оқушыларға бағдарламада көрсетілген білім мен біліктілікті қалыптастыру болып табылады. Мұндай білім мен біліктілікті қалыптастыруда математикалық есептерді және практикалық мазмұндағы есептерді шығару, қарапайым есептеу құралдарын қолдану, әр алуан бақылаулар мен өлшеулерді орындау, әр түрлі модельдерді, кестелерді, диаграммаларды, табиғатта кездесетін құбылыстарды математика тіліне аудару т.б. жатады. Сондықтан бұл сабақтың негізгі бөлігін есеп шығару, лабораториялық- практикалық жұмыстар орындау құрайды[2]. Сонымен практикалық білімін және біліктігін қалыптастыру сабағына:

- 1) жұмыстың мақсатын анықтау;
- 2) оларды орындау ережелерін теориялық негіздеу;
- 3) жұмысты орындау үлгісін көрсету;
- 4) жаттығулар орындау;
- 5) қорытынды жасау;
- 6) үйге тапсырма беру сияқты құрылымдық элементтер енуі мүмкін.

в) математикалық есептердің дамытушылық мәні. Есептер арқылы дамытушылықтың мәні оның ойлауы, еске сақтауы, елестетуі, осы және басқа да қабілеттері мен ерекшеліктері оның тұлға ретінде дамуы болып табылады. Оқушы оқытуға байланысты дамытылады деп есептеледі. Сондықтан дамыту дегеніміз оқыту, оқыту дегеніміз дамыту деп түсінуге болады.

Дамыту мен оқыту айтылымдары тұрақты болуы мүмкін емес, ол білім берудің мақсаттары мен міндеттерінің өзгеруіне байланысты өзгеріп отырады.

Қазіргі кезде дамытуда оқушы тұлғасын біртұтас дамыту ретінде түсіну керек. Ол оқушылар үшін олардың қабілеттерін, қызығушылықтарын, бейімділіктерін жан-жақты және үйлесімді дамыту үшін, мәдениетті, жоғары адамгершілікті, белсенді шығармашылықты және әлеуметтік кемелденген тұлға қалыптастыруды бағамдайды.

Дамытушылық мәні оқушылардың танымдық мүмкіндіктерін өркендету оларды өздігінен білім алып, ғылыми техникалық және саяси жаңалықтардан хабардар болуға үйрету, бірте-бірте оларды күрделі логикалық талдаулар жасауға баулу, сөйтіп диалектикалық ойлауы мен шығармашылық іс әректтерін қалыптастыру.

г) математикалық есептердің тәрбиелік мәні. Есептер өзінің мазмұны арқылы оқушылардың дүниеге ғылыми көзқарасын қалыптастыруға, табиғатты ғылыми жағынан танудың негізгі заңдылықтарының математикадағы көрінісін бейнелеуге тәрбиелейді. Есептерді шешу арқылы оқушы ұстамдылыққа, шыдамдылыққа, өз еңбегін бағалай білуге, алған бағытын соңына дейін шешуге үйренеді. Сондықтан математикалық есептердің тәрбиелік мәні оқушылардың математикалық ойлауын дамыту, математикалық мәдениетке тәрбиелеу, оқушылардың математикаға деген ықыласының тиянақты болуын қамтамасыз ету болып табылады.

Математикалық есептерді шешу арқылы оқушылар көптеген математикалық ұғымдарды меңгереді, математикалық таңбаларды біледі, дәлелдеу жолын үйренеді. Математиканы есептер арқылы оқыту логикалық ойлауды дамытуға, ойымыздың анықтылығын, ойлау жолының дәлдігін, таңбаларды қолдана білу мен еске сақтау қабілеттерін қалыптастыруға үйретеді. Есеп оқушыларды жаңа математикалық біліммен қаруландырып, қалыптасқан білім мен біліктілігін жүйелеуге, нақтылауға көмектеседі.

1) Математикалық ұғымдарды меңгеруге арналған есептер. Математикалық есептерді шешу, жаттығуларды орындау арқылы оқушылар көптеген математикалық ұғымдарды меңгереді.

Амалдардың орындалу ретін түсіндіріңіздер және жақша қандай роль атқарады? Сонымен математикалық таңбаларды үйренуде басты мәселе есептер шешу барысында оны дұрыс қолдану.

2) Дәлелдеуді оқытуға қажетті есептер.

Математиканы оқытудың маңызды міндеттерінің бірі оқушыларға дәлелдеулерді үйрету. Элементар есептерді шешу зерттеуді, дәлелдеуді қажет етеді, яғни мұндай дәлелдеу арқылы есептердің жауабын іздеу олардың дұрыс шешімін табуға мүмкіндік береді. Дәлелдеу алғашында есеп-сұрақ түрінде немесе қарапайым зерттеу түрінде болып келеді, ондағы мақсат сабақта өтілген ұғымдарды нақтылай түсуге және ұғымдардың арасындағы байланысты көре түсуге баулу.

3) Математикалық іскерлігін қалыптастыруға арналған есептер. Математиканы оқытудың маңызды міндеттерінің бірі - математикалық іскерлігін қалыптастыру болып табылады. Есеп шығару барысында оқушылардың жаңа тәсілдерді меңгеру, алгоритмдерді құру, өрнектерді ықшамдағанда амалдар қолдану арқылы іскерліктері шыңдала түседі. Сондықтан есеп шығаруда оңайдан күрделіге, белгіліден белгісізге қағидасын сақтай отырып, оқушылардың бұрынғы білімдерін пайдалана отырып, жаңа тақырыпқа байланысты есептердің жан жақты түсіндірмесін беріп, тақтаға толық жазып шығарған дұрыс. Сонда ғана оқушылардың математикалық іскерлігін тиянақты қалыптастыруға болады[3].

Іскерлікті таңдау үшін мынадай тапсырмаларды орындау керек:

1) Есепті талқылаңдар және оның шарты мен қорытындысын айырыңдар.

2) Есептің қысқаша моделін жазыңдар.

3) Есептің моделі бойынша оның математикалық моделін (теңдеуін) құрыңдар және т.с.с. Мұнда ескеретін жай, бір уақытта әр түрлі іскерлікті қалыптастыру қиын, сондықтан бір іскерлікті толық шыңдап болғаннан кейін, басқасына көшу дұрыс.

4) Математикалық ойлауды дамытуға арналған есептер.

Математикалық есептерді шешу арқылы ерекше ойлау стилі, ойымыздың формальді – логикалық схемасы, ойдың орнықтылығы, ойлау жолының дәлдігі, таңбаларды қолдана білу, еске сақтау, көз алдына келтірудің дәлдігіне үйрету.

Математикалық ойлауды дамытуға арналған есептерді шешу есептің берілгендеріне талдау жасауды, мәліметтер мен шамаларды, бұрын өтілген есептермен салыстыруды, берілген жағдайдағы қасиеттерді анықтауды, қарапайым модельдерді құрастыру мен ойша экспериментті іске асыруды, синтездеуді, есеп шығаруға қажетті ақпаратты таңдауды, оны бір жүйеге келтіруді, зерттеуді талап етеді.

Алайда математикалық есептерді шешу оқушылардың жеке шығармашылық қабілеттеріне байланысты, осыған орай, есеп шешудің басты мақсаттарының бірі оқушылардың ойлау қызметін жандандыру. Математикалық ойлауды дамыту үшін оқушыларды қызықтыратын, ынтасын арттыратын есептерді қарастыру дұрыс.

Ондай есептерге зерттеу элементтері бар есептер, ойын есептер, күрделі есептер және ертегі есептер жатады. Бұған берілген есепті шығарғанда кеткен қатені табу, есепті бірнеше жолмен шешу өздігінен есеп құрастыру және т.с.с. кіреді. Есеп шешу барысында шығармашылық қабілеттілік, ізденгіштік қасиеттерді дамытып өрістетуде берілген есепті әр түрлі тәсілмен шешіп, ішінен ең қарапайым тиімдісін таңдап алудың маңызы зор. Сонымен, әр түрлі есептерді шешу ойлау қабілетін тәрбиелеуге, ойын анық жеткізуге, қысқа сөйлеп, терең ойлауға ықпал жасайды.

Математикалық есептерді шеше білуге үйрету және одан әрі оған дағдыландыру-мұғалімдер алдында тұрған негізгі, жауапты жұмыс. Әр оқушының математикаға деген ұқыптылығы мен зейінділігін түрліше есептерді шығару арқылы қалыптастыруға болады. Есепті шешуге үйрету мен дағдыландыру көбіне сабақ өту кезінде болатындықтан, барлық оқушыларды есеп шығарудың жалпы әдіс-тәсілдерімен қаруландыру керек. Мұны іске асыру

үшін олардың есеп шығару процесіндегі іс-әрекеттерін басқарып, жұмысты белгілі бір жүйемен жүргізген жөн. Оқушылардың математиканы оқып білудегі жетістігі олардың есепті шығаруға қаншалықты төсілгендігіне қарай бағаланады. Есеп шығару кезінде математикалық ұғымдардың мағынасы анық ашылып, нақтыланады[4]. Енді есеп шешуге үйретудің түрлеріне тоқталайық:

1) Есепті жаппай шешу. Есепті жаппай шешу деп бір есепті барлық оқушылардың бір уақытта шығаруын түсінеміз. Жаппай шешуді ұйымдастырудың алуан түрі бар:

а) Есепті ауызша шешу 4-7 сыныптарда кең тараған. Мұндай есептер негізінен ауызша тез орындауға болатын есептеулерді, теңбе-тең түрлендірудегі және т.б. жаттығуларды қамтиды. Есепті ауызша шешу арқылы оқушыны ойша шапшаң есептеуге, ойлау қабілетін дамытуға мүмкіндік береді. Есепті ауызша шешу барысында әр түрлі кестелерді, анықтама және көрнекі материалдарды пайдаланса, оқушылардың уақытын үнемдеуге, сабақты жандандыруға көмектеседі.

б) Есепті жазбаша шешу. Барлық оқушылар бір мезгілде есепті тақтада шешеді. Мұнда не оқушы, не мұғалім шешеді, не мұғалім нұсқауы бойынша:

1) жаңа ұғым, не жаңа әдіс көрсеткеннен кейін тақтада есеп шығарады;

2) өз бетінше есепті барлық оқушылар шығара алмағанда;

3) бір есепті бірнеше әдіспен шешіп олардың тиімділерін таңдап алу қажет болғанда;

4) есептерді шешуде кеткен қателерді талдағанда тақтада шешіледі. Бұл жағдайларды жаппай түрде талдау пайдалы.

2) Өз бетінше есепті жазып шешу. Былайша жазып шешкенде оқушы шығармашылық жолмен ойлайды. Өз бетінше талдап, әртүрлі теориялық материалды есепке қажетінше қолданады. Өз бетінше шешудің көп пайдасы бар:

1) оқуға деген белсенділігі артады, қызығушы шығармашылық бастамасы орнығады, ойлау қызметі дамиды.

2) тақтадан көшірмей оқушы өзі ойлауға мәжбүр болады, амалсыз сабаққа дайындалады. Өз бетінше шешкенде өз білімін бағалайды.

3) мұғалім әр оқушының жұмысындағы жіберілетін қателерді жоюға мүмкіндік береді.

4) есеп шешу үшін оқушы қажетті теориялық материалды өз бетінше оқып еске түсіреді, ұқсас есеппен мұғалім айтқан есептің шешу үлгісін талдап, сонан соң осыларға ұқсас есепті оқушы жеке өзі шешеді.

5) математикалық есептердің шешімін түсіндіреді.

Сыныптағы оқушылар есептің шешуін бастан аяғына дейін түсіндіреді.

Түсіндіретін оқушы өзі орындаған амалдарды, түрлендірулерді неге негізделіп түрлендіргенін, басқаша ойларын, есептің шешуі нелерге негізделгенін түсіндіреді. Есептің әр жолы белгілі математикалық теорияға негізделетіні айтылуы керек.

Есептерді таңдағанда оны оқушылар қабілетіне қарай бір жүйеге салу керек, ол оқушылардың қабілетін дамытатындай болуы тиіс. Бұл жағдайда мұғалімнің қызметі есептің шешу жолын түсіндіруі, сыныптағы әр оқушының қабілетіне, мүмкіндігіне қарай есептерді шешуді ұйымдастыру болып табылады. Оқушылардың өздігінен есеп шешуін өрістетіп, олардың дербестігін одан әрі дамыту әр мұғалімнің міндеті. Сондықтан оқушыларға қажетті нұсқаулар беріп, оқулықтағы тиісті тақырыптарды, анықтама материалды көрсетіп отырғаны жөн. Өздігінен есеп шешу іскерлігін қалыптастыруда үй тапсырмасының маңызы ерекше. Үй тапсырмасының басты мақсаты - сыныпта өткен теориялық материалды үйде пысықтап, қайталаумен бірге, оқушылардың математикалық білімін, іскерлігі мен машықтарын одан әрі дамыту. Сондықтан үй тапсырмасын бере отырып, мұғалім есеп шешу барысында кездесетін қиындықтарға қатысты кеңестер мен нұсқаулар беруі керек.

Есеп шешуді қорытынды берілген есептің мазмұны мен шешу тәсілдерін талқылауды, олардың ішінен ең тиімдісін таңдауды, берілген есептен туындайтын жаңа есепті тұжырымдауды және оны шешуді, берілген есепті шығару тәсіліне үлгі боларлық фактілерді қамтиды. Әр алуан есептерді шешу арқылы оның шешуі қандай жағдайда табылатынын анықтау үшін қандай амалдарға жүгіну қажеттілігін және шешу жолының қандай айырықша

белгілері тиімді тәсілдерді таңдауға мүмкіндік беретінін көрсету керек. Үлгі боларлық қорытындыларды үнемі жинақтап, жүйелеп және оларды оқыту процесінде ұдайы қолдану, оқушылардың ізденгіштік қасиеттерін шыңдаудың, шығармашылық қызметін жандандырудың пәрменді құралы болып табылады.

Әдебиет:

1. Әбілқасымова А.Е. және т.б. Орта мектепте математика есептерін шығаруға үйретудің әдістемелік негіздері. – Алматы, 2004. – 125б.
2. Жадраева Л.У, Искакаова М.Т. Жумалиева Л.Д. Математикалық есептер функциясының кейбір аспектері //Проблемы совершенствования обучения математике, физике и информатике в школе и вузе. – Алматы, 2014. – С.45-48.
3. Крупич В.И. Теоретические основы обучения решению математических задач. – М.: Просвещение, 1992. – 278с.
4. Черкасов Р.С., Столяр А.А. Методика преподавания математики в средней школе: Общая методика. – М.: Просвещение, 1985. – 336с.

ДЛЯ ЗАМЕТОК

ДЛЯ ЗАМЕТОК

Электронный научный журнал

СТУДЕНЧЕСКИЙ ФОРУМ

№ 19 (155)
Май 2021 г.

Часть 3

В авторской редакции
Свидетельство о регистрации СМИ: ЭЛ № ФС 77 – 66232 от 01.07.2016

Издательство «МЦНО»
123098, г. Москва, ул. Маршала Василевского, дом 5, корпус 1, к. 74
E-mail: studjournal@nauchforum.ru

16+

